ANALELE ŞTIINȚIFICE ALE UNIVERSITĂȚII DE STAT DIN MOLDOVA

Științe socioumanistice

Volumul I

Chişinău – 2016

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

ANALELE ŞTIINȚIFICE ALE UNIVERSITĂȚII DE STAT DIN MOLDOVA

Științe socioumanistice

Volumul I

Chişinău – 2016

CEP USM

Colegiul de redacţie
al culegerii „Analele ştiinţifice ale USM”
Științe ale naturii și exacte
Științe economice

redactor-şef	***Florentin PALADI, prorector pentru activitatea ştiinţifică, prof. univ.***
redactor coordonator	***Tatiana BULIMAGA***
procesare computerizată	***Ana BALTAG***
redactori	***Marianna SAVVA***
	Tatiana BULIMAGA
	Ana FERAFONTOV
	Valentina MLADINA

Membri:

Ion GUMENÂI, dr. hab., conf. univ.	Decan, Facultatea de Istorie și Filosofie
Adriana CAZACU, dr., conf. univ.	Decan, Facultatea de Litere
Ludmila Zbanț, dr. hab., conf. univ.	Decan, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

Responsabil de ediție:
Tatiana BULIMAGA, şef secţie PVEŞ, Institutul de Cercetare și Inovare al USM

***

Culegerea „Analele ştiinţifice ale USM” include rezumatele tezelor de licenţă şi de master, susţinute de studenţii şi masteranzii care au manifestat pe parcursul anilor de studii capacităţi deosebite şi sunt recomandaţi să-şi continue studiile la doctorat.

***

Responsabilitatea asupra conţinutului articolelor revine în exclusivitate conducătorilor ştiinţifici

© USM, 2016

ISTORIE ȘI FILOSOFIE

RAȚIONALITATEA SEMNIFICANTĂ ȘI OPERAȚIONALĂ ÎN DISCURSUL POLITIC

Diana DODON, Facultatea de Istorie şi Filosofie

Această temă este destul de importantă şi actuală, deoarece discursul politic este o componentă esențială a limbajului în epoca contemporană, limbajul devenind principala armă de atac al adversarului politic. Discursul politic este foarte important în campaniile electorale, el asigurând, în mare măsură, forța, capacitatea concurențială a actorilor politici.

Discursul politic reprezintă o ipostaziere a raționalității semnificante, conceptele de bază fiind: discurs, politică, discurs politic. Discursul este o specie a genului oratoric, constând dintr-o expunere făcută în fața unui auditoriu pe o temă politică, morală etc., o cuvântare. Orice discurs are anumite obiective: încântarea discursului, seducerea sau emoționarea audienței şi convingere/probarea unor dovezi, fiindcă, de regulă, oamenii judecă ceea ce fac alții, cum arată ceilalți şi cum spunem ceea ce spunem. Termenul **politic/-ă** are multe definiții şi semnificații, e interpretat diferit de către cercetători. Adrian Miroiu în lucrarea *Fundamentele politicii: preferințe şi alegeri colective* afirmă că politica are de-a face cu guvernarea unui stat, cu acele activități care urmăresc obținerea puterii şi care permit realizarea opțiunilor dorite prin intermediul statului. E o constatare cu care suntem de acord, deoarece prin intermediul statului actorii politici îşi îndeplinesc diferite scopuri. Politica e alcătuită din actorii politici, care îşi ating scopul printr-o anumită dibăcie sau şiretenie, cum menționează Miroiu, adăugând că astfel politica vizează, în primul rând, sfera relațiilor noastre cu alții. Deci, discursul politic este o componentă esențială a limbajului începutului secolului al XXI-lea. Un discurs este politic atunci când prețuieşte situații de interes public. Ceea ce face discursul politic diferit de alte tipuri de discurs este convenționalitatea sa: oricât de originală ar fi supoziția care declanşează acest discurs, este imediat normalizată printr-un comentariu adecvat rangului instituției sau partidului politic şi a celui care reprezintă instituția sau partidul politic. De

asemenea, e necesar a menționa modalitățile de alcătuire a unui discurs, diversele definiții ale discursului politic și diferența discursului politic de alte tipuri de discurs.

O temă importantă în cercetarea noastră este *relația discursului politic cu alte forme discursive ale raționalității semnificante,* unde trebuie accentuată relația discursului politic cu alte forme discursive: standard, jurnalistic, juridic și administrativ; trebuie analizat limbajul politic, importanța semnelor în limbajul politic, deoarece, după cum menționează cercetătorii, discursul politic reprezintă „limbajul politic într-una din manifestările sale concrete, sub formă de alocuțiuni, rapoarte, apeluri, conferințe de presă etc., cu rol îndeosebi de propagandă și cu efecte specifice în planul mobilizării politice, al expansiunii suportului politic, al orientării potențialilor aderenți într-o anumită direcție". Adică, limbajul politic se manifestă prin intermediul limbii pe care o vorbește sau o scrie actorul politic. „Indiferent de regimul politic în contextul căruia este utilizată, limba este forma cea mai reprezentativă a raporturilor de putere și, în egală măsură, instrumentul ideal de control și de influențare a opiniei, limbajul politic având, în consecință, un rol determinant în reflectarea manifestărilor puterii politice și a valorilor promovate de către aceasta. Cuvintele, expresiile și metaforele ce compun limbajul politic sunt, astfel, învestite cu semnificații care impun receptorilor o modalitate specifică de a gândi și de a judeca atât manifestarea unei anumite conduite politice, cât și situațiile ce derivă din aceasta."

Manifestările raționalității semnificante în discursul politic sunt relevate prin abordarea miturilor și ideologiilor politice, dat fiind faptul că miturile politice au lăsat o amprentă majoră în mentalitatea noastră, îndeosebi mitul comunist. E de la sine înțeles că politica se vrea a fi „corectă" și „adevărată", acționând în conformitate cu propriile dorințe și idei. De-a lungul istoriei politicii s-au creat, au apărut diferite mituri despre politică, care astăzi sunt folosite cu diferite scopuri, pentru a legitima anumite acțiuni sau într-un scop explicativ. Însă mitul politic poate fi înțeles doar în concordanță cu ideologia politică. Ideologiile politice sunt acele ideologii care mobilizează oameni la acțiune și justifică această acțiune prin schimbarea politică în favoarea unui lider, partid sau mișcare politică.

Relația dintre raționalitatea semnificantă și raționalitatea operațională în discursul politic e caracterizată de unitate, aceste două

elemente complementându-se reciproc. În linii generale, raționalitatea semnificantă ține de ideologii, doctrine, adică, parafrazând, reprezintă ideea discursului politic, iar raționalitatea operațională ține de transpunerea în act, de modalitățile mai eficiente de punere în act a discursului politic.

Analizând *modurile de operaționalizare a raționalității semnificante în discursul politic,* constatăm că principalele strategii de comunicare şi ale PR-ului politic sunt: de proiectare, de promovare, de formare a încrederii şi strategia verbală şi nonverbală. Discursul politic trebuie să fie convingător, el nu trebuie să aibă un eşec de înţelegere sau un eşec de aşteptare.

În ceea ce priveşte *strategiile de eficientizare a relației dintre raționalitatea semnificantă și raționalitatea operațională în discursul politic*, punem accentul îndeosebi pe limbajul nonverbal, analizând gesturile și importanța lor, semnificația comunicării prin gesturi ș.a., deoarece limbajul corpului oferă indicii cu privire la atitudinea sau starea de spirit a unei persoane. Limbajul corpului poate arăta sentimentele unor persoane, care lucrează în serviciul altor persoane. Oamenii care au un limbaj al corpului ușor de descifrat își pot dezvălui sentimentele și gândurile la fel de ușor. Cu alte cuvinte, gestul este o practică socială, o moștenire culturală, un fenomen social care are tangență cu identitatea individului și a comunității. Orice discurs, fie el politic, standard, juridic sau de alt fel, este însoțit de gesturi fie că le controlezi, fie că nu, dar acestea mereu sunt prezente în comunicare. Trebuie să cunoști foarte bine fiecare gest, mișcare facială ca să-ți dai seama ce gândește cu adevărat celălalt. Astfel, **fața** este cea mai elocventă; prin jocurile de expresii ce le deține, ea poate să transmită mesaje afective de o diversitate și subtilitate incredibilă. **Fruntea,** spre exemplu, este văzută ca sediu al inteligenței logice, partea prefrontală fiind sediul simbolic al creativității și inspirației. Simbolismul frunții este considerat ca o entitate indivizibilă între timp și spațiu. Rolul **palmelor** într-un discurs sau conversație denotă tandrețea și compasiunea. Mâna compasiunii ar putea fi dreapta, iar cea a tandreței, stânga. Însă palmele au o calitate uimitoare: stânga este analgezică, alinând durerile, iar dreapta dă putere și stimulează. **Privirea** are și ea un rol important, ea reprezintă charisma noastră, care este o emanație a sufletului și poate unica dovadă a existenței sale. **Ochii** sunt cei care atrag lumina și dau impresia că

sufletul este o fântână de lumină. Ochii servesc drept instrument principal pentru inteligența logică și pentru simțul critic ce i se asociază.

În concluzie menționăm că e necesar a cunoaşte că un discurs politic reuşit pune în mişcare toate mijloacele pentru a-şi atinge scopul. Eşecul în acţiune este eşecul în discurs. Poate că nicăieri practica discursivă şi rezultatul ei nu e în aşa strânsă legătură ca în discursul politic.

Referinţe:

1. BOGATU, E. *Filosofia limbajului.* Chişinău: CEP USM, 2013.
2. CODOBAN, A. *Semn și interpretare.* Suport de curs. Cluj-Napoca: Dacia, 2001.
3. DAVID, G. *Tehnici de relații publice: comunicarea cu mass-media.* Iași: Polirom, 2008.
4. GIRARDET, R. *Mituri şi mitologii politice.* Iaşi, 1997.
5. GHEORGHE, M. Elemente de retorică a discursului politic. În: *Revista Acta Universitatis Danubius,* Galați; Universitatea Danubius, 2009, nr. 1, p. 28-34.
6. MĂGUREANU, V. *Studii de sociologie politică.* Bucureşti: Albatros, 1997.
7. MESSINGER, J. *Dicționar ilustrat al gesturilor*, ediția a 2-a revizuită. București: Litera, 2013.
8. MUCCHIELLI, A. *Arta de a influența: analiza tehnicilor de manipulare.* Iași: Polirom, 2002.
9. NEȘU, N. *Specificul strategiei argumentative în discursul politic.* Cluj-Napoca: Universitatea „Babeş-Bolyai”, 2002.
10. ZAFIU, R. *Limbaj și politică.* București: Ed. Universității din București, 2007.

Recomandat
Svetlana COANDĂ, dr. hab., prof. univ.

ZVONURILE CA FENOMEN SOCIOCULTURAL DE INFLUENŢĂ SOCIALĂ. STUDIU DE CAZ: REPUBLICA MOLDOVA

Natalia BARDUC, Facultatea de Istorie şi Filosofie

L'importance et la valeur de la thèse consistent à façonner des itinéraires efficaces des enquêtes pour en apprendre davantage sur le phénomène de la rumeur et la façon dont il se déplace. La valeur pratique de la thèse permet aux résultats obtenus à partir du processus d'analyse et d'enquêtes, de sorte que le phénomène de la rumeur dans la République de Moldavie et d'autres pays. Les rumeurs constituient un espace de communication que le manque de canaux de communication périphérique de transparence prend place centrale de l'information avec un personnage central.

În epoca noastră, zvonurile ocupă un loc semnificativ în societate. Faptul că azi oamenii au o mai mare libertate la exprimare, la comunicare face ca zvonurile să se răspândească foarte repede şi să influenţeze extrem de mult societatea contemporană.

Problema zvonurilor se plasează în centrul atenţiei pe măsură ce societatea în mod inconştient se conduce şi se lasă influenţată de acest fenomen. Acestea au o serie de consecinţe nefaste care slăbesc din controlul social şi care deteriorează echilibrul social. Astfel se produce o profundă criză de veridicitate informaţională, care la rândul ei îi debusolează şi îi face pe oameni să devină anxioşi.

Françoise Reumaux, profesor la Universitatea din Poitiers, în eseul său intitulat ,,La rumeur. Message et transmission" (1998), adoptă postura socială pentru a încerca să explice fenomenul de zvon. Pentru a realiza acest lucru, el delimitează şi analizează diferite etape care ajută zvonului să parcurgă un ciclu complet.

Zvonul parcurge trei etape: larvă, metamorfoză, înflorire [1, p.15]. Este mai întâi larvă, deoarece apare ca o etapă de contaminare. Zvonurile pun în joc mecanisme care deja există în rădăcinile sociale. Din această perspectivă, stadiul larvă se foloseşte de mitologie ce implică şi memoria colectivă.

Apoi, ajuns la etapa metamorfoză, zvonul vede apărând un intermediar care îi permite să se disperseze pe furiş, cum se observă în *Tabel*. Astfel, zvonul este în perioada de incubaţie şi face apel la memo-

ria inividuală. În cele din urmă, zvonul ajunge la perioada de înflorire şi se produce explozia. La această etapă se foloseşte imaginaţia colectivă şi reprezentări sociale ale persoanelor fizice. Atunci putem spune că zvonul a atins pe deplin maturitatea. „Etapa de înflorire, în timp ce anunță naşterea zvonului, anunţă evident şi moartea sa.”

Tabel

Etapele zvonurilor

Etapa larvă	**Etapa metamorfoză**	**Etapa înflorire**
Mitologie	Realitate	Imaginar
Memorie socială	Memorie individuală	Reprezentări
Contaminare	Incubaţie	Explozie

Mai devreme sau mai târziu, orice zvon e sortit să se stingă. Vocabularul folosit de obicei când e vorba de dispariţia unui zvon e foarte semnificativ: spunem că zvonul a fost înăbuşit sau s-a stins. După ce ocupă câteva zile prima pagină, el începe să fie deplasat pe planul doi, fiind în scurt timp în paginile din mijloc, după care ajunge să fie parte din ştirile „mărunte”, care sunt observate întâmplător sau trecute cu vederea. Scăderea interesului din partea publicului nu înseamnă că acesta nu mai crede în zvonuri. Pur şi simplu, cel vechi nu îl mai preocupă la fel de mult ca unul nou. Aşa se explică faptul că uneori dezminţirile trec neobservate. Mult mai târziu, se va constata că receptorul, trăind cu sentimentul că zvonul nu fusese niciodată dezmin-ţit, a tras concluzia că era întemeiat.

Zvonurile constituie un fenomen social normal. Anormală este proli-ferarea lor peste limită. Beneficiind, de regulă, de o mare credibilitate, ele au un potenţial mare de manipulare atitudinală şi comportamentală a oamenilor. Fiind un amestec de adevăr şi minciună, ele permit răspândirea informaţiilor false în acelaşi mod ca a informaţiilor reale. Sub această premisă sunt lansate şi urmăresc obţinerea din partea per-soanelor a unor atitudini sau comportamente anume.

Zvonul produce panică generatoare de catastrofe prin dezorganizarea funcţiei psihicului individual şi al comportamentului colectiv, martorii unor evenimente răspund mai mult în funcţie de gradul de probabilitate a lucrurilor, în funcţie de ceea ce observă. Printre acestea reţinem că publicul este actorul care încearcă să obţină cât mai multă informaţie, starea de spirit a grupului şi situaţia psihologică a epocii se accentuează

sau se diminuează, sâmburele de adevăr deţinut este tratat ca totalitatea adevărului. Pentru ca un zvon să devină eficace, prin efectele individuale sau colective, este necesar a cunoaşte anumite condiţii ce realizează eficacitatea.

Printr-o strategie bine pusă la punct şi reactivitate, orice zvon negativ şi efectele acestuia (cum ar fi prejudicierea reputaţiei) pot fi stopate şi transformate, cu inteligenţă, în capital de imagine pozitivă, ceea ce stă la bazele pear managementului. Ele sunt destul de ancorate în fabrica socială şi au chiar o funcţie importantă, aceea de a crea legături sociale. Conexiuni informale se creează oricum, important este însă pe ce principii. Dacă acestea s-ar crea pe bază de încredere, de deschidere, pe bază de cooperare şi de competitivitate constructivă, ar fi benefice.

Nu există decât un singur mod de a preveni zvonurile, acela de a interzice oamenilor să vorbească, ceea ce ar fi extrem de nociv pentru funcţionalitatea principiilor democratice. Ele poartă un risc colosal de imagine organizaţională sau personală, însă fără existenţa lor societatea riscă să se osifice, să se încorseteze şi să degradeze ca funcţionalitate. Mediile de informare ar trebui să devină singura sursă autorizată. În acest caz, n-ar mai exista decât informaţii oficiale. Şi totuşi, ar mai exista mici zvonuri.

Numai o comunicare liberă este bună, chiar dacă fiabilitatea ar avea de suferit. Cu alte cuvinte, zvonurile „false" reprezintă preţul pentru cele întemeiate. Informaţii total nefondate pot străbate societatea cu la fel de multă uşurinţă ca şi cele fondate, putând avea aceleaşi efecte mobilizatoare. Zvonurile ne amintesc un lucru evident: nu credem în cunoştinţele pe care le avem pentru că ar fi adevărate, întemeiate sau dovedite.

Zvonul demonstrează încă o dată, dacă mai este nevoie, că toate certitudinile sunt de natură socială. Cunoaşterea socială se bazează pe încredere, nu pe dovadă. Dar pentru a putea face diferenţa dintre adevăr şi minciună, dintre adevăr sau zvon, nu trebuie să uităm de dovezile care apar odată cu verificarea informaţiei pe care o recepţionăm şi pe care dorim să o transmitem mai departe.

Oamenii în general nu îşi schimbă percepţiile pentru un obiect, ci obiectul percepţiei se schimbă. Deci pentru a schimba opinia publică, trebuie schimbată imaginea zvonurilor. Dar totuşi care ar fi modalitatea de stopare a lor, sau, dacă nu este posibilă stoparea, cum ar putea fi controlate zvonurile, ce strategii am putea aplica în controlul lor. Pentru a răspunde la aceste întrebări, venim cu următoarele propuneri:

- Dezmințirea trebuie realizată prin mediile de informare.
- Se recomandă încercarea de a dezamorsa imaginarul pentru a intra în banalitatea realității, astfel informaţia este recepţionată mai rece.
- Unul dintre punctele forte ale zvonului constă în repetarea lui; ca să fie activă, şi dezmintirea ar trebui repetată.
- Fiecare informaţie care este percepută trebuie să fie verificată în minimum trei surse la nivel oficial.
- Alegerea mediilor de informare permite evitarea fenomenului de deviere a ţintelor.
- Trebuie create pagini oficiale pentru combaterea zvonurilor, la care societatea să aibă acces şi unde să poată oricine trimite o ştire pentru ca aceasta să fie verificată.
- Instituţiile să aibă o persoană responsabilă care să poată recepţiona apeluri de la persoanele care se îndoiesc de veridicitatea ştirilor despre instituţia în cauză.

Referinţe:

1. REUMAUX, F. *La rumeur. Message et transmission.* Paris: Hors collection, 1998, p. 15

Recomandat
Sorin SCUTELINIC, lector, magistru

MANIFESTAREA IMAGINARULUI ÎN SFERA AUDIOVIZUALULUI

Dumitru SIMCIUC, Facultatea de Istorie și Filosofie

In the first part of a master's thesis on the theme „Imaginary manifestation in audiovisual media" it was realized a conceptual and historical analysis of the imaginary and its correlates: image, perception and representation. They were established: its specific nature, mechanisms for the generation, the role and functions within the individual and the collective psyche. In the second part: the role of image in audiovisual media and how it is used as a method of manipulation.

Deşi sunt noţiuni corelate, imaginea, imaginarul și reprezentarea diferă în grade importante. Ideea că imaginarul reprezintă o „lume" vorbeşte de la sine despre nevoia de a reda această reprezentare ca pe una ambivalentă, în raportul dintre faţa ei exterioară *vs* cea interioară, sub forma unei alcătuiri organice, coezive, în ciuda fragmentarităţii şi

dispersiei ei cognoscibile. Faptul că imaginarul este considerat ca fiind demn de a fi cunoscut, cel puţin important la nivelul transmiterii unor date ale capitalului simbolic al unei comunităţi, reprezintă un pas definitiv către integrarea întregii experienţe umane într-o formă de cunoaştere, care să nu mai fie despărţită şi marginalizată de limitele impuse arbitrar ori doar temporar ale logicului, raţionalului. Aceasta nu înseamnă că orice experienţă care nu are un model logic poate fi inclusă în cea a imaginarului şi că merită văzută ca atare. Cercetarea imaginilor recurente dintr-o anumită perioadă, varietatea acestora, corelarea lor cu studierea creativităţii indivizilor şi a comunităţii alcătuiesc ceea ce se numeşte imaginar, stocul de imagini relaţionate de modurile creative, comportamente, conduite, practici. Putem spune că imaginarul este o formă de reprezentare a activităţii conştiinţei, prin care percepţiile şi reprezentările, odată constituite, converg spre o comprehensiune integratoare ori construiesc un înţeles al propriei lor totalităţi bazate pe experienţa imaginaţiei individuale ori colective, pe formele pe care le creează procesul de reprezentare. Imaginarul este legat de încercarea de a interpreta în mod unitar contextualitatea culturală ori, în cazul individului, de a arătă locul acestuia într-o anumită ierarhie socială, politică, culturală, de explicare a formării respectivei ierarhii.

Oriunde se manifestă imaginea, ea este un fel de intermediar între un stadiu inavuabil al conştiinţei şi o mărturisire asumată, o conştientizare clarificată şi clarificatoare. În ambele stadii imaginea are statutul unui simbol, care poate avea diferite grade de deschidere, ceea ce necesită interpretări, de asemenea, distincte. Este important a menţiona că imaginea ca interfaţă a ceea ce este încă insesizabil ca totalitate a cunoaşterii presupune deja un prag reductiv, un fel de inventar sumar a ceea ce se poate dezvolta prin interpretare. Din acest punct de vedere, descrierile imaginilor sunt extrem de variate. În mod curent, imaginea este descrisă ca fiind perceptibilă ochiului şi de aceea interpretarea ei se leagă de o tradiţie care s-a născut odată cu superioritatea impusă de vizual în cultura şi civilizaţia umană. O invenţie cum este tiparul, ale cărei consecinţe profunde au modelat imaginarul şi imaginaţia deopotrivă, creează o despărţire definitivă de culturi anterioare care se bazau pe sunet, voce, oralitate. Dar imaginile descriu stări complexe în care semnul vizual se combină cu cel gestual ori al sunetului, de pildă, în mnemothnică.

Producţia de imagini este într-o continuă schimbare, unele componente anterioare devenind uzate ori discrete, ceea ce nu înseamnă că dis-

par. În domeniul audiovizualului, imaginea constituie un punct forte în crearea produselor prin intermediul reclamelor, mai ales în strategiile care necesită o exploatare clară a imaginarului. Orice element inclus în manifestul publicitar (personaj, obiect, text sau lipsa acestora) urmăreşte scopul ca omul să cumpere produsul oferit de publicitate. Există anumite teme ce sunt exploatate preferenţial de către emiţătorii manifestelor publicitare. Aici e de menţionat caracterul estetic al imaginilor, ele adesea apropiindu-se de operele de artă. Activitatea profesionistă de publicitate, mai ales prin funcţia culturală, a impus crearea reclamelor cu scopul de a fi cât mai atrăgătoare. Acest lucru a fost posibil datorită progreselor industriei informatice, posibilităţile oferite de calculatoarele din ce în ce mai sofisticate care şi-au pus amprenta asupra activităţii din agenţiile de publicitate. Clipurile pentru televiziune, cinematograf sau radio reuşite din punct de vedere artistic, estetic contribuie la cultivarea gustului şi sensibilităţii receptorilor. Nu în zadar s-a dovedit faptul că forma de prezentare joacă un rol important în decizia individului de achiziţionare. În zilele noastre, nu este cu putință să nu intrăm în contact cu elemente de media, fie de orice natură: vizuală, audio sau scrisă. Acest fenomen are incursiuni în practic toate societățile. Mai mult decât atât, este vorba, de fapt, despre o cultură media, o cultură a epocii în care trăim ce este relaţionată de media. Cultura media se distinge prin varietatea ei îmbogăţită necontenit prin noi ameliorări tehnologice, penetrarea ei în cele mai intime spaţii ale antropologiei cotidianului, ale experienţelor individuale şi colective. Legătura dintre cultura media şi cultura de tip industrial, tehno-cultura, este evidentă prin replicarea unor modele de producere şi reproducere care se regăsesc în mass-media. Cultură a imaginii, cultura media se adresează unui public foarte larg, purtând în consecinţă o diversitate de mesaje care nu se pot înscrie într-un singur tipar. Este dificil să clasificăm cultura media într-un model care să fie recunoscut în diversitatea sa, cultura media nu îşi propune o asemenea organizare, ci, după cum se poate ilustra prin varietatea ei de forme, se orientează spre replicarea imediată, de aceea poate mai puţin tipologizată, a ramurilor ei. Acest fapt nu înseamnă că datorită caracterului ei de masă, cultura media nu este distinctă prin specificitatea ei, pentru atingerea căreia se respectă formule, coduri şi un limbaj adecvat. Faptul că media se adresează tuturor are o deosebită importanţă pentru modelarea imaginarului colectiv şi individual, dacă ar fi să ne referim

doar la nevoia de informare, precum şi la capacitatea mereu argumentată de comentariu a informaţiei pe care presa scrisă şi cea audiovizuală o deţine în prezent.

Odată cu evoluția rapidă a noilor tehnologii din ultimii ani, ierarhia principalelor mijloace de comunicare de masă a fost schimbată. Ca peste tot în lume, și în Republica Moldova ziarele tipărite au început să apară în tiraje tot mai mici, în acest moment numărul săptămânalelor fiind mai mare decât al cotidienelor. Presa scrisă s-a mutat pe Internet și, spre deosebire de celelalte suporturi de comunicare prin care mass-media transmite mesaje, Internetul oferă un avantaj enorm utilizatorului: acela de a-și face propria selecție de surse de informare, divertisment etc.

Astfel simţim prezenţa imaginii şi a imaginarului în tot ceea ce facem. Trăim în lumea reală, o vedem, simţim sau putem trăi într-o lume a noastră, creată de mintea noastră sau putem exploata fiecare dintre aceste două concepte în direcţia dorită pentru a obţine ceea ce ne propunem.

Bibliografie:

1. BOIA, L. *Pentru o istorie a imaginarului.* Bucureşti: Humanitas, 2000. 228 p.
2. BRUNE, F. *Fericirea ca obligaţie: Eseu despre standardizarea prin publicitate.* Bucureşti: Trei, 1996. 252 p.
3. ELIADE, M. *Imagini şi simboluri.* Bucureşti: Humanitas, 1994. 235 p.
4. Gheorghe Virgiliu. *Efectele televiziunii asupra minţii umane.* Bucureşti: Evanghelismos, 2005. 463 p.
5. WUNENBURGER, J.-J. *Filosofia imaginilor.* Iaşi: Polirom, 2004. 414 p.

Recomandat
Vasile ȚAPOC, dr. hab., prof. univ.

DIMENSIUNI ALE HABITATULUI URBAN: INTERACȚIUNEA OM – SPAȚIU PUBLIC ÎN CONTEXTUL POLITICILOR PUBLICE AUTOHTONE

Ina ADAM, Facultatea de Istorie și Filosofie

Research the topic and conducting this trial were determined by the level and relatively low degree of knowledge in our significance and functions of urban policy and urban public space. Therefore the object of research was the analysis report on human-public space and how they determine changes in the urban environment. The novelty lies in the fact that in our country there is no baseline study on this relationship, especially in terms of domestic public policies and how they affect the formation of a liveable urban habitat.

Lucrarea de master ne-a oferit posibilitatea de a realiza o cercetare complexă a interacțiunii dintre politicile publice, spațiul urban și influența acestora în schimbarea sau asimilarea diferitor tipuri de medii urbane.

Am prezentat abordarea conceptuală a spațiului public, teorii de definire a spațiului, precum și o analiză a evoluției istorice a conceptualizării spațiului public și a rolului acestuia pentru societatea contemporană. Am prezentat, de asemenea, rolul și funcțiile spațiului public, precum și analiza teoretică a influenței omului asupra acestui tip de spațiu.

În continuare este prezentată o caracteristică a habitatului urban, un raport bine determinat între elementele și dimensiunile caracteristice acestui mediu și o abordare teoretică a conceptului. Este redat sensul habitatului urban în diferite culturi și semnificația acestuia pentru locuitorii orașului Chișinău. Analiza prezentată în lucrare relevă elementele definitorii ale habitatului urban și felul în care aceste elemente interacționează în vederea asigurării funcționalității orașului.

În cele din urmă, am prezentat o informație analitică amplă despre procesul de elaborare a politicilor publice, inclusiv în Republica Moldova, în vederea înțelegerii funcționării acestui mecanism, precum și care este rolul și locul diverșilor participanți, părți interesate la acest proces. Sunt redate paricularitățile designului spațiului public în mod specific, dar și cele ce țin de amenajarea teritoriului, în general. Un accent deosebit a fost pus pe analiza relației dintre spațiul public și intervențiile care au loc în acest spațiu, reflectând în cele din urmă consecințele asupra formării și dezvoltării unui habitat urban favorabil pentru trai.

Respectiv, am realizat o cercetare de teren prin care se reflectă: percepțiile populației respondente asupra conținutului politicilor publice, asupra funcțiilor și rolului spațiului public. Totodată, este reflectată atitudinea populației în raport cu încercările de amenajare a teritoriului Chișinău și gradul de participare al acesteia la procesul decizional.

Problema spațiului public este una extrem de importantă în societatea contemporană, cu atât mai mult într-o societate precum cea a Republicii Moldova. Ca ființă socială, omul percepe spațiul public drept o modalitate de exprimare a gândurilor, ideilor, drept o platformă de dialog, comunicare și/sau chiar de informare. Totodată, deși mai puțin specific spațiului public autohton, acesta reprezintă o modalitate de implicare, de responsabilizare în raport cu crearea și promovarea unor politici publice în general, în raport cu problemele comunitare, pe fondul interesului comun și al binelui public.

Spațiile publice, prin însăși geneza lor, devin motorul principal de formare a habitatului urban, atât ca imagine cât şi drept caracteristica fizică a acestuia. Interferenţele comunităţii cu spaţiul public sunt un factor de influenţă al creării peisajului urban prin prisma designului urban public. Deciziile importante şi modificările majore de transformare a habitatului urban sunt luate ținând cont de funcțiile spaţiului public şi de expresivitatea acestuia în cadrul peisajului urban.

O altă temă care prezintă interes sunt politicile publice, modul în care acestea influențează relația om – spațiu public. Astfel, politicile publice sunt decizii politice în favoarea unei anumite stări dorite, cuprinzând și opțiunile în favoarea anumitor mijloace considerate adecvate atingerii obiectivelor proiectate. Esența unei politici publice constă în mobilizarea membrilor unei comunități în jurul unui acord permanent reformulabil obținut prin dispută, înfruntare, negociere, compromis.

Trebuie remarcat că formarea habitatului urban este atât un proces natural, cât și unul social, iar influența sau impactul politicilor publice reprezintă doar unul din multiplii alți factori care determină crearea habitatului urban.

Cercetarea a fost efectuată prin aplicarea de metode și tehnici de cercetare calitative, precum și cantitative. Metodele calitative au fost utilizate întrucât oferă posibilitatea sesizării unor elemente/aspecte nedepistabile în cazul aplicării celor de tip cantitativ. Astfel, au fost implementate: observația directă, analiza documentelor sociale, metoda interviului calitativ, metoda fotografică.

Cercetarea acestei teme şi efectuarea prezentului studiu au fost determinate de nivelul şi gradul relativ redus de cunoaştere în ţara noastră a semnificaţiei şi funcţiilor politicilor urbane şi a spaţiului public urban. Din aceste considerente obiectul cercetării l-a constituit analiza raportului privind om – spaţiul public şi a modului în care acesta determină schimbări la nivelul mediului urban. Noutatea constă în faptul că în ţara noastră nu este niciun studiu de bază privind această relaţie, şi mai ales în ceea ce priveşte politicile publice autohtone şi cum acestea influenţează formarea unui habitat urban favorabil pentru trai.

În demersul investigativ întreprins, s-a demonstrat că printre respondenţi există un interes scăzut faţă de conţinutul politicilor publice, precum nu sunt cunoscute, de cele mai multe ori, nici prevederile acestora. Se conchide totodată că nu se cunoaşte faptul că în procesul de elaborare a politicilor publice cetăţenii trebuie să aibă şi să îşi asume un rol activ. Referitor la ipotezele secundare, respondenţii recunosc şi valorifică funcţiile spaţiului public, iar în raport cu intervenţiile efectuate regulat în spaţiul public, aceştia recunosc gradul mare de intervenţie, precum şi admit că nu sunt implicaţi în acest proces.

Chiar dacă rezultatele obţinute sunt derivate din analiza opiniilor unui segment îngust de populaţie, acestea pot fi utilizate ca început al unor cercetări mai ample care să vizeze influenţa şi impactul politicilor publice asupra vieţii oamenilor, dar şi importanţei pe care trebuie să o aibă latura participativă în procesul de elaborare a politicilor publice. Totodată, cercetarea a reflectat că deşi se elaborează în ultima perioadă foarte multe politici publice, de fapt, de către populaţia de rând acestea nu sunt cunoscute. Pentru factorii de decizie acest lucru ar trebui să reprezinte un semn de alarmă, întrucât conceptul de politici publice urmăreşte realizarea nevoilor oamenilor, realizarea interesului public în anumite aspecte, iar necunoaşterea conţinutului acestora de către populaţie reflectă în mare parte eforturi zadarnice şi cheltuirea banilor publici în plus.

Bibliografie:

1. BECIU, C. *Sociologia comunicării şi a spaţiului public: concepte, teme, analize.* Iaşi: Polirom, 2011.
2. BONDAR, F. *Politici publice şi administraţie publică.* Bucureşti: Polirom, 2007.
3. BONDOR, G. *Sfera publică, lumea vieţii şi democraţia.* Iaşi, 2011.
4. MIULESCU, N. *Politici publice*. Bucureşti: Universitatea Juridică, 2009.
5. PAILLIART, I. *Spaţiul public şi comunicare.* Iaşi: Polirom, 2002.

Recomandat Vera ERHAN, lect. univ.

VALENȚELE INTERDISCIPLINARE ALE STUDIULUI FILOSOFIC ÎN CONTEXTUL REFORMELOR EDUCAȚIONALE CONTEMPORANE

Alina DICUSAR, Facultatea de Istorie și Filosofie

Interdisciplinarity is imposed as a requirement of the contemporary world submissive to changes and cognitive accumulations in different fields of knowledge. In the contemporary period the education reform created the content of the curriculum transformations, where the interdisciplinary perspective is distinguished.

The philosophy crisis is related to how the discipline Philosophy is taught in colleges and universities, the teaching act must be redefined so as to be understood as a form of initiation and intercultural dialogue.

Perioada traversată de ţara noastră spre economia de piaţă şi statul de drept este caracterizată de puternice confruntări de interese pe scena vieţii sociale. Cetăţeanul modern, creator şi receptor al roadelor democraţiei, resimte nevoia informaţiei de calitate în ce priveşte societatea, mergând de la domeniile teoretice profesionalizate până la coordonatele vieţii cotidiene. Din acest motiv, ştiinţele sociale, în special *Filosofia*, despre care s-a vorbit foarte mult în regimul anterior, dar care erau în realitate victimele unei politici culturale iresponsabile (mai exact, o antipolitică a culturii), trec acum în prim-plan. Este un proces treptat, anevoios, desfăşurat nu fără anumite inerţii, rigidităţi şi dogmatisme ale trecutului. Perioada în care trăim este caracterizată de conceptul „societate bazată pe cunoaştere". Idealul de unitate a cunoaşterii poate fi refăcut şi prin aducerea în actualitatea cercetătorilor ştiinţifice interdisciplinare a unor concepte ce au dominat timp de secole gândirea culturală şi filosofică a umanităţii. Promovarea interdisciplinarităţii constituie un element definitoriu al progresului cunoaşterii.

Problema interdisciplinarităţii a preocupat filosofii şi pedagogii încă din cele mai vechi timpuri: sofiştii greci, Plinius, J.A. Comenius şi G.W. Leibnitz, iar la noi S.Haret, I.Gabrea, G.Găvănescu şi dintre numeroşii pedagogici ai perioadei contemporane amintim pe G.Văideanu. În opinia acestuia, interdisciplinaritatea „implică un anumit grad de integrare între diferitele domenii ale cunoaşterii şi între diferite abordări, ca şi utilizarea unui limbaj comun permiţând schimburi de ordin conceptual şi metodologic" [3, p.12].

Interdisciplinaritatea reprezintă o modalitate de organizare a conţinuturilor învăţării, cu implicaţii asupra întregii strategii de proiectare a curriculumului, care oferă o imagine unitară asupra fenomenelor şi proceselor studiate în cadrul diferitelor discipline de învăţământ şi care facilitează contextualizarea şi aplicarea cunoştinţelor dobândite. În procesul de învăţământ se regăsesc demersuri interdisciplinare la nivelul corelaţiilor minimale obligatorii, sugerate chiar de planul de învăţământ sau de programele disciplinelor sau ariilor curriculare. În înfăptuirea unui învăţământ modern, formativ, considerăm predarea–învăţarea interdisciplinară o condiţie importantă. Corelarea cunoştinţelor de la diferitele obiecte de învăţământ contribuie substanţial la realizarea educaţiei tinerilor, la formarea şi dezvoltarea flexibilităţii gândirii, a capacităţii de a pune cunoştinţele în practică; corelarea cunoştinţelor fixează şi sistematizează mai bine cunoştinţele, o disciplină o ajută pe cealaltă să fie mai bine însuşită.

Studiul filosofiei este condamnat în general la statutul de disciplină auxiliară introdusă în programele şcolare şi universitare în principal pentru consolidarea culturii generale a absolvenţilor. O a doua opinie cu privire la rolul filosofiei este aceea conform căreia recursul la filosofie justifică întemeierea ideologică. Este meritul unor gânditori precum: T.Kuhn, J.Derrida, M.Foucault, R.Carnap de a sesiza substratul axiomatic al oricăror cunoaşteri – preexistenţa unor idei acceptate ca atare în orice teorie ştiinţifică.

Se depun eforturi sistematice, iar rezultatele nu au întârziat să apară, în vederea asigurării unei legături solide şi stabile între şcoală, pe de o parte, şi filosofie, pe de altă parte, între educaţie şi viaţa reală. Integrarea filosofiei în educaţie ar trebui să devină o prioritate în toate statele lumii, vorbindu-se, în sens constructiv, pozitiv, despre o societate educată. Educaţia încetează să fie un sector de consum şi devine o dimensiune a vieţii, a întregii existenţe umane, racordată deplin la problemele şi exigenţele acesteia. Apoi, educaţia angajează o anumită atitudine de inserţie în real şi se instalează ca unul din cele mai complexe şi comprehensive servicii destinate pregătirii, asigurării bunei funcţionări şi perfecţionării tuturor structurilor sociale, economice şi politice.

Predarea–învăţarea prin corelarea obiectelor de studiu şi cultivarea competenţelor reprezintă noul în lecţii, care activează tinerii, le stimulează creativitatea şi contribuie la unitatea procesului instructiv-educativ, la formarea unui om cu o cultură vastă. Legătura dintre

discipline se poate realiza la nivelul conţinuturilor, obiectivelor, dar se creează şi un mediu propice pentru ca fiecare student/elev să se exprime liber, să dea frâu liber sentimentelor, să lucreze în echipă sau individual.

Discutând despre situaţia filosofiei astăzi, nu putem să nu ne amintim de statutul privilegiat pe care filosofia îl ocupa prin îngemănarea ei cu ideologia. Ideologia, identificată în perioada comunistă cu filosofia, pare să fi fost învinsă în lupta ei cu religia. Cu toate că în anii '90 filosofia – eliberată de ideologie şi revenită la practicarea ei în formula tradiţională – se bucura de o bună audienţă şi de o atracţie sănătoasă pentru tineri, totuşi, aceasta nu şi-a mai regăsit locul cuvenit în sistemul nostru de învăţământ. Se poate sesiza aceasta cel puţin în faptul că în sistemul educaţional filosofia are o prezenţă precară, în timp ce religia, cuprinsă în rândul disciplinelor pe care şcolile trebuie să le ofere în mod obligatoriu în aria curriculară are alocate ore obligatorii în planul de învăţământ. O astfel de situaţie creează un fel de tensiune între filosofie şi religie, tensiune care – e adevărat – se manifestă numai la nivel discursiv, nu şi în activitatea efectivă a celor ce predau cele două discipline.

Profesorii de filosofie, în marea lor majoritate, vorbesc de o situaţie de criză în care se află astăzi filosofia. Dincolo de plângerile subiective ale filosofilor, această imagine a filosofiei în criză în sistemul educativ pare să fie susţinută şi de analize cantitative care ne arată o scădere a prezenţei filosofiei şi o diminuare a interesului pentru această disciplină şi pentru domeniul de specializare în filosofie, precum şi o reducere a posibilităţii de valorificare a diplomei de licenţă în filosofie pe piaţa ofertei de muncă din sistemul de educaţie.

Dincolo de aceste limitări instituţionale, putem constata astăzi şi o foarte slabă colaborare dintre mediul universitar şi cel preuniversitar, lipsa unor manuale adecvate, care să răspundă necesităţilor studenţilor/elevilor, lipsa de preocupare a decidenţilor din învăţământul universitar pentru a stabili părţi semnificative ale curriculumului universitar în strânsă corelaţie cu necesităţile didactice şi de cercetare ale absolvenţilor programului de filosofie care sunt, în primul rând, viitorii profesori de colegiu, universitate. Actul didactic trebuie să fie redefinit, astfel încât să fie înţeles ca o formă de iniţiere şi dialog multi- şi intercultural. Or, dacă s-ar înţelege pe deplin consecinţele pe care le presupune acest act la nivelul formării personalităţii tinerilor, a modului lor de gândire, atunci implicit se va conştientiza că filosofia devine un exerciţiu necesar. În acest sens este nevoie de o restructurare a programelor

pentru colegii şi universităţi, astfel încât să crească ponderea disciplinelor ce promovează gândirea analitică şi creativă în detrimentul celor bazate pe memorizare.

Pentru a sublinia importanţa ştiinţifică şi practică a unui asemenea demers asumat de filosofie, putem invoca un document relevant cum este Raportul UNESCO despre o strategie intersectorială privind filosofia din 2005. Potrivit acestui raport, „indivizii de pretutindeni ar trebui să poată să se angajeze în căutarea liberă a filosofiei, în toate formele şi în toate locurile în care poate fi practicată". Astfel, filosofia poate să dea soluţii care să fie în deplină armonie cu perspectivele raţionale şi dinamica relaţiilor globale.

Bibliografie:

1. IVLAMPIE, I. *Obiectivele şi competenţele predării-învăţării disciplinelor socioumane.* Vol.I. Educaţia în mileniul III. Galaţi: Ed. Fundaţiei Universitare „Dunărea de Jos", 2004.
2. PĂLĂȘAN, T. ș.a. Interdisciplinaritatea şi integrare – o nouă abordare a ştiinţelor în învăţământul universitar. În: *Revista Formarea continuă a C.N-F.P din învăţământul preuniversitar.* Bucureşti, 2003.
3. VÂIDEANU, G. *Pedagogie – ghid pentru profesori.* Vol. I. Iaşi: Universitatea din Iaşi, 1982.

Recomandat
Anghelina SUCEVEANU, dr., conf. univ.

VECINIA ÎN ŢARA MOLDOVEI: GENEZĂ, EVOLUŢIE, ABOLIRE

Ecaterina OPREA, Facultatea de Istorie şi Filozofie

The serfdom (veciniya) from the Principality of Moldavia: genesis, evolution, abolition is a controversial problem in historiography. The process of serfdom's genesis in medieval Moldavia can be traced throughout the XVIth century. In the XVIIth century the serfdom was a wide-spread institution here. In the XVIIIth century its degradation was visible therefore was taken the decision from 1749 of its abolition.

Şerbia din Ţara Moldovei, numită *vecinie,* este o problemă care a generat multiple controverse istoriografice. Geneza, evoluţia şi abolirea sunt aspectele nesoluţionate ale acestei probleme.

Analizând izvoarele documentare, dar şi narative ale epocii, am concluzionat că geneza veciniei în Ţara Moldovei nu putea să aibă loc la întemeierea ţării, cum au considerat unii istorici (C.Giurescu, C.C.Giurescu ş.a.). Actele de creare a sloboziilor oferite de domnitori stăpânilor de sate, prin care oamenii străini erau chemaţi să se aşeze în ţară, demonstrează că aceşti oameni nu puteau fi aduşi cu statutul de şerbi. Prin urmare, pe parcursul secolelor XIV-XV şerbia în Ţara Moldovei încă nu era răspândită, dar se presupune că elemente ale ei deja existau. V.Costăchel afirmă că în secolul XV sistemul feudal al societăţii româneşti era pe deplin format, iar obştea sătească era încă puternică. Dezvoltarea relaţiilor feudale n-a distrus obştea, dar a înrobito. Alături de obştea aservită a continuat să existe şi obştea liberă [2, p.84-85]. P.P. Panaitescu afirmă că deosebirile esenţiale în privinţa stării ţărănimii din secolul al XV-lea faţă de aceea din secolul al XVII-lea constau în faptul că în secolul al XV-lea, deşi dependenţi de stăpân, ţăranii nu-i datorau acestuia munci agricole şi aveau drept de strămutare pe altă moşie [4, p.70].

Problema legiferării juridice a veciniei a fost un aspect al temei care ne-a trezit interesul pentru studiul veciniei în Ţara Moldovei. În Ţara Românească un astfel de suport juridic este *Legătura* lui Mihai Viteazul din 1595. Deşi cercetătorii au încercat să găsească echivalente ale *Legăturii* în Ţara Moldovei, am demonstrat că ele nu pot fi asemuite celor din Ţara Românească. *Aşezământul* lui Miron Barnovschi din 1628 stabileşte o perioadă de urmărire a vecinilor fugiţi cum s-au stabilit şi mai înainte, şi după astfel de perioade. Actul acordă libertatea vecinilor fugiţi în alte ţări până la împăratul Osman I (1621) [2, p.139] să confirme sau să infirme statutul de vecin [3, p.390-391]. *Cartea românească de învăţătură* a lui Vasile Lupu din 1646 nu poate servi ca temei juridic al vecinirii. *Pravila* subliniază drepturile stăpânilor asupra vecinilor şi nu a avut un impact asupra relaţiilor stăpâni–vecini cum a avut *Legătura* lui Mihai Viteazul [1, p.56]. Prin urmare, suportul juridic al vecinirii putea fi unul nescris, adică *Jus Valachicum*, care doar prin degradare a putut servi ca temei juridic al înşerbirii ţăranilor liberi din Moldova medievală.

Vecinia se consolidează pe parcursul secolului XVI, iar în secolul XVII această instituţie era arhiprezentă în Moldova medievală. Indiciul principal este existenţa obligaţiei clăcii, care în secolele anterioare nu se întrevede în şirul de obligaţii ale ţăranilor. P.P. Panaitescu afirmă că

boierimea română din secolele XVI-XVII nu mai este o boierime militară, ea urmăreşte scoaterea de venituri de pe moşii, venituri transformabile în bani [4, p.81], stare care a generat schimbări în relaţiile feudale.

Am presupus că mai multe aspecte ale relaţiilor dintre stăpâni şi ţărani pot fi incluse într-un mecanism de vecinire a ţăranilor liberi. În secolele XVI-XVII există cazuri de veciniri benevole, dar cel mai adesea ele erau forţate. Condiţia vecinirii era deposedarea proprietarilor de pământ. Abuzurile slugilor domneşti se întrevăd bine în multe acte ale perioadei. Ţăranii scutiţi erau adesea traşi la cislă pentru alte sate, de asemenea şi vitele lor. Mai rar se întâlnesc şi sloboziri din vecinie, contra unor bunuri. În Moldova a funcţionat permanent o perioadă de urmărire a vecinilor fugiţi, perioadă care în Ţara Românească a fost desfiinţată. Menţinerea termenului de urmărire împiedica legarea definitivă de glie, mai păstra oarecare posibilitate de strămutare, care în Moldova nu este îngrădită în mod absolut [2, p.138]. Iată încă o diferenţă observabilă între şerbiile celor două ţări române.

În istoriografie (C.Giurescu, R.Rosetti, P.P. Panaitescu ş.a.) este formulată ideea că doar bărbaţii erau vecini. Câteva acte din secolele XVII şi XVIII demonstrează că şi femeile erau vecini, deşi numeric erau mai puţine, era un semn al degradării relaţiilor feudale.

Evoluţia veciniei în Ţara Moldovei în secolul XVIII a însemnat, de fapt, o degradare a acestor relaţii. Starea şerbilor se înrăutăţeşte, obligaţiile cresc, relaţiile stăpâni–vecini devin unilaterale cu obligaţii mărite din partea vecinilor. Înainte relaţiile respective erau neapărat bilaterale, cu obligaţii „contractuale" din partea ambelor părţi.

Veciniri forţate apar mai multe în această perioadă. În pricinile dintre ţărani şi stăpâni, domnitorii dădeau câştig de cauză stăpânilor de moşii şi de vecini. Nu lipsesc în acest secol dările şi vânzările de vecini, separaţi de pământ, de restul familiei. Asemănarea statutului vecinilor cu cel al ţiganilor a constituit una din plângerile vecinilor în 1749. Se încearcă reglementarea zilelor de clacă la care erau obligaţi ţăranii liberi. Nartul datorat de vecini era stabilit de doleanţele fiecărui stăpân în parte.

Actul de desfiinţare a veciniei din 6 aprilie 1749 comportă mai multe dificultăţi de interpretare. Nu este clar care e statutul unui vecin. Fraza „vecinii robi nu sunt" poate însemna doar că nu exista un suport juridic

al vecinirii ţăranilor liberi. Noi am presupus că suportul putea fi doar unul nescris, *Jus Valachicum*. Vecinii sunt transformaţi în ţărani-clăcaşi obligaţi la 24 de zile de boieresc. Actul de desfiinţare a rumâniei din 5 august 1746 specifică clar că rumânia era şerbie, iar rumânii erau şerbi. Ei urmau să fie eliberaţi de stăpâni, fără moşie, benevol, sau în schimbul răscumpărării cu 10 taleri.

Măsura din Ţara Moldovei a lui Constantin Mavrocordat nu a fost respectată mult timp de stăpânii de vecini. Însă influenţa acestei măsuri este observabilă pe parcurs, consecinţa principală a fost obţinerea independenţei personale a vecinilor.

În concluzie putem reitera că geneza veciniei poate fi tratată doar ca proces şi se conturează pe parcursul secolului XVI. În secolul XVII instituţia era răspândită în Ţara Moldovei. Evoluţia veciniei a însemnat de fapt degradarea ei. Pe parcursul secolului XVIII până la măsura din 1749 are loc degradarea avansată a relaţiilor feudale. Instituţia veciniei a devenit nerentabilă pentru domnie, situaţie care a dus la luarea deciziei de desfiinţare a veciniei din 1749. Decizia nu a fost imediat respectată de stăpânii de vecini, dar pe termen lung consecinţa ei a fost acordarea independenţei personale ţăranilor.

Referinţe:

1. Carte românească de învăţătură. Ediţie critică. Bucureşti: Editura Academiei Republicii Populare România, 1961. 434 p.
2. COSTĂCHEL,V., PANAITESCU, P.P., CAZACU, A. *Viaţa feudală în Ţara Românească şi Moldova (sec. XIV – XVII)*. Bucureşti: Editura Ştiinţifică, 1957. 559 p.
3. Documenta romaniae historica (DRH). A. Moldova. Volumul XIX (1626 – 1628). Bucureşti: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1969. 800 p.
4. PANAITESCU, P.P. Dreptul de strămutare al ţăranilor în Ţările Române (până la mijlocul secolului al XVII-lea). În: *Studii şi materiale de istorie medie*, vol.I, 1956, p.63-123.

Recomandat
Ion Eremia, dr. hab., prof. univ.

DISEMINAREA RESPONSABILITĂȚII ÎN CONTEXTUL POSTMODERN

Costică SÎRBU, Facultatea de Istorie și Filosofie

This article is the summary of the master thesis entitled „Dissemination of responsibility in the context of postmodern". In the first part of the thesis analyzed the historical evolution of responsibility and the correlation with freedom, free will and self-awareness. In the second part analyzes the present and future in terms of responsibility. Here we talk about the correlation between trust and responsibility, about the situation subject multiple and methods of accountability.

Constituind o problemă cu implicații majore în diferite domenii ale vieții sociale, responsabilitatea este analizată ca fiind un principiu fundamental și indispensabil, fără de care interacțiunea dintre om, societate și mediul înconjurător ar fi dificilă și dăunătoare. Constatarea unei crize a responsabilității atât la nivel local, cât și la nivel internațional a fost principalul factor motivant pentru demararea unei cercetări privind modalitatea prin care are loc diseminarea responsabilității în contextul postmodern. Această diseminare este privită din două perspective: pe de o parte, difuzia responsabilității se realizează la nivel involuntar, prin atribuirea unor obligațiuni cu caracter social indivizilor care nu și-au asumat neapărat angajamentul privind realizarea sarcinilor atribuite; iar, pe de altă parte, diseminarea responsabilității are loc gradual către mai mulți inidivizi sau organizații care sunt răspunzători pentru realizarea sarcinii și care într-un final se pot eschiva de la asumarea responsabilității, motivând prin contribuția minoră pe care au exercitat-o în realizarea sarcinii comune. Astfel responsabilitatea este plasată de la o persoană la alta sau de la o instituție la alta, fapt care contribuie la declanșarea anumitor crize care provoacă instabilitatea societății actuale.

Chiar dacă problematica responsabilității nu are o tradiție îndelungată, fiind analizată în mod individual abia în modernitate, în contextul dezbaterilor privind elaborarea Constituției Statelor Unite ale Americii, această problemă devine actuală și este pusă în discuție din ce în ce mai des în epoca contemporană. Ea a mai fost abordată și în corelație cu alte probleme fundamentale, precum libertate și dreptate, demers prin care s-a conferit o importanță definitorie chestionării responsabilității. În corelație cu liberul arbitru, responsabilitatea se află într-o relație de

interdependență. Liberul arbitru ca libertate a voinței ființei umane implică și o doză mai mare sau mai mică de responsabilitate, iar responsabilitatea este condiționată de limitele libertății subiectului. Astfel încercările specialiștilor din neuroștiință din a doua jumătate a sec. al XX-lea privind demonstrarea inexistenței liberului arbitru au provocat un șir de dezbateri cu referire la potențialul pericol de anulare a responsabilității în cazul în care se dovedește că liberul arbitru este o iluzie.

Experimentele lui Benjamin Libet, ale lui Patrick Haggard și ale altor specialiști în neuroștiință par să demonstreze inexistența liberului arbitru, prin urmare și a responsabilității. Dar, în urma unei analize aprofundate, observăm că deciziile și acțiunile involuntare care își au originile în subconștient și inconștient pot fi filtrate și cenzurate prin intermediul conștientului. Așadar, atâta timp cât intențiile și acțiunile ființei umane sunt prelucrate de conștient, de rezultatul acestora se face responsabil individul care și le-a asumat. Chiar dacă o mare parte din intențiile și acțiunile oamenilor își au originile în imensa lume interioară a subconștientului și inconștientului, observându-se astfel o difuzie a responsabilității pe cele trei segmente ale psihicului ființei umane, ea nu poate fi considerată o mașinărie biologică, căci cel de-al treilea segment, al conștientului, nu este rezultatul reacțiilor fiziologice, biologice sau chimice care au loc în interiorul creierului uman, ci al propriei voințe, al sinelui conștient care însă nu are capacitatea de a cuprinde și de a filtra tot volumul de informații, fiind astfel responsabil doar pentru o parte din acțiunile creierului. Responsabilitatea pentru cealaltă parte a deciziilor, necontrolate de conștiință, o poartă mediul exterior: familia, educația, mediul fizic, grupurile sociale cu care interacționează ființa umană etc. Cu toate acestea, capacitatea conștientului și a nivelului de responsabilitate poate fi mărită prin exerciții de conștientizare și autoresponsabilizare continuă.

În cadrul lumii interioare a individului se remarcă o interdependență între responsabilitate, liberul arbitru și conștiință, iar în coeziunile sociale identificăm dualitatea dintre responsabilitate și încredere. Abilitatea de asumare a responsabilității generează încrederea de sine și o câștigă pe cea a oamenilor din jur. Succesul spre care tinde fiecare individ depinde de încrederea pe care o au cei din jur față de persoana sa, și de nivelul de responsabilitate propriu fiecărui individ. În societatea actuală observăm tendința unor oameni de a se suprasolicita cu mai multe activități în

acelaşi timp, ceea ce reduce din eficienţa acţiunilor înfăptuite, iar în cazul unui insucces încrederea celor din jur scade. În încercarea de a deveni mai responsabili ne confruntăm: oboseală, durere fizică şi mentală, monotonie, plictiseală acută etc. Dar, dincolo de toate dificultăţile întâmpinate, există un rezultat pozitiv şi o satisfacţie a lucrului bine făcut, condimentat cu încrederea şi respectul celor din jur.

Este bine ştiut că încrederea acordată trebuie să fie justificată şi binemeritată, iar lipsa ei demonstrează iresponsabilitatea individului în raport cu sarcinile asumate. Această stare de lucruri este sesizată şi în condiţiile actuale ale Republicii Moldova. Situaţia este reflectată în rapoartele Barometrului Opiniei Publice, acolo unde găsim mai multe statistici privind încrederea cetăţenilor în instituţiile statului şi în personalităţile politice. Studiind acele statistici, putem concluziona că încrederea cetăţenilor în instituţiile statului şi în personalităţile politice a scăzut considerabil, fiind înregistrat cel mai mic indicator de la începutul monitorizării. În urma analizei efectuate, conchidem că încrederea scăzută a populaţiei se datorează în primul rând lipsei de responsabilitate a personalităţilor politice. Aşadar, observăm cum responsabilitatea se propagă din sfera privată în sfera publică, ca într-un final să afecteze din nou fiecare individ în parte.

Situaţia postmodernă este caracterizată ca fiind una „superindustrializată". Subiectul postmodern este supraaglomerat atunci când urmăreşte să se menţină în ritmul accelerat al dezvoltării continue, el se transformă într-un subiect multiplu în încercarea sa disperată de a le reuşi pe toate. Chiar dacă subiectul multiplu postmodern rezistă o perioadă, în scurt timp el devine bulversat, trăind o stare dezolantă şi riscă să se izoleze în singurătatea sa sau să evadeze în alte lumi imaginare, până la pierderea contactului cu realitatea obiectivă. Subiectul contemporan se îndreaptă spre o anumită amplificare şi pluralizare a personalităţilor care alcătuiesc subiectul multiplu. Această pluralizare a personalităţii presupune, de fapt, şi o amplificare a responsabilităţilor, iar în condiţiile în care fiziologia umană rămâne aceeaşi, el nu poate fizic rezista prea mult la acele suprasolicitări intense cu care este bombardat zilnic. În această situaţie soluţia este aceeaşi, veche de mii de ani, dar valabilă şi în zilelele noastre – „măsura în toate", acest îndemn este întotdeauna demn de urmat pentru a asigura armonia dintre om, societate şi natură.

Metodele şi mecanismele de responsabilizare valabile odinioară nu prea corespund realităţii şi nu mai satisfac necesităţile societăţii actuale.

Acest lucru se datorează necesității de a stabili o limită de responsabilizare pentru cei suprarresponsabilizați și de a identifica noi metode de responsabilizare pentru cei iresponsabili. Pentru o responsabilizare eficientă, este bine ca acest proces să înceapă de la o vârstă fragedă. Intensitatea responsabilităților trebuie să crească progresiv în vederea obişnuirii copiilor cu sarcini din ce în ce mai complexe. Pentru educarea responsabilităţii este nevoie de o abordare individuală pentru fiecare individ în parte, fiind luate în considerație caracteristicile și capacitățile specifice ale acestuia. Responsabilizarea trebuie să fie un proces continuu, în care să se atingă fiecare obiectiv propus spre realizare. Acest proces ține de dezvoltarea personală, iar printre acțiunile care trebuie întreprinse pentru a înregistra o evoluție se numără: responsabilizare continuă pentru a nu stagna sau degrada; să nu căutăm scuze, ci să recunoaștem adevăratele motive ale insuccesului; să recunoaștem greșelile și să învățăm din ele etc.

Bibliografie:

1. BOIA, L. *Pentru o istorie a imaginarului*. București: Humanitas, 2000. 228 p.
2. FROMM, E. *Frica de libertate*. Bucureşti: Universitas, 1998. 256 p.
3. INSTITUTUL DE POLITICI PUBLICE. *Barometrul Opiniei Publice*, ediții noi, 2003 – apr. 2016. [Accesat 07.05.2015] Disponibil pe internet: http://www.ipp.md/lib.php?l=ro&idc=156
4. MILLER, J.G., MILLER, K.G. *Cum să formezi caracterul copiilor. Metoda responsabilității personale*. Iași: Polirom, 2013. 184 p.
5. SARTRE, J.-P. *Ființă și neant*. Pitești: Paralela 45, 2004. 850 p.

Recomandat
Eugenia BOGATU, dr., conf. univ.

ISTORIA FEMININĂ A DINASTIEI IULIO-CLAUDIENE

Ana BOGACIUC, Facultatea de Istorie şi Filosofie

As a result of the research, I came to the conclusion that the involvement of women in creation of the political image was an innovative point in the Augustin dynasty propaganda. The Julio – Claudine women seemed to be granted with a more wide range of privileges, power and influence than their female counterparts from other centuries. With all this, the patriarchal structure maintained it's position. They didn't exert a direct political role, but, usually from behind the curtain, their influence was overwhelming. The attitude towards this first ruling family of Rome was mixed: they meant legitimacy, but the same time, they brought the memory of some experiences which should not be repeated.

Avansarea femeilor în funcţii publice este considerată un fenomen demarat la sfârşitul secolului XIX, sursele istorice confirmă însă că deja în lumea antică romană au existat personalităţi feminine care au reuşit să depăşească limitele tradiţiei societăţii patriarhale. Începând cu perioada dominării romanilor pe continentul european şi până în epoca contemporană, istoria a consemnat o serie de concepte politice şi morale referitor la locul *femeii* în societate.

La începutul erei noi, pe parcursul centenarului iulio-claudian (27 a.Chr. – 68 p.Chr.), se trasează liniile unei propagande politice, care urma să integreze şi imaginea femininului prin promovarea valorii familiei ca temelie a societăţii. Tema respectivei cercetări este actuală, inclusiv, datorită creşterii influenţei femeilor în viaţa publică a zilelor noastre. În rândul femeilor contemporane se formează tot mai multe personalităţi puternice şi influente. Deseori, ca şi în Roma antică, acestea reuşesc să se impună alături de bărbat – soţ sau tată.

Romanii antici au respectat femeia, şi dacă aceasta a fost elogiată sau blamată, cum se întâmplă cu doamnele din dinastia Iulio-Claudiană, a depins numai de ea însăşi, de modul cum a reuşit să se bucure de condiţia umană.

Scopul lucrării constă în cercetarea locului şi rolului femeii de la curtea imperială în viaţa politică şi socială a Imperiului Roman în perioada Iulio-Claudiană. S-a încercat evidenţierea liniei propagandei politice, care a integrat şi imaginea feminină, punând accent pe continuitatea dinastică. În încercarea de a stabili amploarea şi natura influenţei

femeilor iulio-claudiene, au fost examinate critic izvoarele antice în strânsă legătură cu concepţiile ştiinţifice moderne. Din categoria surselor narative antice, trei scriitori sunt în prima linie: Tacitus, Suetonius şi Dio Cassius, fiecare cu un stil aparte de scriere. Ei evidenţiază în mod special concepţiile şi activitatea politică ale împăraţilor dinastiei, incluzând în relatările lor şi aportul doamnelor din familia imperială, ca un suport al acestei politici.

Cadrul social în care au trăit romanii este reexaminat în ultimii ani. Au apărut şi puncte de vedere care evidenţiază locul femeilor romane şi al familiei. Într-adevăr, istoricii sociali susţin că rolurile jucate de soţii şi mame ale familiilor imperiale sunt definitorii în înţelegerea valorii acestora în societate şi viaţa politică.

Studiul confirmă ipoteza că femeile dinastiei Iulio-Claudiene au fost proeminente, influente şi au avut putere politică reală. Nu este facil a aprecia natura puterii lor, încât niciuna dintre ele nu a ajuns deţinătoare directă-oficială a primului loc politic în statul roman. Acestea au fost: Livia Drusilla, Julia, Antonia, Julia Livilla, Agrippina Maior, Agrippina Minor Iulia şi Messalina.

Una dintre „doamnele de fier" ale dinastiei Iulio-Claudiene a fost Livia Drusilla. Toţi împăraţii dinastiei au fost descendenţii ei direcţi. Dintre personalităţile feminine condamnate se remarcă Julia – singurul copil al lui Augustus, cunoscută sub numele de Julia Maior. În relaţii tensionate cu împăratul Tiberius a fost şi Agripina Maior. În acele vremuri tulburi, soarta Agrippinei avea să demonstreze că la curtea lui Tiberius virtutea era mai periculoasă decât viciul. Livilla a fost personalitatea care şi-a jertfit viaţa în lupta pentru a asigura succesiunea fiului său la tron, fiind de două ori văduvă a potenţialilor moştenitori ai tronului, după Tiberius.

În ciuda scandalurilor şi tragediilor care au afectat viaţa privată a împăratului Augustus, au existat şi personalităţi împlinite şi respectate. Una dintre cele mai distinse a fost Antonia Minor, fiica emeritului, dar, în acelaşi timp, controversatului Marcus Antonius.

Istoria Imperiului Roman cuprinde şi mai multe personalităţi excentrice – Valeria Messalina, cea de-a treia soţie a împăratului Claudius, a rămas în istorie sinonimă cu viciul, desfrânarea şi manipularea, la anumite calităţi nu-i rămânea în urmă nici Agrippina Minor Iulia, a patra soţie a lui Claudius.

Femeile dinastiei Iulio-Claudiene au fost descrise în sursele antice ca nobile şi ticăloase, onorabile şi promiscue, devotate şi adultere. Autorii latini au remarcat situaţiile în care femeile, în grup sau individual, au acţionat cu curaj şi fermitate uimitoare, şi pentru binele obştesc, astfel că însăşi prezenţa în lexicul latin a cuvântului *virago* (femeie în stare a se purta ca un bărbat) va deveni o exprimare a capacităţii femeii de a-şi asuma un comportament civic pe potriva exigenţelor masculine. Şi arta sculpturii din dinastia iulio-claudiană redă trăsături emotive în portretistica imperială care a parvenit până acum. De-a lungul acestei perioade, reprezentarea tot mai îndrăzneaţă a femeilor din familia imperială în arta publică, ca parte a unui efort propagandistic pentru a justifica statutul împăratului actual sau alegerea lui ca moştenitor, reflectă nevoia tot mai mare de a sublinia liniile genealogice şi ascendenţa distinsă, şi în paralel dezvoltarea principatului într-un sistem monarhic ereditar.

În urma cercetării am ajuns la concluzia că includerea femeilor în elaborarea imaginarului politic a fost un aspect inovator al propagandei augustine. La suprafaţă, femeile Iulio-Claudiene păreau să se bucure de o gamă mai largă de libertăţi, putere şi influenţă decât omoloagele lor din alte perioade. Cu toate acestea, este clar din sursele scrise ale epocii că femeile aveau şi restricţii, structura patriarhală nu şi-a pierdut din influenţă.

Femeile au fost identificate în mediul privat, *domus feminin*, de unde puterea politică a unei femei a ameninţat masculinul *res publica*. O problemă cu caracter endemic pe întreaga perioadă Iulio-Claudiană a fost succesiunea la tron. Femeile *domos*-ului au consacrat multă energie acesteia. Livia a devenit precedentul şi prototipul pentru împărătesele viitoare în ceea ce priveşte promovarea copiilor săi. Cu toate că soţiile lui Claudius s-au remarcat, Agrippina Minor este cea mai intrigantă, modelată după mama sa Agrippina Maior, bunica sa Antonia Minor şi străbunica Livia. Neavând moştenitori, Caligula se vede obligat să se folosească de surorile sale pentru a promova continuitatea dinastică, contribuind astfel la creşterea importanţei imaginilor personajelor feminine.

În secolul I p.Chr. matroanele romane din lumea aristocraţiei constituiseră chiar „cluburi" feminine, unde, în afară de literatură şi artă, se discutau şi probleme politice; „cluburile" erau susţinute de femei aristocrate, cultivate şi inteligente, dar câteodată intrigante şi depravate.

Femeia dinastiei Iulio-Claudiene a fost şi un mijloc de apropiere între ambiţiile politice. Căsătoria constituia instrumentul potrivit pentru a face să crească puterea economică şi politică a unei familii.

Faptul că budoarul femeii romane devenise locul unde se ţeseau intrigi, îndeosebi politice, unde se puneau la cale crime şi unde viciile erau în floare, corespunde moravurilor epocii, stadiului de decădere şi de corupţie a cercurilor aristocratice.

Femeile dinastiei Iulio-Claudiene nu exercitau un rol politic direct, dar adesea din spatele cortinei influenţa lor era covârşitoare, fie că este vorba despre domeniul familial, fie despre cel public. Moştenirea lăsată de iulio-claudieni va fi, în prima fază, greu de gestionat. Sentimentele faţă de această primă familie care a condus Roma erau mixte: ei însemnau legitimitate familială şi, în acelaşi timp, aduceau cu sine amintirea nefastă a unei experienţe ce nu mai trebuia repetată.

În urma cercetării am ajuns la concluzia că includerea femeilor în elaborarea imaginarului politic a fost un aspect inovator al propagandei augustine.

Bibliografie:

1. TACITUS, C. *Annale*. Bucureşti: Jockey-Club, 1916.
2. DIO CASSIUS, C. *Roman History*. Harvard University Press, 1927.
3. Гай Светонии Транквилл. *Жизнь двенадцати цезарей*. Москва: Правда, 1988.
4. BARRETT, A.A. *Agrippina Mather of Nero*. London: Batsgord Ltd, 1996.
5. BARRETT, A. *Livia First lady of Imperial Rome*. New Haven and London: Yale University Press, 2002.
6. BURNS, J. *Great Women of Imperial Rome Mothers And Wives Of The Caesars*. London and New York: Routledge, 2007.
7. KOKKINOS, N. *Antonia Augusta. Portrait of a great Roman lady*. London and New York: Routledge, 1992.
8. PARASCHIV, M. *Femeia în Roma Antică. O incursiune în imaginarul feminin roman*. Cluj-Napoca: Mega, 2011.
9. TUDOR, D. *Femei vestite din Lumea antică. Coroană sau cunună*. Bucureşti: Ed. Ştiinţifică, 1972.
10. WOOD, S.E. *Imperial Women. A study in Public Images, 40 BC – AD 68*. Leiden-Boston-Koln: Brill, 2001.
11. ZAGER, I. *The political role of women of the roman elite, with particular attention to the autonomy and influence of the julio-claudian women (44BC to AD68)*. University Of South Africa, 2014.

Recomandat Sergiu MATVEEV, dr., conf. univ.

PERSPECTIVELE SOCIETĂȚII CONTEMPORANE ÎN CONTEXTUL CRIZEI ECONOMICE ȘI SPIRITUALE MONDIALE

Vasile GANCEV, Facultatea de Istorie și Filosofie

The purpose of research: through this study we aimed to realize a theoretical and analytical approach on the specifics of the development of contemporary society as a society in constant dynamics characterized by significant transformations, accompanied by social and economic crises, and the opportunities to overcome them.

Societatea contemporană este în continuă transformare și nu poate fi prezentată doar din perspectiva unor sisteme (imuabile) existente la o anumită etapă. În cadrul abordărilor teoretice aflate la interferența interdisciplinarității, societatea este privită ca un sistem aflat într-un proces evolutiv, care înglobează un ansamblu de stări dinamice, de repaus, de declin, stabilitate, criză. Depășirea situațiilor de criză cunoaşte de-a lungul timpului diferite căi de soluționare. Acestea au fost impuse de impasul în care a ajuns practica economică din secolul trecut. Dezvoltarea tehnologiilor informaționale și creșterea numărului utilizatorilor de Internet în paralel cu procesul de schimbare a instituțiilor sociale, politice creează premise pentru transformări fundamentale în toate domeniile sociale. Pentru explicarea lor, teoreticienii operează cu termeni precum: societate informațională, societate postindustrială sau „societatea în rețea", reprezentând astfel un alt model al societății contemporane cu un nou sistem de corelații socioeconomice și de funcționare a raporturilor dintre subiecții sistemelor sociale. Accelerarea rolului cunoașterii poate fi observată în creșterea numărului de structuri de stocare și prelucrare a informațiilor, cum ar fi calculatoarele și parcurile IT. Aceste tendințe au fost descrise începând cu anii 60 ai secolului trecut în lucrările lui Alvin Toffler cu teoria „Al Treilea Val". Potrivit teoriilor lui Toffler, în Primul Val al schimbărilor a avut loc revoluția agricolă, în cel de-al Doilea Val s-a manifestat revoluția industrială, cel de-al Treilea Val este marcat de națiunile înalt-tehnologizate, iar factorii de producție sunt reprezentați de către savanți sau specialiștii din domeniile conexe cu desfășurarea proceselor informaționale [4].

La rândul său, filosoful rus Dmitry Galkovsky considera că în noua epocă se formează un alt tip de om – un om al nimănui, un fel de „ni-

meni", care este exclus din procesul de producere. Acesta a specificat că în epoca predominării agriculturii aproximativ 95% din populație le constituiau agricultorii, ulterior, în epoca industrială – 80% au fost muncitori și în noua epocă deja dispare necesitatea serviciilor circa a 70% din populație [5]. Acestor oameni, potrivit savantului, li se va oferi șansa de a se transforma din oameni ,,inutili" în șomeri, care vor primi indemnizații, camuflați sub pretextul efectuării unor activități inofensive, ca de exemplu jocurile de calculator. Miza acestor măsuri constă în prevenirea apariției cataclismelor sociale pe motive de autopercepție negativă din cauza sentimentului de inutilitate, dar și cele economice.

Teoreticienii ca Toffler considerau că societatea muncitorilor va fi înlocuită cu societatea cunoașterii, adică o societate compusă din oamenii cu studii speciale din domeniul informațional, însă apar noi elemente ale structurii societății potrivit cărora societatea muncitorilor va fi înlocuită cu societatea jucătorilor. Adică oamenii masiv vor juca în jocuri de calculator. Astfel, tehnologiile informaționale reprezintă un element important în societatea contemporană și constituie o componentă esențială a civilizației occidentale din cauza rolului lor asupra proceselor de schimbare socială. Astfel, crizele economice, sociale în context nou computerizat provoacă interesul cercetătorului de a găsi soluții de depășire a acestora în contextul contemporaneității. Noua epocă, deschisă după spargerea bipolarității politice și ideologice, se caracterizează, între altele, prin realităţi şi efecte contradictorii, chiar conflictuale, cu schimbări instantanee la toate nivelurile, cu evoluţii nelineare şi imprevizibile. Ameninţările, provocările şi, în consecinţă, riscurile determină evoluţii sau involuţii spre instabilitate, iar trecerea inconstanței la limită, atât în situaţia internă a unui stat, cât şi în relaţiile regionale sau internaţionale, induce starea de criză.

Aspectele teoretice ale crizei au fost descrise începând cu Antichitatea. Termenul a fost utilizat în limbajul medical pentru a indica faza hotărâtoare a unei boli, dar și despre garantarea stării de drept [2]. În accepțiunea actuală a conceptului, sensul noțiunii este legat de o stare indeterminabilă a lucrurilor cu o valoare negativă, ceea ce vine într-un raport diferit cu semantica teologică a noțiunii. Evoluţia conceptului de criză a cunoscut o transformare semnificativă – de la abordările în termeni medicali ale cuvântului până la extinderea sensului acestuia în majoritatea domeniilor de manifestare umană. Printre teoreticienii ale căror concepții despre criză au devenit de referinţă în contemporaneitate

îi menționăm pe: Joseph Schumpeter, John Maynard Keynes, Milton Friedman. Joseph Schumpeter propune termenul de distrugere creatoare, potrivit căruia progresul tehnic generează reconstrucția structurii economice din interior, distrugând vechile structuri și creând altele noi. [8]. John Maynard Keynes considera că politica statului ar trebui să influențeze rata de consum printr-o distribuire modernă a profitului național prin mărirea pensiilor, indemnizațiilor pentru a stimula creșterea cererii obiectelor de consum, scopul final fiind creșterea producerii și stabilizarea economiei, astfel depășind criza economică [1, p.196]. Reprezentantul Școlii de la Chicago, sociologul și laureatul premiului Nobel, Milton Friedman a venit cu unele teze în contradicție cu teoria keynesiană. Acesta susținea că anume intervențiile statului ar putea să fie cauza izbucnirii crizelor [7]. Transformarea socială reprezintă un proces complex alcătuit din multiple manifestări și transformări. Cele mai influente teorii în acest sens redau dezvoltarea socială sub aspectul schimbării ciclice, istorice și evoluționiste. Este important a evidenția direcția și sursa de dezvoltare socială pentru a preveni crizele nedorite și a diminua impactul negativ asupra societății aflate în proces de tranziție. Societatea contemporană se află într-o etapă importantă de tranziție în noua epocă informațională. Utilizarea pe scară largă a tehnologiilor de calculator, inclusiv a jocurilor video, va influența considerabil relațiile umane sub aspect economic, social etc. și va deveni o parte semnificativă a vieții sociale, în care fiecare om are dreptul și șansa de a-și realiza speranțele și aspirațiile sale. Apare necesitatea noilor abordări conceptuale ale tendințelor de schimbare socială pentru a determina schimbările ce au loc în societatea contemporană sub impactul tehnologiilor informaționale. Astfel, perspectivele de dezvoltare ale societății contemporane sunt determinate de informatizare și digitalizare, care provoacă schimbări esențiale la toate nivelurile de interacțiune socială: virtualizarea organizării afacerilor, studierii, comunicării. Se schimbă natura și forma raporturilor socioculturale, economice sub impactul noilor mijloace structural-informaționale.

Bibliografie:

1. KEYNES, J. M. *Teoria generală a ocupării forței de muncă, a dobânzii și a banilor*. București: Publica, 2009.
2. KOSELLECK, R. *Concepțiile și istoriile lor: semantica și pragmatica limbajului social-politic.* Grupul Ed. Art, 2009. Disponibil: http://www.tiuk.reea.net/index.php?option=com_content&view=article&id=356 [Accesat 04.03.2016].

3. ŞTEFANACHI, B. *Filosofia noii economii.* Iaşi: Tipo Moldova, 2005.
4. TOFFLER, A. şi H. *A crea o nouă civilizaţie*. Bucureşti: Antet, 1995.
5. ГАЛКОВСКИЙ, Д. *Мы живем в переломную эпоху*. Disponibil: https://mmozg.net/mirror/2015/12/03/utinye-istorii-my-zhivem-v-perelomnuyu-epohu.html**,** 2015.
6. ЛЕМЕЩЕНКО, С.П. *Новая экономика: онтологические изменения и теоретические начала.* Disponibil: http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/9401/1/Lemeschenko-18.pdf [Accesat 10.03.2016].
7. ФРИДМАН, М. *Капитализм и Свобода*. Москва: Новое Издательство, 2006.
8. ШУМПЕТЕР, Й. *Капитализм, социализм, демократия.* Disponibil: http://www.libertarium.ru/lib_capsocdem [Accesat 11.03.2016].

Recomandat
Dumitru DODUL, conf.univ.

ÎNŢELESUL RELAŢIONAL AL SUBIECTIVITĂŢII UMANE

Constantin REPEŞCO, Facultatea de Istorie şi Filosofie

The subject of the article is about the human existence viewed through its two fundamental modes: "I-It" & "I-Thou". The theoretical value of this work consists in the conceptualization of the human being through the fundamental modes of existence: "I-It" & "I-Thou". The practical value lies in the exposure of alternative epistemic horizons through which human praxis might be improved.

În cultura occidentală modernă predomină o „atitudine carteziană", a cărei sevă izvorăşte din perspectiva substanţialistă. Această „atitudine" poate fi identificată cu individualismul vremurilor noastre. Potrivit ei, omul se vede pe sine ca fiind o entitate distinctă, autonomă şi separată de restul lumii. Cu toate acestea, în ultimii câţiva zeci de ani au început să apară tot mai multe perspective relaţionale asupra fiinţei umane în domenii precum neuroştiinţele (Hari Riitta, Miiramaaria V. Kujala), psihologia personalităţii (Andersen Susan M., Chen Serena), cercetarea organizaţională (Bradbury Hilary, Benyamin M. Lichtenstein), cercetarea nou-născuţilor (Stern D.N.), teoriile psihanalitice (Beatrice Beebe, Lachmann F., Stolorow Robert, Atwood George) şi, nu în ultimul rând, filosofia (Buber Martin, Levinas Emmanuel, Merleau-Ponty). Aceste noi cercetări au început să recuze multe presupoziţii de bază pe

care societatea le considera evidente de la sine, atât în cadrul ştiinţelor, cât şi în afara acestora.

În această comunicare de proporţii reduse nu încercăm să oferim o teorie pe deplin dezvoltată a relaţionalităţii care ar veni să înlocuiasă paradigma dominantă astăzi, mai degrabă încercăm să sensibilizăm cititorul asupra unui mod alternativ de a privi lumea şi să demonstrăm că modul în care percepem şi înţelegem anumite aspecte ale fiinţei umane este dependent de paradigma pe care o angajăm în procesul dat. Noi operăm astfel la un nivel foarte profund şi, prin urmare, individualismul şi relaţionalismul ar trebui privite, în termeni gadamerieni, drept „orizonturi de înţelegere" sau drept ceea ce Charles Taylor numeşte „imaginarii sociale". Hermeneutica gadameriană înseamnă recunoaşterea manierei în care înţelegerea noastră apare înăuntrul unui context mai larg de înţeles – un orizont – care este particular şi determinat de situarea noastră într-un anumit timp şi spaţiu istoric. Iar când ne referim la aceste două paradigme ca la nişte imaginarii sociale, în sensul pe care-l oferă Taylor, avem în vedere un set de valori, legi, simboluri etc. ce sunt caracteristice unui anumit grup social şi prin care acesta îşi imaginează societatea ca un tot întreg, referindu-ne în cazul de faţă la individualism sau relaţionalism drept imaginarii sociale generice. Astfel, orizontul de înţelegere în care sălăşluieşte omul influenţează radical statutul ontologic, universul epistemic şi acţiunile sale. Eul, de exemplu, nu este un dat obiectiv, ci un produs atât deliberat, cât şi neintenţionat, inconştient, până şi elementele proiectate în mod conştient sunt influenţate de orizontul de înţelegere înăuntrul căruia omul se proiectează pe sine. Există un număr poate chiar incognoscibil de astfel de exemple ce confirmă aserţiunea dată. Pentru noi important e să vedem cum individualismul şi relaţionalismul influenţează nu doar ce înţelegem, cum gândim, ci şi cine suntem, ce întrebări ne preocupă şi ce fel de acţiuni întreprindem. Fiecare din aceste două orizonturi de înţelegere dă naştere unui anumit tip de individ. Prin urmare, omul poate trăi în două moduri diferite. Urmărirea ontogenezei individualismului ne confirmă că individualismul a devenit paradigma dominantă astăzi, ei îi corespunde modul experienţei (*Eu-Acela*). Respectiv, omul occidental contemporan trăieşte aproape exclusiv în modul lui Eu-Acela. În cadrul experienţei, noi trăim în lume drept un observator obiectiv şi colectăm informaţii despre aceasta, după care organizăm informaţia într-un aşa fel încât ea să poată fi utilizată de raţiune. Experienţa implică distanţă între *Eu* şi *Acela*, distan-

ţa dintre subiect şi obiect. În cadrul experienţei, *Acela* este văzut ca fiind o colecţie de calităţi şi cantităţi, un obiect ce poate fi cunoscut, manipulat, posedat, ordonat şi utilizat. Experienţa este modul ştiinţei şi a filosofiei, dar şi a gândirii mundane, este modul prin care noi ajungem să înţelegem intelectual elemente ale lumii şi să le întrebuinţăm în scopuri pragmatice. Din toate acestea putem observa importanţa experienţei. Până la urmă ea este esenţială pentru însăşi supravieţuirea noastră. Dar Aristotel ne previne de riscul pe care căderea în extreme îl implică de cele mai multe ori. El ne sfătuie de fiecare dată să căutăm „calea de mijloc". În cazul de faţă credem că el are perfectă dreptate, noi ne-am rătăcit. Am apucat pe un drum care a dus la anormalităţi sociale şi individuale uşor observabile. Acestea sunt poate cel mai bine conceptualizate de către Georg Lukacs prin termenul de *reificare*. În sens normativ, reificarea semnifică acel tip de comportament uman care violează principiile morale şi etice prin faptul că alţi subiecţi nu sunt trataţi în concordanţă cu caracteristicile lor, adică drept fiinţe umane, ci în schimb sunt tratate ca nişte obiecte inanimate – drept „lucruri" sau „comodităţi". Lukacs nu priveşte reificarea doar drept o violare a principiilor morale, ci şi drept o deviaţie de la modul autentic de existenţă al fiinţelor umane. În forma sa elementară, conceptul indică cu claritate faptul că o întâmplare cognitivă, în care ceva nu posedă caracteristici de obiect în sine (omul), ajunge să fie considerat drept obiect. Fenomenul reificării, ne spune Lukacs, modifică drastic comportamentul subiectului. Acesta nu mai interacţionează într-o manieră empatică, ci este plasat în perspectiva unui observator neutru, neatins fizic sau existenţial de tot ce-l înconjoară. În consecinţă, oamenii încep să se perceapă unii pe alţii drept simple obiecte. Subiectul vede tot şi pe oricine drept obiect, iar obiectul trebuie cunoscut, posedat, manipulat şi utilizat. Acest abuz al modului experienţei a transformat lumea într-un loc rece, raţional până la extremă, în care lipsesc emoţiile şi sentimentele, unde oamenii nu sunt altceva decât nişte agregate antropomorfe. Situarea în extrema experienţei l-a făcut pe om să se alieneze de lumea din jur, de semenii săi, dar şi de propria esenţă, lucru confirmat de toate comportamentele reificatoare ale oamenilor contemporani. Fiindcă fenomenul reificării este conceptualizat ca având la bază un ansamblu de obiceiuri şi atitudini ce deviază de la practicile autentice ale fiinţelor umane, Lukacs ne oferă anumite indicii privind felul în care ar trebui să arate societatea „sănătoasă". Aici el are anumite puncte de convergenţă cu filosofia lui Heidegger, John Dewey – toate

indicând spre existenţa unui alt mod prin care subiectul se angajează în lume. Acest mod alternativ de existenţă pare să corespundă cu cel conceptualizat în cadrul relaţionalismului. Acesta este modul întâlnirii sau al relaţiei (*Eu-Tu*). Relaţia cere de la noi să fim participanţi activi, nu observatori obiectivi ca în cazul experienţei. Noi intrăm în întâlnire cu întreaga noastră fiinţă, nu prezentăm doar anumite elemente ale acesteia în funcţie de scopurile pe care vrem să le atingem. Întâlnirea, spune Buber, este un moment de reciprocitate, în care *Eu* şi *Tu* sunt transformaţi. În relaţie partenerul este egal din punct de vedere ontologic şi, în acelaşi timp, diferenţa sa se păstrează. Subiectul nu-l reduce cantitativ pe celălalt la anumite calităţi, ci îi validează statutul ontologic de fiinţă integrală, îi respectă unicitatea şi doreşte să o prezerve aşa cum ea este, fără a încerca să o manipuleze, să o modifice, să o reducă la ceva ce în mod fundamental nu este. Întâlnirea este una din acele noţiuni despre care Buber ne spune că nu poate fi făcută în întregime explicită prin intermediul limbajului. Ea nu poate fi analizată şi descrisă într-o manieră exhaustivă, tot ce ştim despre întâlnire este în mod inevitabil un reducţionism. În cadrul relaţiei subiectul vede în partenerul întâlnit mai mult decât suma calităţilor sale. Prin asta Buber pare să se refere la experienţa mistică a inefabilului, despre care Kolakowski ne spune că nu poate fi conceptualizată prin termeni rigizi şi precişi. Inefabilul poate fi doar trăit, după care exprimat în mod stângaci şi prin sintagme obscure, motiv pentru care filosofia relaţională ne îndeamnă să transpunem în practică cunoaşterea obţinută.

În concluzie, am putea spune că aceste reflecţii au fost inspirate de circumstanţele în care se regăşeste omul vremurilor noastre. Nu am încercat să recuzăm valoarea teoretică şi importanţa praxiologică a actualului orizont de înţelegere. Mai degrabă ne-am propus să atragem atenţia asupra deficienţelor sale, care trebuie completate prin noi înţelesuri, menite să reabiliteze statutul ontologic al fiinţei umane şi să neutralizeze formele reificatoare ale praxisului uman.

Recomandat
Alexandru LUPUŞOR, lector universitar

FORMAREA IDENTITĂȚII SOCIOCULTURALE LA ADOLESCENȚI ÎN CONDIȚII DE CRIZĂ SOCIOCULTURALĂ

Irina RAEȚCHI, Facultatea de Istorie și Filosofie

The field of study: Analysis, of cultural identity of teenagers in our days, is to study, to determine the real concept of culture, social, with their following differences and similarities, also, the goal is to find those factors that influence the socio-cultural identity. Is important to identify the process of socialization and it's role in identity crystallization inside of the contemporary society, the establishment of the main formation mechanism, the analysis of modern social process and their influence on our teen's identity formation, and finally, is the evaluation of the importance of a good, suitable sociocultural formation capable in adaptation of new generation in the condition of crisis.

Una din caracteristicile specifice ale societății contemporane sunt exploziile tehnologiilor avansate și a mijloacelor de comunicare în masă. În aceste condiții, procesele sociale care se desfășoară în cadrul acesteia preiau un aspect cu totul diferit de cel din perioadele istorice precedente. Sistemul social funcționează datorită elementelor care asigură o coeziune în cadrul societății. În acest context, identitatea socioculturală se prezintă ca unul din elementele de bază ce asigură această funcționalitate. Și oricum ar fi specificată identitatea umană: socială, culturală, națională sau religioasă, omul are nevoie să se identifice pe sine în raport cu celălalt sau cu grupul de apartenență. Acest fapt îi permite să ocupe un loc anume în societate, să-și asume statuturi și roluri sociale.

Lucrarea a avut ca scop analiza conceptului de identitate socioculturală, determinarea diferențelor și similitudinilor acesteia, aprecierea rolului pe care îl joacă procesul de socializare asupra identității socioculturale la adolescenți în condiții de criză socioculturală. Faptul dat prezintă interes, deoarece anume la această etapă de dezvoltare omul trece prin diverse crize în cadrul formării sale identitare, deci și riscul de deviere de la o normă socială și psihologică este mare. Determinarea conceptului de identitate socială și culturală, descrierea desfășurării procesului de socializare sau determinarea cauzelor crizei socioculturale ne-a permis să analizăm și să determinăm fenomenele noi ce se produc

astăzi în societatea autohtonă. Mai cu seamă pe fondul avântului tehnologiilor noi, când adolescenţii sunt prinşi în iluzia unei realităţi virtuale, ce diferă de realitatea socială. Este important să urmărim cum are loc mecanismul de formare a identităţii socioculturale.

Ipoteza lucrării este următoarea: identitatea socioculturală la adolescenţi are tendinţa de a se modifica sub impactul tehnologiilor avansate şi devine una globală, identică în toate societăţile, ceea ce duce la ştergerea diferenţelor şi apariţia problemelor asemănătoare cu privire la socializarea adolescenţilor. Tehnologizarea excesivă poate avea drept consecinţă formarea „artificială" a identităţii socioculturale ce poate fi controlată, dirijată, supusă prin intermediul acestor tehnologii. În urma impactului tehnologiilor avansate se formează o realitate virtuală care nu corespunde cu realitatea socială şi există tendinţa adolescenţilor de a evada în această realitate ce induce transformări de identitate.

Procesul de globalizare, declanşat la sf. sec.XX, a adus cu sine diverse schimbări, atât pe plan social, cât şi pe cel cultural. Răspândirea şi asimilarea unor norme şi valori comune în mai multe societăţi a dus spre o minimizare, uneori chiar negare sau dispariţie treptată a unor valori tradiţionale. Acest fapt produce schimbări nu numai în esenţa identităţii socioculturale specifice, unice, originale, dar chiar şi asupra mecanismului de formare al acesteia. Identitatea se construieşte în procesul comunicării, percepţiei şi comparării imaginii de sine cu imaginea şi aşteptările părinţilor în perioada timpurie a vieţii, pentru ca apoi procesul desfăşurării să se extindă în interacţiunile cu ceilalţi actori din universul social. În dezvoltarea identităţii sale, fiecare copil îşi construieşte propria configuraţie de identificări. Aceasta are loc în cadrul socializării primare, ca mai apoi să se reconstruiască pe tot parcursul vieţii. Materialele din care un individ îşi formează identitatea personală este identitatea culturală amplasată într-un context social, fiind transmisă în cadrul familiei şi pe care va continua să o experimenteze de-a lungul vieţii, începând din adolescenţă. Datorită flexibilităţii sale, identitatea se află într-o permanentă construcţie şi reconstrucţie. Structurarea acesteia începe încă din copilărie, continuă în perioada şcolară mică, când se conturează pe baza rezultatelor activităţii şcolare şi a raportării acestora la ceilalţi şi la cerinţele lor, dar vorbim despre identitate odată cu perioada adolescenţei, când abilităţile cognitive şi de interacţiune socială sunt suficient de mature pentru a permite reflectarea asupra

propriei persoane şi a dezvoltării acesteia. Una din sarcinile majore ale adolescenței o reprezintă constituirea identității personale, dezvoltarea conştiinței de sine, înțelegerea propriei persoane ca identitate distinsă de ceilalți.

Astăzi este greu de imaginat vreo sferă a vieții contemporane unde nu sunt implicate tehnologiile noi. În condițiile acestea adolescenții preiau viziunea asupra lumii nu din spusele, practicile părinților sau din cărți, ci se conectează la diferite surse informaționale pe care le oferă tehnologiile noi – Internetul, TV sau mass-media. Acest fapt duce spre îndepărtarea de la o realitate socială, care este substituită de mediul virtual, care nu corespunde cu realitatea şi nu oferă practici sociale de a înfrunta greutățile, astfel că adolescenții nu sunt capabili să se conformeze mediului social. În această privință societatea autohtonă nu este o excepție.

În urma cercetării s-a determinat că părinții joacă un rol semnificativ în procesul de socializare, respectiv la formarea identității socioculturale la adolescenți; s-a constatat faptul că tehnologiile avansate şi informaționale au o influență crescândă asupra dezvoltării adolescenților din societatea contemporană. Evident că, în comparație cu alte societăți, în R.Moldova situația nu este așa de alarmantă, dar având în vedere că suntem impregnați cu toții în procese contemporane, ne putem aștepta la apariția diferitor fenomene noi.

Criza socioculturală, care afectează astăzi R.Moldova nu aduce schimbări semnificative în mecanismul de formare a identității socioculturale a adolescenților şi acest fapt se datorează şi implicării active a părinților în procesul de educație, cu toate că din cauza proceselor de migrație multe familii au devenit incomplete, ceea ce a avut efecte negative asupra adolescenților care au rămas singuri şi nepregătiți în fața realității sociale.

Adolescența este o perioadă destul de dificilă, dar, totodată, prielnică, deoarece anume acum se formează şi se cristalizează identitatea socioculturală, şi rolul procesului de socializare, susținut de familie sau şcoală, este foarte important. Pentru formarea componentei culturale a identității la adolescenți, va fi benefică organizarea de către familie sau şcoală a unor excursii cu vizitarea locurilor istorice, rezervațiilor naturale sau centrelor culturale existente în țara noastră, ceea ce va forma un sentiment de apartenență şi mândrie pentru cultura națională.

În concluzie afirmăm că identitatea socioculturală la adolescenții din societatea moldovenească se formează în condițiile unei crize socioculturale, este adecvată și corespunde descrierilor realizate de diverși cercetători din domeniile antropologiei, psihologiei, sociologiei sau filosofiei din ultimele decenii. Datorită stilului tradițional de viață, care este specific societății noastre, mecanismele sociale au efectele lor, iar adolescenții se adaptează la condițiile noi. Însă tehnologiile noi compensează într-un fel golul social sau cultural care se formează pe parcursul evoluției societății moldovenești. Acest fapt ar trebui să ne facă să localizăm problema, iar gadgeturile, Internetul sau TV, informația recepționată cu ajutorul sau din aceste surse să le folosim cu scopul de a evita sau repara greșelile, dar nu numai pentru a o consuma. Pentru copiii noștri, mai ales în perioada de adolescență, noi, adulții, suntem exemplul cel mai elocvent, fapt încă o dată demonstrat de cercetarea efectuată.

Bibliografie:

1. VATTIMO, G. *Societatea transparentă.* Constanța: Pontica, 1995.
2. BOIA, L. *Pentru o istorie a imaginarului.* București: Humanitas, 2006.
3. SEARLE, J. R. *Realitatea ca proiect social.* Iași: Polirom, 2009.

Recomandat
Eudochia SAHARNEANU, dr. hab., prof. univ.

MODELE FILOSOFICO-ANTROPOLOGICE ÎN TEORII ALE DEZVOLTĂRII ECONOMICE (SECOLELE XVIII-XX)

Nicoleta MORARI, Facultatea de Istorie și Filosofie

Research purposes reside pursuing evolution of some economic development's theories from XVIII-XX centuries in Europe society and their influence on human model. Theoretical value consist increase the knowledge and understanding the specific human model from an economic perspective through some remarkable theories for XVIII-XX centuries. Practical value highlights emphasizing the importance of identifying human model through the lights of economic theories for awareness of contemporary society and the degree of its influence on the activity of the human individual.

Economia este un segment inseparabil, dominant al unei societăți dezvoltate. Identificarea modelului economic este un scop necesar pentru conștientizarea îndeletnicirii umane care se transferă asupra

societății. Modul de gândire, comportamentul, structura familiei, acesibilitatea la învățătură, muncă, politică, bunuri materiale şi alte elemente specifice individului, într-un fel sau altul, sunt remarcate de economie.

Lucrarea a avut ca scop urmărirea evoluției lui *homo oeconomicus* începând cu secolul XVIII până în secolul XX. *Homo oeconomicus* al secolului XVIII trece de la munca manuală la munca industrială, ghidat de ordinea şi legile naturale care-i asigură bunăstarea și fericirea, caracterizat prin liberalismul economic care presupune dezvoltarea individuală și orientarea către piețele noi. Modelul uman al secolului XIX este social universal, el creează relații interumane şi istorie prin muncă. Caracteristic lui *homo oeconomicus* al secolului XX este consumul, aici apare conceptul de om-masă care e vulnerabil în fața unei piețe atât de variate și care generează riscuri, dar totodată propune bunuri materiale ce oferă statut și bunăstare.

Astăzi trăim într-o perioadă consumeristă, varietatea pieței îi asigură omului acces la diverse bunuri care la rândul lor îi oferă statut şi bunăstare. Individul are acces, ca niciodată până acum, la diverse privilegii materiale şi nu doar. Fiecare are acces la informație, la cultură, la bunuri care au devenit instrumente în a-și crea propria viață. Totuși, datorită accesibilității, omul s-a transformat într-un consumator al culturii de masă care trăiește în iluzii create de elită, fie acestea lideri politici, staruri şi oricare altă persoană care apare des în mass-media. Având acces liber practic la tot, individul oricum are necesitatea de a se supune cuiva, deoarece el nu e capabil de a lua decizii importante, calculate. Omul-masă este foarte credul, în stare să accepte orice idee neverosimilă propusă de lideri. De aceea, masele pot fi uşor manipulate, în special dacă se acționează asupra imaginației lor. Ele nu mai cred în argumente, emoția este cea mai ușoară cale de a le convinge. În *Revolta maselor* Ortega y Gasset spune: „Trăim vremuri în care omul se crede extraordinar de capabil să creeze, dar nu ştie ce. Stăpân peste toate, nu este stăpân şi pe propria persoană”. Iarăși avem un argument că omul are suport tehnologic, a cucerit cosmosul, a descoperit noi realități, dar rămâne incapabil de a-și proteja propria identitate. Doar cei care percep realitatea cum este, cu toate plusurile și în special minusurile sale, pot să se distanțeze de fenomenul de masă, însă, până la urmă, omul este o ființă socială şi nu poate să se detașeze total de grupul său, îi rămâne doar să controleze ceea ce-i stă în puteri. Știința ne-a oferit noi privilegii, însă nu a explicat cum să evităm excesul. În vederea soluțio-

nării acestor probleme se încearcă a construi o nouă societate, una fără bariere şi frontiere, una multiculturală şi democratică. Individul societăţii de masă este victima capitalismului, care consumă totul ce-i frumos ambalat. Apariţia noilor realităţi precum ciberspaţiu, hiperrealitatea (Baudrillard) demonstrează că omul a avansat în tehnologii, dar s-a distanţat de natură. Pentru a accentua acest fenomen, filosofia şi alte ştiinţe şi-au luat angajamentul de a explica, de a aduce la cunoştinţa indivizilor că lumea în care ei trăiesc se epuizează şi e necesară conştietizarea de către fiecare în parte a problemelor care stau în spatele tablourilor publicitare şi mass-mediei.

Georges Bataille, conştientizânt lacunele societăţii, a propus un proiect al economiei generale, argumentând că fiecare om poate participa la îmbunătăţirea situaţiei socioeconomice. Bataille susţine că fiecare individ emană energie, care neapărat trebuie utilizată, risipită şi niciodată conservată, deoarece ea poate acţiona negativ asupra individului. Consumarea surplusului de energie poate dezvolta societatea, dacă este corect aplicată, sau poate genera război, dacă este utilizată de oamenii cu intenţii rele.

Urlich Beck şi Anthony Giddens propun teoria *societatea riscului.* Conform acestei teorii, odată cu producerea bunurilor, automat se produc riscuri care sunt drept umbră a tuturor lucrurilor ce ne înconjoară. Omul societăţii riscului trăieşte o permanentă angoasă, el este aruncat în lumea mare unde îl urmăresc necontenit pericole. Autorii susţin că aceste riscuri sunt creaţii umane cu care fiecare trebuie să se deprindă şi să lupte pentru a putea trăi liniştit într-o societate atât de crudă. Riscul în contemporaneitate este un produs cu caracter global şi fiecare individ, indiferent de statutul său social, este vulnerabil în faţa lui. Giddens consideră că societatea contemporană generează riscuri din pricina industrializării şi globalizării care au cauzat două transformări: sfârşitul naturii şi sfârşitul tradiţiei. Sfârşitul naturii semnifică utilizarea tehnologiilor practic în toate sferele de producţie, iar sfârşitul tradiţiei reprezintă distanţarea de tiparele care dictau acţiunea umană în perioada industrială. Pentru Beck, riscul reprezintă o nouă modalitate de control al consecinţelor modernizării radicale. În viziunea sociologului german, societatea de astăzi urmează proiectul modern, şi politicile culturale contemporane sunt o continuitate a procesului modernizării. Individualizarea specifică societăţii actuale reprezintă pentru Beck un concept structural legat de statutul bunăstării. Oamenii sunt responsabili de direcţia pro-

priei vieți, fiind predispuși la riscuri. Producția riscurilor este inevitabilă, însă cunoașterea lor schimbă atitudinea și modul de existență a indivizilor. Astfel el plasează teoria sa în contextul istoric al fazelor de schimbare și dezvoltare a societății contemporane. După Giddens, în societatea actuală nu a crescut numărul pericolelor, ci gradul de conștientizare al impactului acestora asupra vieții sociale.

Modelul filosofico-antropologic al societății consumeriste este individul multilateral înarmat cu cunoștințe și tehnologii; este un individ sortit să lupte cu poftele sale, încercând să-și contureze identitatea într-o lume atât de diversă.

Bibliografie:

1. BATAILLE, G. *Partea blestemată. Eseu de economie generală.* Iași: Institutul European, 1994. 223 p.
2. GIDDENS, A. *Sociologie.* Editura Alfa All, 2007. 696 p.
3. ORTEGA Y GASSET, J. *Revolta maselor.* București: Humanitas, 2007. 288 p.
4. БЕК, У. *Общество риска: На пути к другому модерну.* Москва: Прогрес-Традиция, 2000. 384 с.

Recomandat
Eudochia SAHARNEANU, dr. hab., prof. univ.

PARTICULARITĂŢI LEXICO-SEMANTICE ÎN TEXTUL PSALMIC

Carolina COJOCARU, Facultatea de Litere

In the thesis there were used the following key words: psalm, text, language, archaism, translation, word, sacral, poet, expression. The work has had as purpose the study of the terminology of David and modern writers' Psalms in which it is aimed the distinctive feature of the language from lexical and semantic point of view. In this work there were analyzed the texts of psalms of David and of modern poets: Tudor Arghezi, Alexandru Macedonski, Vasile Voiculescu, Lucian Blaga, Nicolae Dabija.

Cultura românească este semnul verticalităţii şi o componentă definitorie în afirmarea pe plan mondial a poporului. În cadrul multiplelor domenii, textul religios apare drept o realitate diversă şi complexă, conturând crearea operelor beletristice, publicistice, ştiinţifice şi exegetice. În epoca modernă, când literatura devine preponderent laică, scrisul religios se reconstituie prin dimensiuni paralele scrisului cult. Astfel vechea cultură este investigată şi valorificată ca o mărturie vie a potenţialului artistic al limbii române. Schimbarea rapidă a modelelor culturale şi a mentalităţii impune revenirea la modelul arhetipal al artei, care este textul sacru – remarcabil izvor de inspiraţie, o inepuizabilă vistierie de mijloace artistice apreciată de către aezii cu vocaţia cuvântului. Studiul textului religios stimulează interesul pentru aprecierea importanţei limbajului în cursul istoriei limbii române. Dacă în trecut limba bisericească se suprapunea cu cea laică, astăzi, în pofida faptului că s-au separat, ele rămân totuşi într-un vizibil contact. Relaţia continuă dintre limbajul textului religios şi cel laic stă la baza lucrării noastre, intitulată *Particularităţi lexico-semantice în textul psalmic,* care este un studiu al terminologiei Psalmilor lui David şi ai scriitorilor moderni, studiu în care se urmăreşte caracteristica distinctivă a limbajului din punct de vedere lexical şi semantic. Investigaţia ştiinţifică a pornit de la examinarea terminologiei lingvistice şi religioase, pentru a coborî spre particularităţile definitorii ale acestora.

Cercetarea are ca obiectiv de bază estimarea fenomenului psalmic în literatura română.

Limbajul textului psalmic a constituit obiectul de studiu al multiplelor cercetări care au analizat problema din diferite perspective: a stilisticii, a gramaticii, a lexicului, a sintaxei, a semanticii. Viziunea definitorie este perspectiva limbajului în construcţia textului psalmic ca premisă indispensabilă de transmitere a mesajului. În plan secund se evidenţiază rolul jucat de limba scrierilor religioase în construirea limbii române literare scrise. Cercetătorii au emis opinii diferite referitoare la particularităţile textului psalmic, unii evidenţiind aspectul gramatical al construcţiilor (L.Teleoacă), alţii relevând aspectul estetic al textului biblic (Gh.Chivu).

Numărul studiilor consacrate descrierii limbajului religios este restrâns. În acest sens Gheorghe Chivu conchide că limba textelor religioase şi a cărţilor de cult este ignorată din motivul predispoziţiei pentru caracterul exclusiv laic al culturii noastre moderne. Aici se mai adaugă faptul că lexicul religios este unul specializat, închis, supus unor norme particulare. În pofida acestor impedimente, cercetarea limbajului religios devine un imperativ al modernităţii ca urmare a schimbărilor rapide produse în societatea românească actuală [3, p.9].

Într-un alt studiu important pentru cercetarea noastră [4], Gheorghe Chivu examinează exprimarea figurată drept particularitate distinctivă a textului beletristic, utilizată în aceeaşi măsură în textele culte şi în scrierile biblice ce aparţin aceleiaşi variante funcţionale a limbii române. Preocupări vizând limbajul psalmic se remarcă în cercetarea lui Ion Coteanu [5, p.59-60], care admite existenţa unui limbaj teologic doar ca un instrument pentru *exegeza textului biblic* [6, p.29]. Această idee este precedată de afirmaţia că nu există un stil aparte al textelor biblice, pentru că acestea *nu au în totalitatea lor un stil, ci mai multe, după cum se încadrează în literatura artistică* [5, p.59].

Legătura dintre Cărţile Sfinte şi limba populară tradiţională este cu siguranţă una firească, veche, pentru un popor creştinat devreme şi profund. Nevoia de cunoaştere şi transmitere accesibilă a textelor biblice s-a vădit cu deosebire lesne de realizat prin intermediul *Psalmilor* atribuiţi lui David, care devin adevăratul certificat de naştere al limbii române scrise, chiar al celei literare.

În aceste stângace manuscrise ar trebui căutate originile culturii şi literaturii române [1, p.5]. Psalmul românesc nu înseamnă numai

psalmul însuşi, devine o specie literară, care are nevoie de discuţii teoretice, pentru definiţie şi explicaţie. Iniţial, *Psalmii* în limba română au menirea de a satisface funcţia practică, cea de texte utilizate în cult, dar, ulterior, din această funcţie derivă şi cea a literaturii. Efortul cărturarilor este unul comparabil cu actul de creaţie literară. Iluminaţii timpului adaptează textul cât mai aproape de înţelegerea şi înţelepciunea omului comun, vorbitor de limbă română, în care se va valorifica limbajul plastic, conotativ:

Pentru prima dată traducătorii români, confruntaţi cu rigorile şi neajunsurile unor traduceri literale, sunt siliţi să găsească în limba lor maternă, arhaică, rustică, nerafinată artistic, echivalenţe lingvistice necesare pentru transpunerea unui text poetic, cum este cel al Psaltirii, plin de metafore şi simboluri [*ibidem,* p.6].

Astfel, limba psalmilor se limpezeşte şi îşi găseşte un loc binemeritat în istoria literară. Traducerea devine o artă în stabilirea echivalenţelor lingvistice sugestive, *operaţie dificilă care a generat destule stângăcii şi chiar erori* [*ibidem,* p.7]. Munca enormă de a găsi corespondenţe lingvistice româneşti potrivite pentru a transpune din slavonă sau greacă simbolistica şi metaforele biblice, într-o limbă artistică ce abia se năştea, merită să fie menţionată ca act de sinergie cu limbajul uzual, arhaic. Ulterior psalmii devin colinde şi cântece de stea, având substratul magic ancestral, al motivelor biblice, iar influenţa folclorului este foarte subtilă, acoperind mai degrabă experienţe de viaţă, valori morale, soluţii de salvare spirituală.

S-a păstrat nealterat *spiritul psalmic*, incantatoriu, chiar şi în blestemul cu încărcătură asemănătoare vechilor tragedii antice. În cultura română interesul pentru psalm a luat o vădită amploare. Literatura română a acordat o evidentă atenţie acestei paradigme poetice, or psalmul biblic a fost iniţial abecedarul esenţial în care limba română literară şi-a exersat virtualităţile poetice. Gestul regelui poet s-a concretizat într-o necesitate internă într-un registru poetic particular. La o anumită distanţă de modelul biblic se creează în timp o tradiţie literară unică. Un număr considerabil de poeţi români au scris psalmi, cicluri de psalmi, volume de psalmi sau câte un psalm figurând răzleţ în antologii.

Ne propunem să urmărim felul în care specia literară cu tradiţie seculară reuşeşte să rămână vie, solicitantă şi provocatoare pentru poeţi, în mod extraordinar, pentru poeţii moderni şi postmoderni.

E remarcabil faptul că psalmul ca specie literară cu vizibile înclinaţii religioase, paradoxal, preocupă cu predilecţie conştiinţa poetică modernă până în postmodernitate, cu atât mai mult cu cât se poate observa în ultimii douăzeci de ani de poezie românească cum psalmul cunoaşte o curioasă inflaţie, devenind aproape o modă poetică (care a generat însă cu câteva excepţii evidente şi volume de versuri inegale valoric, derapând deseori într-un neotradiţionalism naiv)[1, p.6]. Provocările acestui început de secol, tensiunea, pozitivismul, nihilismul pun în mod cert sub semnul întrebării credinţa în Dumnezeu. Spiritul sceptic al postmodernismului distanţează omul de Principiul Absolut al lumii. În aceste condiţii, poeţii ce caută tangenţe cu Absolutul, aleg Psalmul drept o cale în esenţialul dialogului cu Dumnezeu. Umanul tinde spre reechilibrare prin interogarea sacrului şi recuperarea lui. În asemenea context istoric, filozofic, religios, psalmul (laic) dobândeşte inevitabil o anumită diferenţă de cel biblic. Psalmul modern e cu atât mai provocator, cu cât relaţia omului cu Dumnezeu cunoaşte într-o perioadă istorică contradictorie diferite intensităţi, conflicte, problematizări [*ibidem*].

Gheorghe Chivu analizează fenomenele limbii atestate în textul religios care sunt utilizate cu o frecvenţă sporită faţă de cea atestată în scrierile literaturii artistice. Textele religioase *individualizează în cadrul românei literare contemporane aşa-numitul limbaj bisericesc* [3, p.7]. Prin textele religioase se pun în prim-plan elementele de continuitate dintre româna literară din secolele XVII-XVIII şi limba scrierilor bisericeşti actuale [2, p.15].

Luminiţa Teleoacă realizează o cercetare minuţioasă a limbajului textului psalmic prin analiza şi compararea mai multor surse, evidenţiind mai multe aspecte: concurenţa neologismelor cu termenii arhaici ai limbii, arhaismele lexicale, formele populare şi regionale, evoluţia semanticii textului psalmic [7]. Prin cercetarea sa se conturează contribuţia şi influenţa lexicului biblic asupra limbajului comun.

Referinţe:

1. ANDRIESCU, A. *Psalmii în literatura română*. Iaşi: A.I. Cuza, 2004.
2. BĂRBULEANU, A.-M. *Limbajul religios românesc actual*. Craiova, 2013.
3. CHIVU, Gh. *Civilizaţie şi cultură. Consideraţii asupra limbajului bisericesc actual*. Bucureşti: Ed. Academiei Române, 1997.
4. CHIVU, Gh. De la litera la spiritul textului sacru. Consideraţii asupra limbajului figurativ din textele vechi româneşti. În: *Text şi discurs religios*, Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iaşi, 2011, nr. 3.

5. COTEANU, I. Stiluri moderne ale limbii române literare. În: *Limba română,* nr.IX (1960), nr.22.
6. COTEANU, I. *Structura şi evoluţia limbii române (de la origini până la 1860).* Bucureşti, 1981.
7. TELEOACĂ, L. *Limbajul bisericesc actual între tradiţie şi inovaţie*. Bucureşti: Ed. Academiei Române, 2008.

Bibliografie:

1. *Biblia sau Sfânta Scriptură.* Bucureşti: Institutului Biblic şi de Misiune al B.O.R, 1988.

Recomandat
Alexandra GHERASIM, dr., conf. univ.

LEXIC SINESTEZIC ÎN DISCURSUL LITURGIC

Suzana CRAVEŢ, Facultatea de Litere

The following key words were used in the dissertation: synesthesia, semantics, semasiology, semantic sensorial field, liturgical language, sermon, metaphor, metonymy, phatic function, religious poetry etc. Our dissertation has the aim to study the terminology related to the semasiologic domain, especially the semantic field Senses with the derivatives: visual, auditory, olfactory, gustatory, tactile or caloric and also the synesthesic changes that produce at this level, identifying their symbolic and metaphoric potencies.

Ansamblul relaţiilor dintre sensuri intră în obiectul lingvisticii, fiindcă formează conţinutul vocabularului, şi apartenenţa acestuia la ştiinţa limbii e certă. Dacă lexicologia s-ar ocupa numai de forma vocabularului, ar păcătui împotriva principiului analizei biplane a faptelor de limbă – principiul căruia numeroşi lingvişti îi dau valoarea unui imperativ categoric – şi n-ar putea dezvălui caracterul sistematic al lexicului, de vreme ce acesta se datorează sistemului semantic pe care îl semnifică.

După cum spunea Gh.Chivu [1], deoarece sistemul sensurilor e conceput ca un fel de calc al sistemului noţiunilor, iar acesta e în strânsă legătură cu realitatea, lingvistul nu poate cerceta vocabularul unei limbi decât ajutat de cunoaşterea sistemelor extralingvistice, din gândire şi realitate. În plan sincronic, statutul semantic al unităţilor de vocabular este determinat nu doar de relaţiile formale şi de cele de

conţinut ce se stabilesc între diverse unităţi, ci, în mare parte, şi de acţiunea asupra lor a diferitor factori de natură funcţional-stilistică şi extralingvistică. Nu în zadar Ion Coteanu apreciază „distribuirea vocabularului în funcţie de stiluri" ca „cea mai justificată cale de cercetare a existenţei sistemului lexical".

Unii lingvişti înţeleg câmpul semantic ca pe un ansamblu de relaţii între cuvinte, care au semnificaţie în virtutea acestor relaţii.

O semnificaţie există deci numai în cadrul unui câmp. Fiecare câmp semantic formează, împreună cu altele, un câmp mai întins, şi aşa mai departe până se ajunge la lexicul limbii – cel mai vast câmp semantic. Acesta are aspectul unui mozaic, fără goluri sau suprapuneri. Cuvintele unei limbi trebuie clasate după ideile pe care le exprimă: sistemul cuvintelor este sistemul conceptelor. Dar pentru că sistemul conceptelor are o valoare universală, e firesc ca lingvistul să-şi propună să elaboreze o schemă de clasificare a cuvintelor, valabilă pentru toate limbile. O verigă a acestui sistem o constituie câmpul semantic sinestezic. Explicaţia fenomenului psihologic numit sinestezie o dă semnificaţia gr. *synaisthesis* „percepere simultană", adică „asociaţie între senzaţii de natură diferită": auditivă, vizuală, tactilă, olfactivă şi gustativă, asociaţie posibilă graţie contiguităţii şi convertibilităţii celor cinci simţuri. Astfel, un sunet strident e perceput vizual şi tactil, ca ceva ascuţit, iar olfactiv şi gustativ – ca ceva înţepător, picant.

În literatură, sinestezia reprezintă o tehnică literară prin care se realizează transpunerea metaforică a unor aspecte senzoriale în terminologia consacrată descrierii senzaţiilor generate de un alt simţ. În psihologie, sinestezia reprezintă o asociaţie spontană între senzaţii de naturi diferite, dublată de stabilirea unei corespondenţe semnificative. În pictura expresionistă, sinestezia este descrisă, de exemplu, ca fiind o modalitate de elaborare a unei forme sau de transpunere coloristică a unei anumite game de senzaţii auditive.

Concepând Biserica drept imagine a împărăţiei prin cuvânt, arhitectură, pictură, podoabă, muzică şi ritual, căutăm să corelăm armonia senzaţiilor cu cea a imaginilor generate de aceste senzaţii şi să le descifrăm semnificaţiile. Relevantă în sensul urmărit de noi ni se pare şi afirmaţia Preafericitului Patriarh Daniel, care, vorbind despre icoana ortodoxă, spune că aceasta mărturiseşte în culori tocmai ceea ce Evanghelia spune în cuvinte. Ea mărturiseşte adevărul vieţii

veşnice a lui Hristos şi a slavei Sale: ,,Ceea ce era de la început, ce **am auzit**, ce **am văzut** cu ochii noştri, ce **am privit** şi mâinile noastre **au pipăit** despre Cuvântul vieţii, şi Viaţa S-a arătat şi am văzut-o şi mărturisim şi vă vestim Viaţa de veci" [2]. Mesajul acestui enunţ se axează pe imanenţa cunoaşterii sinestezice a creaţiei divine.

Constatând puterea sugestivă şi frecvenţa utilizării expresiilor sinestezice, putem afirma cu certitudine că acest subiect are un grad sporit de actualitate, fapt ce se datorează caracterului său practic şi aspectului uşor recognoscibil. Marcate întotdeauna prin semele (+ animat), (+ personal), elemente ale câmpului semantic *simţuri* (vizual, auditiv, olfactiv, gustativ, tactil sau caloric) generează imagini inedite atunci când tranzitează spre referinţe marcate de semele (– animat), (– personal), inducând plusvaloare estetică şi facilitând înţelegerea mesajului. Pe lângă generalizările şi precizările terminologice pe care ni le-am propus drept obiective, am încercat să aprofundăm studiul, amintind cercetările recente realizate de diferiţi lingvişti preocupaţi de subiectul dat. Cercetători ca Silviu Berejan, Eugen Coseriu, Gheorghe Chivu au proiectat o nouă optică în interpretarea semiologiei prin prisma lexicografiei, considerând lexicul un sistem deschis şi definind unitatea de bază a sistemului lexical – cuvântul. Definirea noţională şi semică (lingvistică) a sensului cuvântului, factorii constitutivi ai sensului cuvântului, variant şi invariant semantic al sensului lexical, stratificarea funcţional-stilistică a lexicului românesc – constituie conceptele teoretice pe care ne-am fundamentat interpretarea materialului faptic în lucrarea noastră.

Subiectul despre *Disocierile lingvistice ale conceptului general de sinestezie* reprezintă fundamentul teoretic al lucrării, fiind o generalizare informativă a materialului ce vizează conceptul de lexic sinestezic. Acţionând după principiul selecţiei, aici am prezentat ipotezele notorietăţilor în domeniu cu privire la conceptul de semantică lexicală, urmărind evoluţia de afirmare a acestuia în cadrul lingvisticii moderne. Am considerat necesar să definim şi să descriem interpretarea mecanismului de producere a sinesteziei. În continuare am prezentat evoluţia cercetărilor pe terenul semanticii lexicale, precum şi noile direcţii de cercetare din domeniu, oprindu-ne cu precădere asupra tipologiei sinestezice: sinestezia simbolică şi sinestezia bazată pe relaţii intersenzoriale neurale. Ne-am axat pe analiza elementelor ce aparţin câmpului semantic *simţuri*: vizual,

auditiv, olfactiv, gustativ, tactil/caloric, identificând potenţele simbolice/metaforice ale acestora. Am corelat materialul prezentat mai sus cu cel ce vizează studiul discursului liturgic cu elementele sale structurale şi descrie aspecte definitorii ale domeniului, precum*: Scurt istoric al Sfintei Liturghii; Liturghia Cuvântului (a catehumenilor); Eleganţa şi profunzimea metaforei teologice.*

Încercările de analiză dezvoltă la nivel aplicativ următoarele linii de subiect: a) de la cadrul mental la senzaţii – diferenţa dintre realitate şi imaginaţie; rolul sinesteziei ca strategie eficientă în orientarea procesului de instituire a limbajului artistic; simbolism sinestezic în limbajul liturgic – semnificaţie şi interpretare. Am prezentat rezultatele obţinute în urma analizei textelor liturgice, a implicaţiilor figurative dezvoltate pe terenul câmpului lexical al celor cinci simţuri, propunâd tehnici proprii de interpretare a pasajelor şi secvenţelor care se înscriu în aria de cercetare, pentru a arăta că expresiile biblice vin să completeze autenticitatea sentimentului religios. Considerăm o astfel de structurare a materialului teoretico-aplicativ drept una eficientă, în vederea realizării tuturor obiectivelor propuse. Fundamentându-ne cercetarea pe ipotezele expuse de către mai mulţi cercetători, am realizat o investigare în profunzime a fenomenului lingvistic selectat, demonstrând productivitatea figurativă a lexicului sinestezic în limbajul liturgic.

Referinţe:

1. CHIVU, Gh. *De la litera la spiritul textului sacru. Consideraţii asupra limbajului figurativ din textele vechi româneşti.* Disponibil: http:// www. cntdr.ro/volumul2 [accesat 14.04.2016].
2. Preafericitul Patriarh Daniel. *Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea...„Douăsprezece Scrisori pastorale de Crăciun şi de Paşti”*. Iaşi: Trinitas, 1996.

Recomandat
Alexandra GHERASIM, dr., conf. univ.

ADAPTAREA LA SISTEMUL LIMBII ROMÂNE A NEOLOGISMELOR PROPRII DISCURSULUI DIDACTIC

Lidia NEGARĂ, Facultatea de Litere

Theme: The adaptation to the Romanian language system of the neologisms specific to didactic discourse. The object of the research is the modern didactic discourse, and the subject comprises the amount of the neologisms specific to the actual didactic discourse.

Novelty and scientific research of this work is proven by the elucidation the specific of the didactic discourse, as it is heterogeneous, as well as the neological concepts that generate cognitive metaphors.

În cercetarea de faţă, ne-am fundamentat demersul ştiinţific pe două paliere: ***analiza discursului*** (*cunoscută ca o disciplină nouă și un domeniu interdisciplinar*) și ***procesul de neologizare*** (*în cazul nostru, prezența sistematică a elementelor lexicale neologice ce abundă în discursul didactic actual, modern*).

Discursul este o enunțare cu proprietăți textuale, dar considerată ca „un act discursiv efectuat într-o anumită situație care implică participanți, loc și timp” [1, p.28-29].

Odată cu apariția *Lingvisticii textuale*, cercetătorul francez Jean-Michel Adam, în „Analiza practicilor discursive”, a propus o formulare ca o expresie matematică, în ceea ce privește relația dintre ***text*** și ***discurs.*** Relația dintre *text* și *discurs* se face evidentă prin următoarea formulă ***„Discurs = context + text”***. De asemenea, cercetătoarea Daniela Rovența-Frumușani exprimă plastic/metaforic *unitatea discurs–text*: „*discursul* se situează în *amonte* și *textul* în *aval*” [3, p.73]. În manieră multidisciplinară (*pragmatică, semantică, teoria comunicării, teoria textului, cognitivism, psiholingvistică*), diferențiem și argumentăm complexitatea demersului didactic, precum și caracterul său eterogen, întrucât însuși savantul de renume Patrick Charaudeau, în lucrarea *Langage et discours, éléments de semiolinguistique*, susține că „discursul didactic este o comunicare de mare complexitate psiho-sociocognitivă, în care se reunesc toate procedurile discursului în general”. De aici desprindem corelația *discurs didactic vs comunicare didactică* și menționăm, totodată, că discursul didactic nu se egalează cu disciplina comunicarea didactică,

întrucât este o formă a acesteia. În acelaşi timp, ţinem să subliniem că discursul didactic poate fi cercetat sub următoarele unghiuri: *la nivel lexical, la nivel morfosintactic, la nivel textual* şi *la nivel discursiv*.

Cercetarea discursului didactic din mai multe unghiuri este o provocare multidimensională, ce face din această lucrare **un model de analiză a discursului didactic**, care îmbină armonios, credem noi, profunzimile perspectivelor de analiză (analiza pragmalingvistică, analiza semiolingvistică, analiza propoziţională a discursului, analiza discursiv-psiholingvistică analiza cognitiv-discursivă), fapt elocvent în prezentarea dimensiunii cognitive a discursului didactic, conturată de metalimbajul discursului şi cristalizată de metaforele conceptuale.

Metaforele cognitive reprezintă, în esenţă, concepte neologice, spre exemplu: caruselul caracteristicilor, lotus, mâna oarbă, clepsidra răsturnată, microfonul fierbinte, maratonul de scriere, ancheta iterativă (Delphi), ghemul călător (RAI), căsuţa personajului, diamantul ş.a.

În prezent se simte tendinţa spre modernitate, iar profesorul nu mai creează materiale didactice, ci „softuri educaţionale", care nu e decât o transpunere în noua tehnologie a planşelor de altădată. „Tabla interactivă, proiectorul şi laptopul" sunt în „trend", întrucât reprezintă „latura modernă" a demersului didactic. Tot dascălul este cel care „implementează" strategii didactice: metode, tehnici, procedee pentru eficientizarea procesului instructiv-educativ, iar fiecare etapă a lecţiei (ERRE) este pusă în „s l a i d " . Firește, „itemii" au înlocuit exerciţiile de altădată, care, bine selectaţi, reprezintă o evaluare obiectivă a „competenţelor intra- şi interdisciplinare/transdisciplinare" din „curriculum". Iar compunerile au şi ele un echivalent, cel de „eseu".

Aşadar, procesul neologizării se face sesizat şi în domeniul educaţional, în învăţământul din Republica Moldova, iar apariţia lexicului neologic în discursul didactic este determinată de factorii de natură intralingvistică şi extralingvistică. Apariţia elementelor lexicale neologice este datorată şi următorilor factori: social, cultural, economic, modern, estetic.

Definiţia conceptului neologism pe care o urmăm, rămâne cea dată de lingviştii români Iorgu Iordan şi Vladimir Robu în *Limba română contemporană* şi care prezintă două accepţii: 1) în sens larg, este neologism orice cuvânt nou, împrumutat sau creat prin mijloace interne; 2) în sens restrâns, numai cuvântul străin, împrumutat la o dată nu prea îndepărtată (p.310).

Infra, trecem în revistă ***perspectivele*** sub care poate fi clasificat și analizat lexicul neologic:

În ceea ce privește clasificarea lexicului neologic, am recurs la ***„Modelul Prismatic"*** care prevede cele trei paliere expuse în funcție de metalimbaj: *lingvistic, didactic, general (Vide infra Tabel).*

Tabel

Matricea de analiză discursivă a corpusului reprezentativ

În funcție de metalimbaj	Modalități de formare a neologismelor					Etimologie	Ortografie	Ortoepie	Morfologie	SEmantică
	Matricea internă				Matricea externă					
	Morfo-semantică	Sintactico-semantică	Morfologică	Pragmatică	Împrumuturile: Xenismele/ anglicismele					
Lingvistic										
Didactic										
General										

În contextul reliefării celor expuse *supra*, vom prezenta câteva neologisme selectate din ghidurile, manualele și auxiliarele de limba și lit. română. O atenție deosebită se acordă analizei faptelor lingvistice care sunt prezente în formulările itemilor, întrucât acestea creează dificultăți în însușirea materialului, dar, îndeosebi, la înțelegerea/deslușirea sarcinilor didactice. Spre exemplu:

- ***Paliera lingvistică a discursului didactic:***

Matricea internă: *contraargument; intralingvistic;* matricea externă: *competență, pregnant.*

- ***Paliera didactică a discursului:***

Matricea internă: *pledoarie, SINELG etc.;* matricea externă: *training, implementa, cognitiv.*

- ***Paliera generală a discursului:***

Matricea internă: *blogger; pluridimensional;* matricea externă: *site, design, on-line, iconic ș.a.*

În cadrul celor trei paliere, faptele lingvistice au fost cercetate la nivel *etimologic, ortoepic, ortografic, morfologic și semantic.* Am optat pentru o clasificare a acestui inventar lexematic neologic, pentru a ilustra cele trei aspecte importante în examinarea, acceptarea/adaptarea și integrarea neologismelor/xenismelor la sistemul limbii române: ***morfologic, fonetic** și **grafic***.

Neologismele reprezintă esența iradiantă ce leagă trecutul de prezent și de viitor, de aceea, în cele din urmă, propunem modalități se asimilare a lexicului neologic, precum: strategiile didactice/ tehnicile: *viața cuvintelor, universul cuvântului, graficul T, graffîti, căsuța profesiilor, caruselul caracteristicilor/sentimentelor, jocurile didactice – moara cuvintelor, lectura* ș.a

În cele din urmă, se poate conchide că discursul didactic este unic prin inovația și eterogenitatea pe care o comportă, iar mânuirea lexicului neologic denotă că vorbitorul este cult, modern și elevat.

Referinţe:

1. JEAN-MICHEL, A. *La linguistique textuelle, introduction à l'analyse textuelle des discours*. Paris: Armand Colin, 2005.
2. GHERASIM, A., CORNICIUC, S. *Discurs specializat- Lexic și gramatică de bază. Suport de curs*. Chișinău, 2014.
3. ROVENȚA-FRUMUȘANI, D. *Analiza discursului. Ipoteze şi Ipostaze.* Bucureşti: Tritonic, 2012.
4. STOICHITOIU-ICHIM, A. Aspecte ale influenței engleze în româna actuală. În: vol. *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică, influenţe, creativitate*. Bucuresti: ALL, 2001, p.83-117.

Recomandat
Alexandra GHERASIM, dr. conf., univ.

CREAȚIA LIDIEI ISTRATI – UN DESTIN REVOLTAT

Ecaterina CIORTAN, Facultatea de Litere

Lidia Istrati (22.06.1941-25.04.1997) debuted late editorial. Published collection of short stories "Nica" until 1978. Literary criticism: A. Turcan, N. Bileţchi, A. Near appreciate opera of writer. Lidia Istrati has not accepted canon "socialist realism" infamous for this reason she was persecuted, but she managed to pass through the censorship of the unfavorable social impediments.

Scriitorul, prin relația de interdependență ce există între literatură și aspectele sociale, este condiționat să urmeze impulsurile acesteia, simțind pulsul istoriei, problemele sociale. Lidia Istrati a trăit acut aspectul social al scriitorului român din perioada postbelică, interdicția operelor sale care ieșeau din tiparele doctrinei partinice și cenzurarea scrierilor au amânat debutul literar și avântul ei artistic, însă nu au diminuat valoarea și unicitatea universului ei creativ.

Dacă misiunea criticului constă în a structura, atunci poetul are libertatea de a-și valorifica imaginea artistică, viziunile creative prin intermediul cuvântului. Constatăm că în acea perioadă criticii oficiali ai epocii socialiste considerau drept curent dominant realismul socialist, era clar de la sine că orice scriitor nu şi-ar putea concepe creaţia altfel decât conducându-se de canonul artistic în cauză.

„Acesta presupunea alinierea necondiționată la principiile stricte ale metodei realismului socialist….reacția unanimă, tematică și ca atitudine afectivă, față de o realitate cuprinsă de grave transformări sociale. Nimic nu lăsa să se întrevadă atitudinea personală, fiorul liric inefabil, viziunea creatoare individuală. Imaginea centrală prezentată este satul și oamenii săi implicați în munca de constituire a unei noi societăți" [2, p.66], caracteristici ale etapei creatoare date sunt expuse de exegetul Andrei Țurcanu.

Viziunea exlusiv ideologizantă operează prin reducții tranşante, simplifică totul. Sondarea universului intim se reduce ala minimum. Există doar viziunea socială și actualitatea politică. În caz contrar, scriitorul ar risca să fie contestat şi pedepsit. Urmările acestui program impus au avut repercusiuni grave asupra dezvoltării literaturii autentice, cum ar fi: „negarea trecutului, văzut ca un sumbru supliciu uman și altă de proslăvire a prezentului.

Imaginea omului s-a bifurcat în acest univers bipolar între figura feroce, instinctual, individualistă a omului de ieri şi cea colectivă, social, monumental, plină de acţiunile unui activism social şi a unui optimism social *sui generis* al omului nou" [1, p. 68]. Chiar de la debut, Lidia Istrati nu a acceptat acest canon de tristă amintire şi, din acest motiv, a fost nevoită să treacă prin diferite impedimente, dar şi o cumplită osândă a căutării de sine, în cadrul unor circumstanţe sociale nefavorabile. Lidia Istrati (născută la 22 iunie 1941, în familia lui Nicolae şi a Xeniei Istrati, ţărani din satul Sofia, jud. Bălţi, decedată de cancer în urma unei suferinţe îndelungate pe data de 25 aprilie 1997) a avut un debut editorial relativ tardiv, publicând culegerea de nuvele *Nica* abia în anul 1978, adică în perioada când au mai debutat Haralambie Moraru şi Ioan Mînăscurtă, prozatori din generaţia „ochiului al treilea" (sintagma îi aparţine lui Mihai Cimpoi), deşi după vârstă scriitoarea se încadrează în generaţia lui Vladimir Beşleagă şi Vlad Ioviţă. Exegetul Andrei Langa apreciază debutul literar al autoarei ca fiind „plasat între aceste două generaţii, proza L.Istrati se evidenţiază prin ingeniozitate şi stare de adevăr, unde domină setea de divin şi mesianism. Forma aparent tradiţională şi limbajul neaoş al prozelor este dublat de sobrietate în stil, naraţiunile căpătând conotaţii moderne prin multiple inflexiuni lirice şi expresii axiomatice.

Mai e şi o altă faţetă a prozelor ei de debut, care trădează un ataşament puternic faţă de valorile spirituale ale neamului. Una peste alta, iese în evidenţă tipul scriitorului modern, dornic să-şi afirme individualitatea şi frămîntările sufleteşti prin obiectivul lumii înconjurătoare, căutînd cu tenacitate să descopere enigmele spiritului uman pentru a afla starea morală a contemporanului şi a o influenţa pozitiv" [2, p.95].

În mod tradiţional se consideră că L. Istrati ar fi debutat în anul 1968 cu povestirea *Îngăduie, omule*. Cercetătorul M. Cimpoi vorbeşte despre această apariţie ca despre „debutul care a scandalizat autorităţile" [3, p.19]. În realitate însă, viitoarea scriitoare avea cu mult mai înainte, în manuscris, povestirea *La moară*, despre care Ion Druţă spunea că „merită să fie publicată fără a schimba nimic", căci „… din forma, din stilul acestei bucăţi… se întrevede un scriitor". Povestirea, cum afirmă scriitoarea în volumul de mai târziu, *Goană după vânt*, a fost publicată în 1964 şi a servit drept preambul virtual pentru partea a doua a aceluiaşi debut – povestirea *Îngăduie, omule* – apărută peste patru ani, apariţie care îi va aduce autoarei consacrarea.

Menită să activeze artistic în perioada regimului socialist, care şi în literatură impunea un anume model de scriere, o anume tematică, scriitoarea a încercat să emigreze din stilul impus, fiind supusă unei lupte epopeice de manifestare artistică.

Lidia Istrati s-a abătut în mod conştient de la acest canon de tristă amintire chiar de la debut şi, din acest motiv, a fost nevoită să treacă printr-o întortocheată odisee, dar şi o cumplită osândă a căutării de sine, susţine criticul literar Nicolae Bileţchi, care evaluează în articolul *Lidia Istrati: Odiseea și osânda căutării de sine* traseul artistic al scriitoarei, supus terorii vremii [vezi: 4, p.19].

În romanul *Tot mai departe* prozatoarea Lidia Istrati face pictură de tipuri de personaje, dispunând de o densitate de senzații. Chipurile se conturează rigid prin lovire şi presare. Dregătorii în preajma domnitorului Ştefan Vodă sunt înfăţişaţi prin detalii ce relevă trăsături tipice: „La hotar de veselie stolnicul arăta dinţi măcinaţi, obraz zbârcit şi gavane subţiate. Deodată el se simţi bun de fariseu...;

Iar de colo Bode vornicul cu ochi negri strădalnici şi obraz alb...; Goian surâdea într-un colţ de gură, şi în surâsul dumnealui era atât îngăduitoare bunăvoinţă, cât şi cucernica hâtrie, ci vodă îl înţelese mai mult a bătaie de joc. Şi atunci el s-a ridicat negru şi posomorât, jos de stat vârtos clădit, cum era... ” [5, p.129].

În concluzie, specificăm că am întâmpinat dificultăţi atât în abordarea destinului creator al Lidiei Istrati, cât şi în analiza romanului istoric *Tot mai departe* din cauza lipsei unor studii şi lucrări consistente. Scriitoarea, din cauza dificultăţilor de publicare a operelor sale, ca urmare a interdicţiei şi cenzurei socialiste, a fost privată de un parcurs liber al aspiraţiilor sale artistice. Totuşi, am identificat câţiva critici în spaţiul basarabean care au abordat în linii mari opera Lidiei Istrati, publicaţii în revistele de critică. Putem menţiona exegeţii: Ana Bantoş – *Literatura de la Est de Prut şi reflexele brutalităţii istoriei. Lidia Istrati,* Nicolae Bileţchi – *Lidia Istrati: Odiseea și osânda căutării de sine,* Andrei Langa – *Lidia Istrati. Starea de adevăr.* Mihai Cimpoi în studiul său *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia,* dar şi în articolul *Duritatea adevărului* conturează universul creativ al scriitoarei.

Referinţe:

1. STĂNESCU, E. Mihail Sadoveanu – prozatorul ruralului. În: *Viaţa Românească*, 1960, nr.2.

2. LANGA, A. Lidia Istrati. Starea de adevăr. În: *Metaliteratura*, 2002, vol.5.
3. CIMPOI, M. Duritatea adevărului. În: *Literatura şi arta*, 1987, 26 noiembrie.
4. BILEȚCHI, N. Lidia Istrati: Odiseea şi osânda căutării de sine. În: *Revista de lingvistică și știință literară*, 2009, nr. 3-4, p. 9.
5. ISTRATI, L. *Tot mai departe:* Un roman cu acelaşi titlu (în 3 părţi) şi 5 proze scurte. Chişinău: *Literatura artistică*, 1987, 260 p.

Recomandat
Victoria FONARI, dr., conf.

PERSPECTIVA ALEGORICĂ A REMITIZĂRII ÎN CREAȚIA LUI LEO BUTNARU

Tatiana BRAICOV, Facultatea de Litere

Leo Butnaru builds allegorical image of postmodern philosophy that art values are hiding in everyday, commonplace by individualizing the characters techniques, by images of Orpheus and Safo presented in different times and spaces. In his texts there is this idea that art is a force, a grace that is spatial or temporal limitation outside, outside a current paradigms or eras.

Mitologia e un izvor de alegorii**,** Leo Butnaru descifrează mituri cunoscute pe fundalul unei realităţi în eternă schimbare, integrându-le ei şi salvându-le de la moarte (în unul dintre *leologismele* sale Moartea spune: „Mai bine să fii bătrână de când lumea, decât să fii moartă"), încercând să descifreze viaţa adevărată din spatele legendei. Evenimentele capătă, astfel, semnele şi însemnele vieţii autentice, scoţându-le din ficţiune, redându-le vieţii înseşi. Ele devin parte a unei autobiografii, evenimente ale aventurii cunoaşterii prin care, în momente diferite ale vieţii sale, s-a integrat el însuşi în ritmurile vieţii, ale timpului universal.

Cu referire la creația artistică a lui Leo Butnaru şi la esența sa enciclopedică, cercetătoarea Victoria Fonari, în volumul *Proiecții ale mitului în creația lui Victor Teleucă, Leo Butnaru și Arcadie Suceveanu,* afirmă: „…creația sa include prospețimea dialogului viu dintre filosofi care nu s-au intersectat în timp și spațiu, mituri care nu au tangențe directe.

Autorul îmbină absolut tot: geometrie, politologie, mitologie, semiotică, filosofie, teologie şi creează nuanţe de culori specifice individualităţii creatoare" [1, p.68].

Remitizarea favorizează în proza lui Leo Butnaru constituirea unei perspective alegorice. *Orfeu* şi *Safo* sunt două texte exemplare în acest sens. Trompetistul şi chitaristul din Melisteu readuce în memoria naratorului imaginea mitologicului muzician, poet şi profet, fiul regelui trac Oeagrus şi al muzei Calliope. Asemănarea dintre aceşti doi muzicieni este sugerată iniţial de „porecla nobilă" pe care o poartă trompetistul – „Orfeu, aşa-i zicea mahalaua, şi foarte puţini din locuitorii ei îi cunoşteau adevăratul nume de botez". Poreclă care se dovedeşte a fi deloc întâmplătoare, căci muzicianul din Melisteu „era, pe vremuri, trompetistul fără seamăn", care reuşea să depene melodii cunoscute de toată lumea, „însă cântate astfel, de parcă s-ar fi zămislit pentru întâia oară anume atunci şi acolo, sub privirea şi în auzul celor din jur" [2, p.14]. Fiind un foarte bun cunoscător al miturilor, naratorul realizează conexiuni conştiente sau mai puţin conştiente între cântăreţul contemporan şi anticul Orfeu.

Audierea sentimentalului cântec *Buona sera, signorita, buona sera*! determină revelaţia miticului: „Privesc la podiumul gol, pustiu? De ce – pustiu? Iată, acolo, pe această închipuire de scenă mitologică, îl văd distinct pe fiul lui Apollo şi al muzei Calliope. Îl văd pe Orfeu, privind îndrăgostit la nimfa Euridice care, împreună cu suratele ei, îl roagă să cânte, ca ele să danseze fericite. Şi Orfeu le cântă. Le cântă lor, însă uimeşte întreaga lume…" [2, p.20]. Instrumentele diferite la care cântă aceşti muzicieni sunt mai puţin importante, semnificativă rămâne capacitatea lor de a cuceri lumea prin cântec. Anticul Orfeu cânta la liră, Orfeu din Melestiu în tinereţea părinţilor naratorului cânta la trompetă, apoi a învăţat să cânte la chitară. Fiind nevoit să-şi schimbe instrumentele, el tot muzicant rămase. Dezlegând tainele chitarei, el se dădu mai în armonie cu preferinţele epocii. Prin remitizare, Leo Butnaru creează o proză postmodernă, în care întâmplările cotidiene capătă semnificaţii alegorice, fiind mereu istorisirea a ceva despre altceva. Forţa sensibilizatoare a chitaristului din cafenea, starea de beatitudine pe care o creează, devine, în contextul lucrării, alegoria forţei estetice a artei, forţă care se poate materializa prin diverse persoane, din epoci diferite, utilizând instrumente distincte, dar având acelaşi efect – încântarea.

Orfeu devine alegoria talentului (şi nu contează în ce domeniu: muzică, pictură, literatură etc.), care chiar dacă îşi schimbă instrumentele în concordanţă cu preferinţele epocii, continuă să sensibilizeze, cucerind lumea prin artă.

Safo este un alt exemplu în care putem urmări perspectiva alegorică a remitizării. Leo Butnaru reuşeşte să revigoreze miturile antice prin intermediul personajelor care poartă numele eroilor, zeilor, poeţilor antici. Este o credinţă veche care spune că numele pe care îl dai copilului la naştere îi influenţează întreaga viaţă. Lucrarea *Safo* constituie o dovadă în acest sens. Ca şi în lucrarea *Orfeu*, despre care am vorbit anterior, printr-o „Curioasă coincidenţă. Ba chiar, coincidenţa coincidenţelor…" [28, p.29], există o asemănare nemaipomenită între personajul modern al lucrării şi eroul antic.

Arheologul Severin, personajul şi naratorul lucrării, într-o sâmbătă după-amiază, pe una dintre corăbiile care acostează lângă Insula Capadiva, întâlneşte o tânără aparent obişnuită, pe nume Safo. Spunem aparent obişnuită, deoarece distincţia ei este observată imediat de către personajul episodic care exclamă: „– Ah, ce femeie, ce femeie! Nu merge, ci scrie! Ce artă de a-şi purta trupul! Şerpoaică dulce de Dunăre, ce mai!" [2, p.26].

Exclamaţie inspirată, revelatoare, deşi codificată, întrucât, fără să ştie ceva despre Safo, bărbatul enunţă adevăratele ei calităţi, constituindu-i identitatea, şi anume: femeie specială, legată de arta scrisului, care reuşeşte să influenţeze bărbatul cu care dialoghează. Ea seamănă uluitor cu poeta antică, ambele fiind de origine greacă. Această asemănare este conturată de către autor prin intermediul dialogului dintre Safo şi Severin:

„– Eu sunt grecoaică, mă întrerupe ea. (...) Ca origine. Străbunii mei au fost elini.

– Antici, încerc eu să precizez cu o voită notă de ironie.

– Certamente. Toţi grecii contemporani se trag din începuturi, nu din reînceputuri. Iar dacii au fost contemporani cu ei, astfel că dumneata…" [2, p.27]. Foarte discret, Leo Butnaru atinge subiectul descendenţei dacice a poporului român şi, respectiv, al nobleţei noastre naţionale datorată şi vechimii poporului nostru. Stilul scriiturii trădează firea de poet a lui Leo Butnaru, deşi un poet postmodern, care valorifică din plin intertextul, aceasta constituind dovada cunoştinţelor autorului în diverse domenii ale artei.

Într-o digresiune lirică, naratorul reflectă: „corabia vagabondă şi boemă (care a acostat pe unul dintre malurile Dunării) ar putea împrumuta numele celebrului poem al lui Rimbaud, Corabia beată, aducătoare de mici bucurii, plăceri fugitive şi iluzii de escapadă civilizată…” [2, p.22].

Concluzionând, putem afirma că în proza lui Leo Butnaru, pigmentată cu intertext, ornamentată cu invenţia ludică, nuanţată cu esenţă poetică, eseistică şi filosofică, se remarcă o prodigioasă extindere a sferei mitului, sferă care tinde să se înglobeze alegoriei. Leo Butnaru reuşeşte să revigoreze miturile antice prin intermediul personajelor care poartă numele eroilor, zeilor, poeţilor antici.

Acestea devin obiectul unor multiple alegorizări: fizice, filosofice, chiar religioase. Se realizează astfel, cum spune Eliade, triumful „logosului” asupra „mythos-ului”. Întâmplări aparent obişnuite se dovedesc a fi pline de semnificaţii simbolice, alegorice. Prin tehnicile de individualizare a personajelor, prin imaginile lui Orfeu şi Safo prezentate în epoci şi spaţii diferite, în contexte aparent banale, Leo Butnaru realizează imaginea alegorică a filosofiei postmoderne conform căreia arta, valorile se ascund în cotidian, în banal.

Ca un fir roşu străbate ideea că arta este o forţă, un har care se află în afara limitării spaţiale sau temporale, în afara paradigmelor unui curent sau epoci.

Referinţe:

1. FONARI, V. *Proiecții ale mitului în creația lui Victor Teleucă, Leo Butnaru și Arcadie Suceveanu*. Chișinău: Foxtrot, 2013. 207 p.
2. BUTNARU, L. *Ultima călătorie a lui Ulysses*. Bucureşti: Muzeul Literaturii Române, 2006. 217 p.

Recomandat
Victoria FONARI, dr., conf. univ.

LIMBI ŞI LITERATURI STRĂINE

DEZVOLTAREA COMPETENŢEI SOCIOLINGVISTICE LA NIVELUL B1

Doina TALCHIU, Facultatea de Limbi şi Literaturi Străine

L'article encadre quelques points principaux qui développent le sujet abordé, ce sont : la définition de la compétence et de la compétence sociolinguistique ; les caractéristiques d'une compétence ; les composantes de la compétence sociolinguistique ; les stratégies de développement de la compétence sociolinguistique, qui sont illustrées par l'analyse des manuels nationaux, l'analyse de la méthode française d'enseignement Alter Ego 1 et l'expérimentation pédagogique.

Conceptul de competenţă reprezintă o structură a sistemului de tratare a informaţiei care permite:

- de a clasa un ansamblu de obiecte, fapte, evenimente sau fenomene distincte în cadrul unei şi aceleiaşi categorii;
- de a accede la proceduri de acţiune relative categoriei vizate;
- de a armoniza înţelegerea unui domeniu de cunoştinţe sau a unei realităţi;
- de a simplifica comunicarea ideilor complexe, evitând descrierea detaliată a fenomenelor tratate;
- de a facilita acţiunea concertată a mai multor intervenienţi.

Printre principalele caracteristici putem releva faptul că: o competenţă este vizibilă doar în acţiune; competenţa este proprie unei familii de situaţii-problemă; competenţa este caracteristică prin forţa de mobilizare a resurselor interne şi externe de care dispune un individ pentru a face faţă situaţiilor-problemă ce aparţin uneia şi aceleiaşi familii; competenţa trebuie să fie definită în funcţie de realitatea extraşcolară.

Conform Cadrului European Comun de Referinţă, competenţa sociolingvistică vizează cunoaşterea şi abilităţile impuse pentru a face ca limba să funcţioneze în dimensiunea ei socială.

Competenţa sociolingvistică include câteva componente de bază, printre care: mărcile de relaţii sociale; regulile de politeţe; expresiile înţelepciunii populare; diferenţele de registru; dialectul şi accentul.

Mărcile relaţiilor sociale variază în funcţie de limbi şi culturi, întrucât depind de astfel de factori precum: a) statutul relativ al interlocutorilor; b) proximitatea relaţiei; c) registrul discursului.

În limba franceză distingem câteva mijloace lingvistice de exprimare a politeţii, cum ar fi:

- utilizarea şi alegerea saluturilor, care pot fi: de întâmpinare – *Bonjour, Salut*; de prezentare – *Enchanté*; de rămas bun – *Au revoir, À bientôt*;
- utilizarea şi alegerea formulelor de adresare, care variază în funcţie de registrul în care ne exprimăm, astfel pentru registrul oficial se utilizează formele de adresare: *Votre Sainteté*, *Votre Excellence*; pentru cel formal: *Monsieur, Madame, Mademoiselle*; *Monsieur* sau *Madame* + funcţia (*Monsieur le Professeur, Madame la Ministre*); pentru registrul informal se adresează cu prenumele singur (*Jean, Suzanne*) sau *Monsieur* + numele de familie; pentru cel familiar, intim formele de adresare sunt mai specifice, şi anume: *Chéri, Mon Chou, Mon vieux* etc.

O altă componentă a competenţei sociolingvistice sunt diferenţele de registru. Cunoaştem patru tipuri de registre ale limbii, şi anume: limba populară, vorbită în special de adolescenţi care utilizează anglicisme, precum: ***checker*** în loc de *vérifier ;* ***c'est full cool*** în loc de *c'est vraiment agréable;* limba familiară, vorbită, îndeosebi, în mediul familiei, între cercurile de prieteni, şi are tendinţa de a utiliza formele scurte ale cuvintelor: ***T'es là?, phone***, ***p'tit dèje*** în loc de *Tu es là ?, télépho-ne, petit déjeuner;* limba standard, numită şi franceza internaţională, fiind un registru utilizat în scopul de a fi înţeles de toţi francofonii, acesta este limbajul neutru, curent al limbii franceze: ***Est-ce que vous venez*** *demain aux cours ?* în loc de *Venez-vous demain aux cours?*; limba literară, care se relevă, îndeosebi, printr-un vocabular bogat şi structură a frazelor mai complexă, ea poate fi recunoscută prin utilizarea unor cuvinte mai elevate precum: ***rarissime***, ***mythique, insolite.***

Ceea ce vizează partea practică a acestui studiu, în urma analizei manualelor naţionale de limbă franceză de clasa a X-a, am observat faptul că elementul sociolingvistic se prezintă, în special, prin două componente: expresiile înţelepciunii populare, cum ar fi: *Oublier ses ancêtres, c'est être un ruisseau sans sources, un arbre sans racines*. (Maximă chineză) (Unitatea 2, pag. 25); *La santé est le trésor le plus précieux et le plus facile à perdre.* (Maximă franceză) (Unitatea 5, pag. 73); regulile de politeţe, şi anume exprimarea complimentelor: *Tu es*

jolie comme un cœur! Qu'il est beau! Qu'elle est belle! Tu es superbe avec ce pull! Que ça te va bien! Ça vous va à merveille! (Unitatea 3, pag. 53).

În urma analizei metodei franceze *Alter Ego 1* de predare a limbii franceze, am remarcat faptul că introducerea competenţei sociolingvistice se realizează prin activităţi de învăţare a regulilor de utilizare a formulelor *tu* şi *vous,* şi anume prin exerciţiu:

Observaţi utilizarea formulelor *tu* şi *vous* în dialogurile de la pag. 18 şi completaţi.

- J'utilise ... pour parler à une personne dans une relation informelle (amicale, familiale etc.).
- J'utilise ... pour parler:

- dans une relation formelle (commerciale, professionnelle ou hiérarchique etc.);
- à deux personnes ou plus, dans une relation formelle ou informelle. (*Alter Ego 1,* p. 18)

O altă componentă sociolingvistică, pe larg exploatată de către autorii metodei franceze sunt regulile de politeţe, îndeosebi exprimarea aprecierilor: aprecierea unei haine – *C'est sublime/ridicule/magnifique/super;* aprecierea unei persoane: *Il/elle a l'air d'un clown/d'une star;* nuanţarea unei aprecieri – *Je trouve ce modèle franchement/vraiment/très/ridicule...*

Experimentul didactic s-a realizat în cadrul Liceului Teoretic româno-francez „Gh. Asachi" din Chişinău, au participat elevii din clasa a X-a D şi C, care au constituit grupul experimental şi, respectiv, grupul de control. Ipoteza experimentului este următoarea: practicarea la fiecare lecţie a activităţilor care vizează utilizarea contextuală a formulelor de politeţe şi a stilurilor limbii franceze ameliorează exprimarea scrisă şi orală în situaţii cotidiene. La etapa iniţială am propus ambelor grupuri un test iniţial, cu structura: 1. Adresându-vă unui profesor, utilizaţi: *tu; vous*. Adresându-vă unui coleg, utilizaţi: *tu; vous*. 2. Completarea unui text lacunar cu formule de politeţe. 3. Scrierea unui mesaj profesorului pentru a-l anunţa despre absenţa de la lecţie. La etapa experimentală am realizat activităţi de predare-învăţare a competenţei sociolingvistice doar în grupul experimental printre care: formularea unui enunţ în franceza vorbită şi cea literară; scrierea mesajelor colegilor/profesorilor; a cere o informaţie unei persoane necunoscute/unui prieten; a da sfaturi unei persoane apropiate/necunoscute; exprimarea opiniei proprii cu

referire la proverbe/maxime/zicători; simularea situaţiilor în care să exprime admiraţia/complimente; exprimarea cantităţii măsurabile în varianta franceză şi belgiană. În cadrul etapei postexperimentale am aplicat ambelor grupuri un test final identic cu cel iniţial, şi conform rezultatelor obţinute, situaţia s-a ameliorat evident în grupul experimental, pe când în grupul de control situaţia a rămas neschimbată.

În concluzie, putem menţiona că ipoteza formulată iniţial s-a confirmat, dezvoltarea competenţei sociolingvistice contribuie, cu precădere, la dezvoltarea competenţei socioculturale şi interculturale, care sunt prevăzute în curriculumul naţional; aplicarea principiului contrastiv în predare facilitează dezvoltarea competenţei sociolingvistice.

Referinţe:

1. BOURDIEU, P. *Questions de sociologie*. Paris: Les Éditions de Minuit, coll. « Documents », 1980.
2. BRÎNZĂ, E. *Les compétences à l'école*. *Guide de l'enseignant*. Chişinău: Tipografia Centrală, 2010.
3. INGER-BRITT, R. *Étude sociolinguistique de la segmentation syntaxique du français parlé*. Suède: C. W.K., Gleerup. Lund, 1974.
4. *Cadrul European Comun de Referinţă pentru limbi.* Strasbourg: Conseil de l'Europe [Accesat 12 noiembrie 2015] Disponibil pe Internet: http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Framework_fr.pdf.

Recomandat
Viorica MOLOŞNIUC, dr, conf. univ.

LEXICAL AND STYLISTIC PECULIARITIES OF ONLINE ARTICLES ON FASHION

Alina BATEREANU, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

Acest articol are ca scop prezentarea particularităților lexicale și stilistice ale articolelor online din domeniul modei. Cercetarea se axează pe analiza multiaspectuală a acestora. Demersul cercetării îl constituie dezvoltarea formelor noi de stil publicistic caracterizate prin brevilocvență, concizie, vocabular metaforic cu efect lingvistic și extralingvistic puternic asupra cititorului.

Publicistic style is a linguistic style which deals with media and everything that concerns the large public. Its general purpose is to persuade and to influence public opinion [2, p.332]. The development of Internet lead to the creation of a new form of publicistic style mainly the online article. Online article is the same article as in print media containing the same elements as headline, by-line, introduction, body, quotes, photos and captions. However, online articles on fashion are usually more sophisticated in comparison with the articles from fashion newspapers or magazines, containing a lot of photographs and videos and, in most cases, with small articles about a certain topic [3, p.2].

When analyzing the language of fashion in articles, we took into consideration the research made by the semiologist Roland Barthes, in his book *Systéme de la Mode* (*The Fashion System*) in which he tries to establish the role of fashion magazines and how they contribute in the production of fashion signs. In his book, he mentioned that in most cases images may say more than words. He writes that "an image inevitably involves several levels of perception and that the reader of images has at his disposal a certain amount of freedom in his choice of the level" [1, p.25]. R. Barthes also speaks about two functions of the language of fashion: the function of knowledge and the function of emphasis [1, p.13]. The function of knowledge proves that language delivers more additional information while photography delivers poorly or not at all. The function of emphasis duplicates elements of a garment, which are visible in the photograph.

Our research is based upon a corpus of twelve articles on fashion, which include around 510 other small articles (sub-articles), selected

from popular websites such as „Yahoo!Style", „Yahoo!Music", „Yahoo!News", „Vogue" etc. The main subject covering the articles is the outfit of celebrities at Grammy Awards, one of the most famous annual ceremonies dealing with music industry. All these articles were analysed from both the linguistic and extra-linguistic standpoints.

The extra-linguistic peculiarities have an important role for online articles on fashion, because, first of all, people are attracted by the physical aspects, then they are impressed by what they see in the article. However, the language used in these articles has also a significant importance, as it has a great impact on the reader and a huge power of persuasion. As the main goal of the articles on fashion is to persuade people on buying a product, the linguistic peculiarities in these articles may be compared with the language used in advertising and even with the belles-lettres-style. They contain many stylistic devices that intensify the beauty of the language.

As regards lexical peculiarities of articles on fashion we can state that derived words prevail and that the majority of the derived words are adjectives (90 words): *curvy, corsetry, fashionista, asymmetrical, pre-grammy, oversized*. Compound words are also widely used (46 words): *bead-embroidered, well-tailored, pearl-embellished, cobalt-blue, red carpet, chain mail, black-and-white*. Most of them are used as nouns (25), while 21 compound words are adjectives. In the majority cases, compounds are used for describing parts of clothing. For example, there are different types of necklines, whose names contain two or more words: *polo neck, jewel neckline, scoop neck, V-neck, square neck, off-the-shoulder, one-shoulder necklines, keyhole necklines, sweetheart necklines, U-neck, turtleneck.*

Articles on fashion also use a large number of adjectives, which denote different shades of colour such as *cobalt-blue, hot-pink, canary-yellow, pale pink, bright pink, light purple, electric blue, bright red, wild pink, silk and tulle pink dress* etc. or the length of a clothing or part of it, like *high-end, low-cut, long-sleeved, thigh-high leather boots, high-waisted, floor-length* etc.

The terminology of fashion contains a vast number of borrowed words from different languages, like French, Italian, Latin, etc. The majority of borrowed words have French origin: *chic, culottes, couture, espadrilles, bracelet, silhouette, fragrance, crêpe, lingerie, velour, georgette, rouge, creme, embroider, bustier, chignon* etc. There also

are words borrowed from Germanic languages: *rucksack, trend, sketch, yoke, linen*; from Urdu and Persian: *shawl*; from Hindi: *bangle*; from Italian: *stiletto, pastel, pastiche*; from Arabic: *elixir, satin*; from Greek: *sandal*. Many borrowings came into English via other languages, for example the Italian word *pastiche*, entered into English vocabulary via French.

As regards the stylistic peculiarities of articles on fashion we can state the abundance of colloquial units such as: contractions (*it's, isn't, aren't, won't, don't, doesn't*), slang words (*sexy, cool, super, cutesy, cutie, itty-bitty, fellow*).

The large number of stylistic devices makes online articles more interesting, catching and persuasive. Metaphor is a stylistic device used very often in articles on fashion. It is a perfect device for colouring the language. The meaning of the metaphorical sentence *…her fire-engine locks match her sky-high platforms* is bound to the context. The expression *fire-engine locks* is a metaphorical way of saying „red hair" and by *sky-high platforms*, the author wanted to point out how high the platforms of shoes are giving this exaggerated metaphor („sky-high"). Some metaphors are used for describing items of clothing, such as „*glittering stars* and *moons* gown", „*ethereal white wedding* gown", „edgy *fishtail* train", „*spaghetti*-strap".

Beside metaphors, the articles contain many similes. In comparison with metaphor, a simile contains the conjunction of comparison. Some examples of similes taken from the articles, which use "like" are:

It's like a piece of artwork.; *Rihanna looks like the prettiest human cupcake*.; *Dressed like a Barbie*.

The epithets are also widely used in articles on fashion. The author uses many striking combinations of words (adjective and noun), which may be unexpected, like *bold makeup, shimmering outfit, striking monochrome gown, strategic cutouts*.

The articles contain many phrasal verbs and phraseological units. Among the phrasal verbs there are the following phrases: *pull off, drag down, stand out*. The phraseological units used in articles are the following: *turn head, make an entrance, look sharp, tongue-in-cheek, steal the show, hot dog on a stick*.

An interesting stylistic device, which is sometimes used in articles of fashion, in order to impart a melodic effect to the utterance, is allite-

ration. Such examples are especially found in headlines: *Pretty in pink* („Yahoo!News"), *Back in black* („Yahoo!News"), *belle of the ball* („Vogue").

In conclusion we can state that online articles represent today a form of publicistic style widely accessed and read by the general public due to their brevity, conciseness, linguistic and extra-linguistic features. They fully fulfill their main function to inform, persuade and entertain.

The analysis of the corpus of articles has shown the powerful influence of the linguistic and particularly stylistic means of expression in the creation of the online articles.

Bibliography:

1. BARTHES, R. *The Fashion System*. University of California Press, Berkeley, 1990. 303 p.
2. MELENCIUC, D. *A Reader in English Stylistics*. Chişinău: Moldova State University, 2005. 375 p.
3. SMITH J.E. *Content Differences between Print and Online Newspapers*, University of South Florida, Scholar Commons, 2005. 87 p.

SEMANTIC DIFFICULTIES ENCOUNTERED IN THE PROCESS OF TRANSLATING LITERARY TEXTS TITLES

Olesea BATRINCEA, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

Acest articol abordează problema dificultăților semantice care pot fi întâlnite în procesul de traducere a titlurilor textelor literare. Scopul prezentului articol este de a identifica dificultățile semantice de traducere a titlurilor textelor literare, de a le analiza și de a prezenta metode prin care traducătorul poate face față acestor dificultăți.

Literary translation is probably one of the most challenging types of translation because there are no specialized words and terms for which dictionaries have exact equivalents. Literary text titles require a special attention as they do not only represent a name which stays on the first page of a book or at the top of the page. They represent a part of that work and this means that they might also contain some hidden messages or some hints that will help the reader to understand better that work. That is why the translator shall firstly decode what is enco-

ded in the original title and then in the same way to carefully encode the message into its translation.

Translation is a complex process which implies besides rendering the SL message into the TL one a wide general knowledge, creativity, a very good sense of language and grammar knowledge from translator. The goal of the translation is to establish a relationship of equivalence between the ST and the TT which means to ensure that both texts communicate the same message [1, p.9]. Every language has its own grammar rules and vocabulary, which is unique. Therefore in order to perform a good translation one shall know very well both languages he or she operates with, not only from the practical point of view, but as well from the theoretical one. Linguistic difficulties will always occur and this will help the translator to deal with them.

In this article we are going to analyse some semantic difficulties or difficulties related to the meaning which can be encountered in the process of translating literary texts titles. Meaning is probably the most important part of the word and it may cause many problems to translator. If the translator does not understand the meaning, the translation he or she performs will be mistaken. So when translating a title it is very important to understand what this title wants to communicate to the reader and what its functions are. That is why many linguists among whom Peter Newmark recommend to translate the title only after the entire literary work is rendered [2] because many times the meaning of the title is closely related to the work it entitles and it can be mistranslated if the translator does not know the content and the subject matter of the work.

Let us take for example Evelyn Waugh's title of the novel *Scoop* which was rendered into Romanian as *Bomba zilei* [4]. If we look up in the dictionary the word *scoop* we will learn that it has two meanings. One of them designates a tool used in digging out and moving a substance. The other meaning is related to news and states that it is a story or piece of news discovered and published by one newspaper before the others [6]. In order to know which of the two meanings is used in this title, the translator has to read firstly the entire novel. In this way, he or she will find out that this is a story about a writer of nature columns who is sent by mistake in the zone of war where he manages to do some very good news with the help of some other journalists and returns home as a world-renowned reporter [5]. It becomes obvious that the

author used the word *scoop* with reference to news. However, the Romanian dictionary does not give an equivalent to the word *scoop* with the same reference. So, the translator had probably to do some research in journalism in order to find what the Romanian equivalent for such kind of news is. The Romanian translation *Bomba zilei*, as we see, renders the idea very well, although not exactly. It supposes an unexpected and surprising piece of news, but which is not necessarily published by one newspaper before another. Its meaning is more related to the event of the day. On the other hand, we can suppose that if it is the event of the day there can be a competition between newspapers for the possibility of having a better and a quicker reportage on this. In this way, we can say that the translator found a very good equivalent to the original title.

The title of Clive Staples Lewis's novel *Surprised by Joy* contains as well a word that can be very confusing – the noun *Joy*. Been a part of the title and written with capital letter we cannot guess whether this is the noun expressing happiness or the name of a person. That is why, again, it is very important to know the plot of the work. In our case it is an autobiography – the events that happened in the author's spiritual and intellectual life when he was in his early thirties [7]. The word *Joy* is used here in its primary meaning -*happiness*- because all his life the main character, in our case the author, was looking for the *joy* and actually there happened something very interesting: in 1957 – two years after publishing the work – he married the love of his life whose name was Joy [7]. The translator rendered the title into Romanian as *Surprins de bucurie* [3]. As we see the Romanian equivalent does not cause any ambiguities. Actually it could not cause even if the translator wanted to, because there is not such a word in Romanian that would mean happiness and in the same time be a name. That is why the translator could only use the exact equivalent and for this he needed to know the plot of the story.

Prepositions also represent a category of words which can cause semantic difficulties. Many times an English preposition is translated differently into Romanian, especially if we speak about the preposition *of*. *Of* is usually used to show possession. However, besides possession it can express the origin, the content, the position, the characteristics of a thing or a person, or it can mean what something contains. Consequently, because of this it has many Romanian equivalents. Therefore

it can create some ambiguities and knowing the content of the work can help the translator to choose the appropriate rendering of the preposition.

For instance, without knowing the subject matter of Will Self's novel *The Book of Dave* we may suppose that the preposition *of* may express any of the following ideas: the book belongs to Dave; it is about Dave or it was written by Dave. In this way only reading the work we may find what the meaning of the preposition *of* is. If we look at the Romanian translation, which is *Cartea lui Dave*, we see that it also does not tell us for sure whether this is Dave's book or it is written by him. Consequently, we may suppose that the translator decided to let the reader himself or herself to discover the answer to this question.

After analysing a corpus of five hundred literary texts titles we have come to the conclusion that most difficulties were caused by polysemantic words, collocations and idioms, prepositions and false friends. Even if the translated title had a different meaning in comparison with the original one, in each case it still remained faithful to the work it entitled. Words were changed with others and together with them the meanings were modified, but the message the author wanted to communicate remained always encoded in the translated title as well. Many times the content of the book played a very important role in the process of its title translation.

References:

1. LUPAN, R. *Written Translation Techniques.* Chişinău: CEP USM, 2010. 159 p.
2. NEWMARK, P. A. *Textbook of Translation*. Essex: Longman, 2003. 292 p.
3. LEWIS, C. S. *Surprins de bucurie* trad. de Emanuel Conțac. București: Humanitas, 2008. 260 p.
4. WAUGH, E. *Bomba zilei* trad de Viorica Boitor. București: Leda, 2006. 372 p.
5. *Scoop* In: *Encyclopedia.com*, January 2003. Available at: <http://www.encyclopedia.com/article-1G2-3421000020/scoop.html> [visited 13 May 2016].
6. *Cambridge Dictionaries Online*, Cambridge University Press, http://dictionary.cambridge.org/
7. *Encyclopædia Britannica.* Encyclopædia Britannica Online. Encyclopædia Britannica Inc., 2016. Available at: <*http://www.britannica.com/* > [visited 18 My 2016]

Recomandat Svetlana CORCODEL, lector universitar

CONTRASTIVE ANALYSIS OF STYLISTIC DEVICES PECULIARITIES IN THE TRANSLATION OF MARTIN LUTHER KING AND WINSTON CHURCHILL DISCOURSES

Tatiana BÎRSA, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

Articolul dat reprezintă un studiu al particularităților stilistice în traducerea discursului lui Martin Luther King și cel al lui Winston Churchill. Studiul prezintă o analiză concisă a două figuri de stil prezente în abudență în discursurile menționate mai sus: eufemisme și metafore, a căror studiere stă la baza înțelegerii discursurilor politice din toate timpurile, din moment ce actorii politici tind să camufleze ideea mesajelor expuse, folosind diferite metode de îmbogățire a stilului.

Words and power coexist in the beauty of language. They nurture each other and create the magic of utterance, which, along with meaning and form have the power to convince, to encourage, and to change the course of the history. The study of stylistic peculiarities in translation of political speeches helps us understand all the subtleties of political actors and their messages.

First of all, we must mention that the study of **euphemisms** is vital when speaking about political speeches. Euphemism is a mild or pleasant word or phrase that is used instead of one that is unpleasant or offensive. It makes the register sound less intensive than it does in the source language. Political text sensitivity does not allow the translator of the text to express the intended message directly and freely as maybe it was written or uttered in the source language. The translator must have enough political background, as the language used in political speeches is sometimes indirect and does not provide politicians with criticisms that is why often a literal translation will be welcomed. The first example of euphemism is found in Martin Luther King's speech: ,,It came as a joyous daybreak to end the long night of **captivity"** [1]. which was rendered: ,,A venit ca un revărsat de zori fericit pentru a pune capăt îndelungatei nopți de **captivitate"** [2]. The word *captivity* is a euphemism. As we know, many black people were captured to be slaves and forced to live in slavery. Martin Luther King never mentioned the word *slavery* in the whole speech because it would bring to minds the sad and humiliating picture of the past. To some extent, the use of this word reflects King's desire to change the course of the

history. The word *captivity* means more than it is suggested and the fact that it was literally translated is very welcomed.

Another euphemism is found in the following sequence: „Those who hope that the Negro needed to blow off steam and will now be content, will have **a rude awakening** if the nation returns to business as usual" [1], which was rendered: „Cei care gândesc că negrii au avut nevoie să-şi descarce surplusul de energie şi acum vor fi mulţumiţi, **se vor trezi la realitate** dacă naţiunea se întoarce la afaceri ca de obicei" [2]. Here the expression „a rude awakening" is a kind of euphemism. By making this statement, King warns those who discriminate the black that if they continue doing what has been doing from now on, they will surely have bad and unpleasant experience, for the black will no longer stay calm but resort to violence. Notice that the translation of this euphemism in Romanian is done with the help of the explicitation technique which diminishes the idea that the King wanted to express. This euphemism is a pleasant way to comfort the blacks and soften the shock of the reality. Euphemism, as a figure of speech, is more than saying something unpleasant in a pleasant way; it is highlighting a hidden but strong message.

Winston Churchill' speech is full of euphemisms that point indirectly to war. Some of them are: *frightful nationalistic quarrels [3] – tulburări naţionaliste îngrozitoare [4]; tormented, hungry, care-word and bewildered human beings [3] – fiinţe umane torturate, înfometate, nefericite [4]*. These euphemisms describe the consequences of the two world's wars on Europe and on its citizens. Churchill highlights these negative images in order to develop his idea about a remedy, a salvation that can be found by creating the European Family and a Council of Europe. The use of indirect descriptions of war, winners and defeated is used in order to avoid direct descriptions and names. In conclusion we notice that euphemisms are unavoidable especially when the orator criticizes an aspect from political or social life. This rhetoric figure helps at creating emotionally coloured sequences.

The next figure of speech is **metaphor**. It is a stylistic device which makes an implicit, comparison between two things that are unrelated but share some common characteristics. For example, the blacks are said to have been seared in the flames of withering injustice [1] – stigmatizaţi de flărările unei injustiţii nimicitoare [2]. The translation renders faithfully what the author wanted to say and creates this image

of pain while burning, whose flames are the concept of injustice. The hidden comparison with fire creates a strong feeling of pain and need for mercy. The next example is: they are crippled by the manacles of segregation and the chains of discrimination [1] – mutilați de cătușele segregării și lanțurile discriminării [2]. This translation is word for word but achieves at rendering the idea and recreates very well its image in listener's minds. The hidden comparison with the manacles makes the reader picture a jail, and thus, aims at making the reader feel the injustice about with the Martin Luther King talks. It shows vividly the need for freedom and salvation and the jail is this issue of discrimination and segregation. Probably the most memorable metaphor in King's speech is the hidden comparison of the demand of equality with cashing: ,,In a sense, we've come to our nation's capital **to cash a check.** When the architects of our republic wrote the magnificent words of the Constitution and the Declaration of Independence, they were signing **a promissory note** to which every American was to fall heir" [1], rendered as: ,,Într-un fel, am ajuns în capitala națiunii noastre pentru **a încasa un cec**. Când arhitecții republicii noastre au scris strălucitele cuvinte ale Constituției și ale Declarației de Independență, ei au semnat **un bilet la ordin** pentru care fiecare american a fost desemnat ca beneficiar" [2]. The expressions ,,to cash a check" and ,,a promissory note" were rendered through equivalence translation technique due to the fact that these two concepts exist in both languages. The idea was correctly rendered and no alteration of the meaning is found. It is a powerful metaphor because it brings an accusation with the help of economic terms. The Declaration of Independence, and later the Emancipation Proclamation has made this promise of freedom to African Americans. But the promise was never fulfilled. Another beautiful metaphor is found in the Winston Churchill's speech as well: ,,It is the fountain of Christian faith and Christian ethics" [3], rendered as: ,,Europa este, de asemenea, leagănul creștinismului și a moralei creștine" [4]. The given metaphor was translated through modulation technique. Churchill says that Europe is the fountain of Christian faith and ethics, and underlines the idea that many good things come from Europe. The image of a founder appears in readers' mind.

One interesting thing we learn about the use of metaphors is that political speeches abound in metaphors because the speaker usually speaks about what is going to happen in the future and in order to

avoid accountability for his words, he masks them into metaphors because metaphors leave space for interpretations and the orator is therefore, avoiding speaking about a concrete change in future and avoiding concrete statements.

The use of stylistic devices is comfortable when the speech becomes national and the audience is huge. It can be easily understood by the crowds of that time and of other times as well, because such speeches are recorded and analysed many years after their first utterance. All these stylistic devices make the political speech become memorable and without them, political consensus-building speeches cannot be created.

References:

1. Martin Luther King Jr. *I Have a Dream*. 1963. Available from: https://www.archives.gov/press/exhibits/dream-speech.pdf
2. Martin Luther King. *Eu am un vis.* 1963. Available from: http://ingeridelumina.blogspot.md/2015/12/martin-luther-king.html. [Accessed 5.12.2015].
3. CHURCHILL, W. *Speech to the Academic Youth*. Zürich, Switzerland. Arch. from the original on May 2, 2013. Retrieved 18 November 2013, p.3.
4. CHURCHILL, W. *Discursul din 19 septembrie 1946.* Zurich, p. 3.

Recomandat
Svetlana CORCODEL, lector universitar

ENGLISH BORROWINGS IN MAGAZINES FOR WOMEN IN THE ROMANIAN LANGUAGE

Olga BRAGA, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

From the point of view of Fischer, R. borrowing designates the process as well as the object [4]. By all means, as a process, it typically refers to the importation of a word or its meaning from language A into language B, however, as an object, it designates the borrowed word as an item that initially was not within the vocabulary of the beneficiary language but was adopted from another language and made part of the borrowing language's vocabulary. On the other hand, Weinreich, U. defines borrowing as a linguistic mechanism ,,where one vocabulary can interfere with another" [6]. In contrast to the aforementioned scholars, Haugen, E. defines borrowing as ,,the attempted

reproduction in one language of patterns previously found in another" [5]. Evidently, it can be seen that linguists from around the world have to agree on a common terminology in order to avoid contradictories and misunderstandings.

Romanian linguists have a somewhat more unanimous view regarding English borrowings. They address to this term as „Anglicism". By Anglicism Avram, M. means „a linguistic unit and even an English origin type of pronunciation and/or writing" [1]. In this regard, Puscariu, S. classifies English borrowings into necessary and luxury [2]: necessary borrowings – words that have no equivalent in Romanian; luxury borrowings – related to the subjective tendency of social groups to individualize themselves linguistically.

Today, there are thousands of magazines worldwide. Women's magazines, on many occasions, have become an arena for debate and promotion of education for women [7]. The great number of English borrowed words in the written media suggests the openly expressed wish of the journalist to be perceived as an accessible, entertaining, up-to-date writer but, sometimes the result turns to be the opposite and the public discourse easily slips towards a familiarity that crosses the animated, vivid language, becoming impolite and invective [3] as Zafiu, R. rightly mentions.

In order for us to see, in practice, the integration of English borrowings, we conducted a diachronic analysis of six Romanian magazines for women. Through this statistical analysis of corpora of borrowings from the Romanian magazines for women, we sought to see the incorporation of English words into the Romanian language. Due to the fact that the term „diachronic" implies a span of time that can be long as a century, so in order to establish a clear time frame, we narrowed it to ten years (i.e., 2004 – 2015). We selected three most popular magazines: *Harper's Bazaar, Elle* and *Glamour*. Because the landscape of fashion magazines is constantly changing, we chose to focus on the biggest magazines that are still successful.

Approximately 65% of the English borrowings that appear regularly in these glossy magazines are not included in the recently published lexicographic works. The most encountered borrowings in Romanian *Harper's Bazaar* were: *cocktail, make-up, OK, trend, modelling, brand, designer, fresh, fitness, weekend, lifting, look, sex-appeal, shopping*: *designer:* „Sunt *designer* vestimentar la «House of Art»,

însă în particular pregătesc o nouă colecţie prèt-a-porter"; *fitness*: „Apucă-te de *fitness*"; *fresh:* „cum reuşesc femeile cu *joburi* de succes, dar şi cu puţin timp liber, să arate *fresh* la orice oră"; *make-up*: „Află ce mai poartă starurile în materie de *make-up*"; *lifting*: „*lifting* al sânilor şi al întregului corp", etc. Most of these borrowings fall into the category of luxury borrowings, with an equivalent term in the current Romanian language: *beauty (frumusețe)*: „cum arată rutina ta de seară de *beauty"*; *fashion (modă*): „iată *fashion iconuri*-le şi stilurile lor care nu vor muri niciodată"; *casual (uşor elegant, ținută neoficială)*: „Elena are un stil *casual smart* cu accente glam, deşi emana mereu un aer sofisticat"; *glamour (farmec)*: „în această vară se poartă stilul *glamour* cu accente moderne"; *glossy (revistă ilustrată)*: „«Glamour» este revista *glossy* pentru femeile dornice să se realizeze în viaţa personală şi profesională"; *blush (fard de obraz):* „aplică *blush*-ul pe diagonală" etc.

The results of the diachronic analysis of the Anglicisms used in magazines for women are impressive. The analysis shows that the number of borrowings occurring in magazines for women has doubled. This proves that borrowings encountered in the magazines issued in 2000s where generally used for a new concept and do not have a name for it or it cannot be clearly expressed. However, in the span of a decade, these words have been assimilated into Romanian merely for the purpose of convenience and style. Some terms are employed to ease the communication as there are words with no Romanian equivalents.

The results of the analysis lead us to believe that people borrow words from foreign languages because they have many motives to do so. Most of them are connected with fashion and appearance, but there are also some which relate to people, their life in general, travels, career or portals that they use. In just a decade, the percentage of borrowings occurring in magazines for women doubled in number. The fast pace of life modernization has definitely contributed to the increase in borrowings. The amount of borrowings that occurred in the same magazine increased. This can only be explained by the fact that the majority of the necessary borrowings are most often related to the fashion industry, where they are used more and more in this highly dynamic and globalized world, in which its development have reached unimaginable levels just a few decades ago, imposing English as the

main language of communication between fashion enthusiasts from all over the world.

From the research that has been carried out, we found that the English elements are adopted and easily adapted to the Romanian language of fashion. This proves once again that English borrowings got to be attested by lexicographic works in the Romanian language in just a decade due to the globalization.

The diachronic analysis that was conducted has led us to the following conclusions: most of the terms are not assimilated either phonetically or morphologically by the structure of Romanian language and that Romanian is a generous receiver of borrowings and comparing the results from the 2000s and 2010s the number doubled. In the recent years, the native speaker of Romanian has been getting so much information about a more and more complex world by the sophisticated means of the Third Millennium. We are certain to see an increase of the English loanwords in Romanian, but it is unlikely that these words, however numerous, will alter the balance and nature of the original language.

References:

1. AVRAM, M. *Anglicismele în limba română actuală*. Bucureşti: Editura Academiei Române, 1997. 31 p.
2. PUŞCARIU, S. *Limba română. I:Privire generală*. Bucureşti: Editura Minerva, 1976. 210 p.
3. ZAFIU, R. Păcatele limbii: între engleză şi franceză. În: *România literară*, nr. 40, 2001.
4. FISCHER, R. *Studying Anglicisms – Introduction*. Cambridge Scholars Publishing, 2008. 256 p.
5. HAUGEN, E. *The Analysis of Linguistic Borrowing*, 1950. 231 p.
6. WEINREICH, U. *Languages in Contact: Findings and Problems.* Walter de Gruyter, 1953. 160p.
7. Magforum *Women's monthly magazines: the glossies and slicks*, 2010. Available from: http://www.magforum.com/glossies/womens_glossies.htm [Accessed: 20.05.2016].

Recomandat
Rodica CARAGIA

LINGUISTIC REPRESENTATION OF EMOTIONS IN ENGLISH AND ROMANIAN LANGUAGES (IN „REIGN" TV SERIES)

Axenia BUNDUCHI, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

The concept of emotions is complex. It is analyzed in different directions: biological, cognitive and cultural, according to Turner [4, p.1]. From the biological point of view, emotions are discussed as some changes which appear in the autonomic nervous system. At the cognitive level, emotions are some conscious feelings in relation with the person and the environment. From the cultural perspective, emotions are words that denote some particular physiological states. As claims Scherer, emotions are ,,an episode of interrelated, synchronized changes in the states of all or most of the five organismic subsystems in response to the evaluation of an external or internal stimulus event as relevant to major concerns of the organism" [5, p.16]. From the cultural perspective, Ratner identifies five defining characteristics of emotions (quality, intensity, behavioral expression, the manner they are managed and their structure) mentioning at the same time that ,,an emotion occurs under several considerations such as understanding the immediate stimulus (the event, the object, the person as well as the needs and the individual's abilities)" [3, p.9].

Another aspect of emotion study is the fact that there is a controversial theme for discussion: either researchers should speak about *emotions* or *feelings*. Scientists want to prove which of these two terms plunges us straight into the heart of the central controversy concerning the relationship between human biology on the one hand and language and culture on the other. The psychologists stand for the term ,,emotion", because it is more objective and it is assumed that only the ,,objective" is real and can be studied, this fact being supported by the fact that emotions have a biological foundation, whereas feelings cannot be studied at all [6, p.1]. According to Wierzbicka, ,,the English word emotion combines in its meaning a reference to feeling, a reference to thinking, and a reference to a person's body" [6, p.2]. The feelings are not related to thought, thus one cannot say that a ,,feeling of hunger", for example, is an emotion as it does not refer to the thought.

One more aspect is the classification of emotions. Mainly, emotions are differentiated in two big categories: primary and secondary ones. Dating from 1972, Ekman and other scientists made a list of basic emotions, which consisted of: happiness, anger, sadness, surprise, disgust and fear [1, p.1]. They explained that these emotions „have an evolutionary survival value". After some years, this list was supplied with some emotions like: amusement, guilt or shame, but not every emotion can be encoded by facial expressions. In 1980, Plutchik introduces the theory about the fact that various emotions can deeply blend into one another and create new emotions. He expressed this theory through the „Wheel of Emotions". He proposed the eight primary bipolar emotions. These were: joy versus sadness; anger versus fear; trust versus disgust; and surprise versus anticipation [2, p.239]. Parrot's classification is considered the most concrete and relevant. It classifies emotions in three levels: primary, secondary and tertiary. In the Parrot's vision, the primary level consists of basic emotions like: love, joy, surprise, anger, sadness and fear [5, p.39].

There were identified several linguistic methods of emotion research. Wierzbicka attains that emotions are a semantic domain [7, p.235], to be investigated in a semantic metalanguage, that means in terms of indefinables or primitives (semantic universals) that are shared by all human languages. These universals are of a conceptual nature and comprise elements such as *feel, want, say, think, know, good, bad*, and so on. Wierzbicka claimed that her aim was „to explore human emotions (or any other conceptual domain) from a universal, language-independent perspective"[8, p.236].

In the NSM (Natural Semantic Metalanguage) theory, emotions are defined in terms of semantic primes and semantic templates for specific constructions. According to the NSM methodology, emotions in general, have an obligatory framework, which normally includes: thinking, perceiving and feeling. Emotions are described via prototypical cognitive scenarios in which some components are not always present, but the existence of which is directly linked with the cultural specific meaning of the emotion terms in question.

Finally, concerning the theoretical part of the research, it can be attained that in some cultures, there isn't even a direct translation of the word „emotions". In German language there is no word for „emotion"

at all. The word usually used for translating English „emotion" is „gefühl" which makes no distinction between mental and physical feelings. This thing is characteristic also for Russian language, where there is no corresponding word for „emotion", but the noun „chuvstvo" corresponds to „feeling" whereas the plural form suggests cognitively based feelings. Thus, while the concept of feeling is universal, the concept of emotion is culture-bound [6, p.3]. In most cases, the Romanian exponents of the primes are easily to identify. In Romanian language some semantic primes as A SIMȚI – 'FEEL', UN FEL – 'KIND', A FI – 'BE' and so on, have more than one sense in addition to the meaning they hold as a semantic prime. A SIMȚI is a very important prime used in semantic explications for emotions [1, p.12-14]. The existence in Romanian language of such word of feelings like „supărare" and „mânie" proves that the theory that „anger" is a universal emotion is invalid. The Romanian anger-like word „supărare" combines „anger" with other emotions such as „grief, sadness, regret". It is clear that „supărare" is culturally specific in meaning and the facial expressions associated with it are culturally specific too.

The present research started with the hypothesis that the linguistic representation of emotions in English and Romanian languages vary in linguistic means used to represent emotions. It focused on the contemporary TV series „Reign". After analyzing and processing a corpus linguistics of three hundred twenty-three examples, and different emotion concepts and means of expressing emotion concepts, there were made several conclusions.

From the whole amount of examples collected in corpus linguistics, there were identified several basic emotion concepts, which appear the most frequent in „Reign" TV series and participate on the building of the entire thematic picture of the series. These basic concepts are: fear with an amount of 26%, love with 13%, also as suffering and anger with the amount of 8%.

There was written a separate subchapter for every concept, and after effectuating qualitative and quantitative analysis there was identified that the main means of expressing emotions are terms and idioms. In the last subchapter there was proved that 92% of the entire corpus linguistics consists of the linguistic representation of emotions through terms, and only 8% represent the idioms.

After the qualitative analysis of the examples, there was identified that there are not considerable differences in translating the emotion concepts from English language into Romanian. The translated examples keep the structure of the English original variants, and emotion terms usually are translated also through emotion terms.

There were proved the universality of the emotion concepts, excepting the concept of anger, because in Romanian language there is not such an individual emotion. There is „mânie" which is much stronger than „anger", because it embodies a mixture of „anger, sadness and grief" and its facial expression is much stronger than the English expression of this emotion, and all this depends on the cultural aspects and values of the society and nation.

There were also identified some culture-specific aspects, such as idioms specific for both English and Romanian languages, which express emotion concepts, such as „My heart beats faster", which is translated in Romanian in the same way „Inima îmi bate mai tare".

In this way, it is true to say that emotions play a leading role in writing the scenarios of TV series, as well as of movies, because actors have to transmit perfectly the atmosphere and emotive picture created. This is possible only through the right knowledge of expressing emotions, especially when translating them into other languages.

References:

1. HARABOR, A. *An Enquiry into Romanian Anger-Like and Happiness-Like Emotions.* Australian National University, 2012, p. 65.
2. PLUTCHIK, R. The Nature of Emotions. In: *American Scientist*, 2012, nr. 89, p. 344-350.
3. RATNER, C.A. Cultural-Psychological Analysis of Emotions. In: *Culture Psychology*, Copenhagen: Aalborg University, 2000, vol. 6, no. 1, p.5-39.
4. RUJOIU, O., RUJOIU, V. *Psychosociological Considerations on Social Dimension of Emotions*. Available at: http://cogito.ucdc.ro/n4e/PSYCHOSOCIOLOGICAL-CONSIDERATIONS-ON-SOCIAL-DIMENSION-OF-EMOTIONS.pdf
5. SCHERER, K. What are emotions? And how can they be measured? In: *Social Science Information*, 2005, nr. 44. 697 p.
6. WIERZBICKA, A. Emotions Across Cultures: Diversity and Universals. Paris: La Mason des Sciences de l'Homme, 1999. 349 p.
7. WIERZBICKA, A. Emotion and Facial Expression: A Semantic Perspective. In: *Culture Psychology*, Australian National University Canberra, 1995, vol. 1, no. 2, p.227-258.

8. WIERZBICKA, A. Dictionaries vs encyclopedias: How to draw the line. In: P.W. Davis (ed.), *Alternative Linguistics: Descriptive and Theoretical Models*, Amsterdam, 1995, p. 293.

LES COLLISIONS HOMONYMIQUES DANS LE CADRE DE FLE

Elena GRATII, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

The purpose of the thesis is to demonstrate that homonyms can be learned in the school. It can make the difference between homonyms homograph, homophone homonyms and semantic homonyms. In the school this phenomenon of lexicology should be learned because pupils often face with groups of homonyms and they do not know how to apply them correctly in context.

The thesis consists of introduction, three chapters, conclusions, recommendations, a glossary and a bibliography. The objectives achieved by this research are: identification of the semantical relations, examining the definition of homonymy, analyzing concepts of homonymy and polysemy, explaining collision between homonyms problems, identifying ways to differentiate between homonyms, studying general-individual skills.

Savoir choisir ses mots, trouver le terme juste qui reflète bien la réalité, suppose que l'on entretien avec les mots de notre langue un rapport de familiarité mais aussi que l'on soit capable d'en analyser la forme, le sens et l'histoire. Cette élaboration a pour but à nous aider pour comprendre que sa majesté, le mot, est l'unité la plus importante dans la communication.

La totalité de mots, le vocabulaire avec ses mots sont la grande richesse et l'immesurable splendeur de la langue. Pour connaître cette spendeur, on doit apprendre tous les phénomènes de la langue. Le concept de l'homonymie est un phénomène trés répandu en français. Pour décrire l'homonymie, il est nécessaire d'analyser ce phénomène à tous égards. Certains linguistes particularisent l'homonymie comme « la relation entre deux ou plusieurs termes ayant le même signifiant, mais des signifiés complètement différents » [1, p.219].

Dans ce mémoire en didactique, nous nous sommes proposés de démontrer que le phénomène de l'homonymie reste toujours un des

plus actuels et des plus importants problèmes linguistiques. L'homonymie est un phénomène d'ampleur qui est toujours au centre de l'attention des linguistes, dont les mêmes formes phoniques causent certaines difficultés pour les sujets parlants. Il n'est pas toujours simple de spécifier où ce phénomène s'arrête et où il faut faire appel à un phénomène d'une autre nature pour démontrer les faits de langue que l'on observe. Ces difficultés doivent donc être évitées.

Les langues n'admettent pas n'importe quelle homonymie. Elles évitent les homonymes qui produisent des difficultés de communication. Chaque langue a à sa disposition de nombreuses formes phoniques qui restent inutilisées et qui néanmoins, si elles recevaient un sens, permettraient d'échapper à l'homonymie. On s'est même rendu compte que, dans des cas spécifiques, les langues savaient fort bien éliminer l'homonymie: c'est le phénomène des collisions homonymiques. Jules Gilliéron parle par image de *collision homonymique* de la « la collision de deux mots qui se sont heurtés dans leur marche phonétique. Cette rencontre fortuite de termes favorise souvent la disparision de l'un d'entre eux, surtout quand les vocables sont « engagés » dans le même chemin de pensé » [2, p.153]. Les recherches géographiques de l'école gilliéronienne ont relevé que l'homonymie joue un rôle considérable dans l'évolution du vocabulaire.

Certains linguistes considèrent que l'homonymie est une anomalie. Pour parler du danger, la langue met en oeuvre divers procédés que les méthodes de la géographie linguistique pemettent de constater avec une exactitude rigoureuse. Ces procédés sont la modification et la substitution.

La modification est le procédé par lequel la langue tente souvent de sauver les homonymes compromis avant de les sacrifier. La solution la plus simple à modifier légèrement la forme d'un des deux termes. L'écriture se prête à cette fin : on n'a qu'à prononcer les consonnes finales amuies dans la parole mais conservées dans la graphie. C'est ainsi que s'expliquent *le sens, août, tous, le lis, la vis* à consonne finale prononcée.

La substitution est la solution la plus radicale d'un conflit homonymique qui élimine l'un des deux termes en cause. Il arrive même que tous deux sont remplacés. Le conflit entre *le coq* et *le chat* fournit une illustration classique. La collision entre *gallus' coq' et cattus'*

chat', devenus *gat* tous les deux par la suite d'un changement phonétique local, celui de – ll en –t. La langue réagit en remplaçant gat *«coq »* par aza *« faisant »* et bigey *« vicaire ».* Au moment où la crise homonymique éclata, bigey était déjà un synonyme comique du gat *«coq ».* Le changement sémantique bigey *« vicaire »* > coq produit un état de choses où ce mot était synonyme affectif de gat *« coq ».*

Mais, dans les conditions où se déroulent normalement les actes de parole, la plupart des rencontres homonymiques sont inoffensives. Elles n'impliquent guère la compréhension de l'énoncé et des opérations thérapeutiques ne deviennent nécessaires que dans des situations exceptionnelles qui pourraient prêter à l'amphibologie. Dans la grande majorité des cas, il n'y a régulièrement aucun danger de confusion.

La collision homonymique conduit à l'abolition des homonymes d'une ressemblance très forte. L'abolition des collisions homonymiques est un phénomène exacte qui est basé sur des lois strictes. On ne peut pas modifier ou supprimer n'importe quel mot. Il faut considérer que dans ce processus participe le terme le plus souvent employé dans un ensemble d'homonymes qui tend à assurer sa « survivance », alors que ses concurrents disparaissent. Le phénomène des collisions homonymiques est assez compliqué et il nécessite beaucoup d'analyse et d'observation. Nous ne pouvons pas permettre dans la langue des homonymes qui peuvent causer une pathologie lexicale parce qu'ils gênent la communication de la pensée jusqu'à l'entraver complètement.

Nous nous sommes interrogés sur la manière dont sont enseignés les homonymes à l'école. Puis nous nous sommes intéressé de quelle façon nous pourrions les enseigner afin d'améliorer les performances des élèves et nous nous sommes demandés de quelle manière nous pourrions les enseigner afin de perfectionner les performances des élèves. L'apprentissage des homonymes pose des problèmes pour les élèves. Les didacticiens soulignent que comme tout apprentissage, l'assimilation des homonymes nécessite beaucoup d'attention et de concentration. Egalement, elle se fait de façon progressive. Chaque élève acquiert des connaissances sur l'orthographe de manière différente et à son rythme, c'est donc une complication pédagogique pour les professeurs. Les linguistes considèrent que les élèves disposent des connaissances qu'ils appliquent les règles dans les exercices mais qu'ils ont du mal à les passer dans une autre situation. Pour distinguer les homonymes qui posent des problèmes aux élèves, deux tactiques sont

possibles : l'assemblage des erreurs dans les écrits instinctifs des élèves ou la dictée diagnostique.

C'est ainsi qu'après beaucoup de recherche et d'analyse nous avons conclu que l'homonymie joue un rôle considerable dans l'évolution de vocables et elle permet d'exploiter le potentiel des mots, leur donnant la possibilité d'accumuler des significations plus distinctes. Même si plusieurs linguistes considèrent que le phénomène de l'homonymie peut provoquer des confusions à cause de leur ambiguïté, nous avons démontré que les langues naturelles n'admettent pas ces situations. Le sens des homonymes diffère radicalement dans les contextes où on peut les utiliser et donc, les locuteurs ne peuvent pas s'en tromper. Dans le cas où les homonymes se heurtent dans leur marche, nous avons mis en évidence les méthodes et les procédés par lequels on modifie ou on supprime un mot.

Dans ce mémoire, nous avons constaté que l'homonymie n'est pas toujours un phénomène pathologique et que le contexte suffit à éliminer les ambiguïtés polysémiques. Les linguistes ne cesseront jamais l'étude de ce phénomène du fait que l'homonymie évolue constamment et les homonymes sont infinies. En guise de conclusion, nous pouvons affirmer que les homonymes peuvent être étudier à tout âge, parce que ce phénomène est intéressant et captivant pour tous.

Références:

1. SALMINEN, A.N. *La Lexicologie.*1997. 219 p.
2. Jules Gilliéron et M. Roques. *Etudes de géographie linguistique, d'après l'Atlas linguistique de la France* ,1912. 153 p.

Recomandat
Lidia MORARU, dr., conf.univ.

DIE WIEDERGABEMÖGLICHKEITEN DER NEGATION IM BIBLISCHEN TEXT

Doina HATMANU, Facultatea de Limbi şi Literaturi Străine

„Was geschehen ist, eben das wird hernach sein. Was man getan hat, eben das tut man hernach wieder, und es geschieht nichts Neues unter der Sonne“
Solomon

Negation is a fundamental branch of linguistics and proves to be a very complex field of German grammar. A semantic and syntactic analysis of exposing methods of negation in the biblical text fits to this area.

Die Negation ist ein grundlegender Themenbereich der germanistischen Linguistik. Die Negation erweist sich als ein sehr komplexer Bereich der deutschen Grammatik. Negieren (verneinen) kann man nicht nur mit Hilfe spezifischer (direkt dafür ausgebildeter) sprachli-cher Mittel; auch unspezifische stehen zur Verfügung. Zu letzteren gehören z. B. nonverbale Mittel (etwa das Kopfschütteln) oder sprachliche Strategien wie die Antwort: „*Morgen muss ich in Zürich sein.“* auf die Frage: „*Kommst du morgen mit nach Bern*?“ – eine Negierung ohne Verwendung eines Negationswortes, wie z. B. *nein* oder *nie.* Derartigen Formen der Negierung sind kommunikativ ebenso wichtig wie häufig, müssen aber aus den Beschreibungen der Negation ausgeklammert bleiben. Neben diesen unspezifischen hat aber jede Sprachgemeinschaft auch spezifische sprachliche Mittel der Negation ausgebildet. Die Vielfalt der Negationsdefinitionen, die man in der wissenschaftlichen Literatur findet, lässt ihre Zweiseitigkeit einsehen.

In der formalen Logik ist die Negation durch Wahrheitstafel definierte logische Partikel, die den Wahrheitswert einer Aussage in ihren entgegengesetzten Wahrheitswert verkehrt [2, p.519]. Das gemeinsame Kennzeichen der Negation besteht darin, dass mit ihnen der Sprechende den Inhalt seiner Aussage verneint. Die Negation ist ein Mittel, um logische Verneinung auszudrücken [9, p.515].

In der Linguistik ist die Verneinung eines Sachverhalts oder einer Frage, die Zurückweisung einer Behauptung oder einer Aufforderung; das Absprechen einer Eigenschaft im Gegensatz zum Zusprechen einer Eigenschaft. Eine Negation verwirft eine Erwartung; sie führt zu einer

Umorientierung der Kommunikation [10, p.742] und betont die Gesamtheit der Weisen, auf die man „nein“ sagen kann [6, p.43].

Im *Metzler Lexikon Sprache* definiert Glück die Negation entsprechend den beiden Standpunkten (der Logik und der Linguistik) folgend: *Negation* (lat. Negãtiõ „Leugnen“, „Verneinung“): 1)Einstellige logische Relation, die den Wahrheitswert einer Aussage umkehrt. 2) In natürlicher Sprache unterschiedlich fokussierter Ausdruck von Nichtexistenz, Nichtwahrheit, Nichtgenügen usw. eines Gegenstands oder Sachverhalts oder der Ausdruck einer Weigerung eines Verbots, eines Zweifels, einer Zurückweisung usw. bezogen auf eine Handlung [7, p.75].

Nach dem **morpho – syntaktischen** Aspekt wird als Negation das Erscheinen von bestimmten Affixen (*un-, -los*) und Wörtern (*nicht, nie*) betrachtet, welche z.B. die Basiseinheit in ihr Gegenteil verkehren, oder mit denen ausgedrückt wird, dass etwas nicht zutrifft [4, p.905; 8, p.565].

Semantisch betrachtet umfasst die Negation Elemente, die inhaltliche Gegensätze zum Ausdruck bringen: *„schön – hässlich“* [4, p.905]. Bei Eisenberg findet sich eine semantisch-logische Annäherung, die „besagt, dass ein Satz f_1 die Negation eines Satzes f_2 ist genau dann, wenn f_1 und f_2 immer verschiedene Wahrheitswerte haben. f_1 ist wahr, wenn f_2 falsch ist und umgekehrt.“ Demgemäß ist diese Relation symmetrisch [5, p.219]. Nach Blühdorn sollen negierte Sätze – nach verschiedenen Kriterien – semantisch ausdrücken, dass ein Sachverhalt nicht der Fall ist, eine Proposition nicht wahr ist, oder „ein Sprechakt […] im gegebenen Interaktionskontext nicht erwünscht ist“ [1, p.10].

Zusammenfassend lässt sich sagen, dass **die Negation** eine semantisch-kommunikative Kategorie ist, die den Wahrheitswert einer Aussage verkehrt, eine Erwartung verwirft; etwas in Abrede stellt und dabei solche kommunikativen Funktionen wie Zurückweisung, Widerspruch, Bestreiten, Ausnehmen, Absprechen ausdrückt.

Wir werden uns bei der Begriffsbestimmung der Negation genau aufdiese Definition stützen. Im Nachhinein werden wir untersuchen, mit welchen grammatischen Mitteln die Negation im biblischen Text ausgedrückt wird.

Bei Helbig und Buscha [9, p.524-527] unterscheidet man zwei Mit-t-el der Negation: **direkte Verneinung** - Negationswörter, mit denen Verneinung in einem Satz direkt ausgedrückt wird; und **indirekte Verneinung** - andere Negationsträger, die nicht direkt verneinen, son-

dern eine integrierte Negation beinhalten: **explizite lexikalische Negationsträger** (verneinende Präfixe und Suffixe); **implizite morphosyntaktische Negationsträger** (einige Konjunktionen und Konjunktiv Plusquamperfekt in irrealen Konditional- und Wunschsätzen) und **implizite lexikalische Negationsträger** (Verben des Zurückwiesens, des Verneinens, des Verbietens, der Weigerung).

Um die Wiedergabemöglichkeiten der Negation im biblischen Text besser untersuchen zu können, wurde ein Abschnitt aus der Bibel gewählt, der fast alle Negationsträger enthält. Als passend erwies sich der Schnipsel *Der Prediger Solomon (Kohelet).* Die gesammelten Beispiele wurden unter zwei Aspekten untersucht. Es wurde der Unterschied zwischen Satz- und Sondernegation, aus syntaktischer Perspektive untersucht (*Berechne **nicht die Zukunft**, **sondern** nütze den Tag! [3, p.656]*. (Sondernegation)/ *Wenn du Gott ein Gelübde tust, so zögere **nicht**, es zu halten; denn er hat kein Gefallen an den Toren; was du gelobst, das halte* [3, p.652]. (Satznegation)), und ihre Abhängigkeit von Stellung des Negationswortes *nicht* im Satz bestimmt (*Man gedenkt derer **nicht**, die früher gewesen sind, und derer, die hernach kommen; man wird auch ihrer **nicht** gedenken bei denen, die noch später sein werden* [3, p.649]. (am Satzende)/ *Und auch wenn der Weise meint: »Ich weiß es«, so kann er's doch **nicht finden*** [3, p. 654] (vor dem Infinitiv)). Es wurden dabei Sätze betrachtet, die einen Negationsträger enthalten, aber keine negative Bedeutung ausdrücken (***Sei nicht schnell** mit deinem Munde und **lass** dein Herz **nicht eilen**, etwas zu reden vor Gott* […] [3, p.652] (im **Befehlssatz**)/ *Ist's nun **nicht** besser für den Menschen, dass er esse und trinke und seine Seele guter Dinge sei bei seinem Mühen?* [3, p.650](im Fragesatz)), und umgekehrt, die Sätze, die keinen Negationsträger umfassen, aber eine negative Bedeutung aussprechen (*Wenn einer auch hundert Kinder **zeugte** und **hätte** ein so langes Leben, dass er sehr alt würde,* […] [3, p.653]. (im irrealen Konditional- und Wunschsatz)/ ***Was** hat der Mensch für Gewinn von all seiner Mühe, die er hat unter der Sonne?* [3, p.649] (im rhetorischen Fragesatz)). Anschließend, nach der Untersuchung wurde eine quantitative Bestimmung der Arten der Negation vollzogen. Es ist der Gebrauchsfrequenz der Negationsmittel gewidmet. Hier wurde es festgestellt, welche sind die Negationsmittel, die man im biblischen Text am häufigsten gebraucht.

Es muss erwähnt werden, dass es noch keine Versuche gegeben hat, die die Wiedergabemöglichkeiten der Negation im biblischen Text zu analysieren. Es soll einen kleinen Beitrag zu der umfangreichen Arbeit darstellen, um die Wiedergabemöglichkeiten der Negation im biblischen Text festzustellen.

Nach dem Untersuchergebnis wurde es entfaltet, dass bei der direkten Verneinung in biblischen Text ungefähr alle Negationswörter, außer dem Negationswort *nein,* erscheinen, weil das eine negative Antwort auf eine Entscheidungsfrage ist und wird nur in der direkten Dialoganrede verwendet. Bei der indirekten Verneinung zählen verneinende Präfixe und Suffixe (explizite lexikalische Negationsträger), einige Konjunktionen und Konjunktiv Plusquamperfekt in irrealen Konditional - und Wunschsätzen (implizite morpho-syntaktische Negationsträger). Aber implizite lexikalische Negationsträger gibt es nicht. Die Frequenz der direkten Verneinung ist im biblischen Text *Der Prediger Salomo (Kohelet)* höher, als die indirekte Verneinung: 130 wegen 90 Belegen (dank des Negationswortes *nicht).* Im biblischen Text überwiegt auch die Sondernegation mit 68 %. Das lässt sich durch die Tatsache erklärt werden, dass neben Wörtern bei der Sondernegation auch kleinere morphologische Elemente, wie z. B. Präfixe, oder größere Elemente, wie z. B. Satzglieder, als Negationsmittel verwendet werden können. Auch das Negationswort *nicht* drückt in der Verbindung mit allen Satzgliedern eine Sondernegation aus, und außerdem bei Hervorhebung eines Wortes bzw. einer Silbe in einer Aussage könnte es zu Sondernegation kommen. Im Text umfassen die Befehlsätze und Fragesätze das Negationswort *nicht*, aber semantisch betrachtet, äußern diese eine positive Bedeutung, doch mit einem negierten Satzteil. Die Sätze, die Fügewörter, auch der Konjunktiv Plusquamperfekt in irrealen Konditional- und Wunschsätzen, die rhetorische Fragesätze, die einen interrogativen Pronomen enthalten, verdeutlichen die Negation einer Aussage, ohne ein Negationswort an der Oberfläche zu verwenden.

Abschließend kann man sagen, dass im biblischen Text die Verneinung sowohl durch direkte, als auch durch indirekte Negation ausgedrückt wird und die Satznegation *nicht* überwiegt.

Bibliographie:

1. BLÜHDORN HARDARIK (2011/12), *Negation im Deutschen. Syntax, Informationsstruktur, Semantik*, Tübingen.
2. BUSCHA, H.J. *Ein Lehrbuch für Ausländer. Teil 3*, Leipzig, 1965.

3. Die Bibel, Nach der Übersetzung Martin Luthers, Stuttgart , 1987.
4. DUDEN-Grammatik = Dudenredaktion (Hrsg.): Die Grammatik. Mannheim, Wien, Zürich: Dudenverlag, 2008.
5. EISENBERG, P. *Grundriss der deutschen Grammatik. Bd. 2: Der Satz.* (3., durchgesehene Auflage), Stuttgart, Weimar: Metzler, 2006.
6. GANZMER, H. *Deutsche Grammatik*. Frankfurt am Main, 1995.
7. GLÜCK, H. *Metzler Lexikon Sprache.* Stuttgart: Verlag J.B. Metzler, 1993.
8. HEILDOLPH, H. *Grundriss der deutschen Grammatik. Der Satz*. Stuttgart, 1999.
9. HELBIG GERHARD/ JOACHIM BUSCHA. *Deutsche Grammatik. Ein Handbuch für den Ausländerunterricht.* Leipzig, Berlin: Langenscheidt Verlag Enzyklopädie, 1996/2005.
10. LEWANDOWSKI, T.*Linguistisches Wörterbuch 2.* Wiesbaden: Quelle und Meyer Verlag, 1994.

Recomandat
Victoria ROGA, dr., conf. univ.

DIFFICULTIES OF RENDERING FAMILY LAW DOCUMENTS FROM ENGLISH INTO ROMANIAN

Cristina ȚÎLEA, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

În acest articol ne propunem să efectuăm o prezentare a dificultăților de traducere a documentelor din domeniul dreptului familiei. Premisă pentru abordarea acestui subiect le constituie complexitatea și dificultățile care apar în procesul de traducere a unui text specializat din domeniul juridic, în general, și din domeniul dreptului familiei, în special, ținând cont de specificul documentelor, de terminologia utilizată.

Family law sums all the judicial norms that regulate the personal and patrimonial relationships that result from marriage, kinship, adoption as well as other relationships covered by law and related to family relationships. Legal area is one of the most challenging and interesting areas for the translator. It presents many interesting moments during the process, it provides always only useful information even helps in getting new knowledge.

The activity of translating documents carries with it a range of inherent difficulties and a deep understanding of the original is essential [1].

Due to this, a professional translator of legal documents in the area of family law must be a little detective, in a certain way a legal scholar and a linguist with respect to the amount of research work that needs to be done. He/she must to be able to decode the source text that was initially drafted in English and render its actual meaning that will never, in any circumstances, deviate from the originate content, even if an exact translation is not possible. In this article, we will provide a contrastive analysis of family law texts from English and Romanian languages and their main translation difficulties and special peculiarities.

This article has the aim to analyse the main difficulties connected to grammatical, lexical and syntactical peculiarities of rendering a specific type of family law documents, mainly certificates.

Certificates are documents that are specifically present in family law issues. We all deal with such type of documents. For example certificates of birth, certificates of marriage, licences of marriage or certificates of birth. We want to state that these types of documents are very popular in the activity of the translators. Due to the fact that people travel a lot and even get married abroad the necessity of translating such documents increases very fast. In our country, the translation bureaus have a lot of work with respect to this activity.

We want to analyse some examples of documents that we consider relevant in showing the differences between the information they provide and difficulties for a translator in comparison with these types of certificates issued in our country. First, we want to state that after analysing the selected certificates we learned that in comparison with the Moldovan certificates, those compiled in English provide much more information than the Moldovan ones. For example, besides the standard information like date of birth, name, surname and name of parents the Certificate of Birth issued by the authorities of State of Hawaii, USA in 1961, provides some additional information about the name of the hospital or its address, age of parents, full maiden name of the mother or her type of occupation outside home during pregnancy. All these odd aspects may cause some confusion for the translator but we are speaking about USA and there are various reasons this information is included in a Certificate of Birth. The USA is a very big country, with more than 300 million people, and we think this is the main reason. There is a great possibility of the existence of two people with the same

name and date of birth, for example. That is why it is necessary to include additional information. The authorities try in this way to avoid eventual problems concerning names, dates and identity in general.

This above-mentioned certificate provides information on a special declaration made by parents towards the data included in the certificate, this statement sounds like this: „I certify that the above stated information is true and correct to the best of my knowledge" [4]. It is a simple one at a first look but it may arise some difficulties when translating it. For example, the unit „I certify" [4] can be translated by mistake „*certific*" while the correct translation is „*declar*". It is first of all, a false friend, and secondly it is a problem of finding the appropriate equivalent, and there is no special rule. The translator must know the domain, especially if the term is a part of legal language in general. One more aspect that may cause some concerns is the fact that this certificate mentions the race of the person. It can also be considered inappropriate by a Moldovan translator, but still he/she must include all these elements in his/her target document.

We have also observed that in an Certificate of Birth issued by the authorities of London in 2015, it the occupation of both parents is also mentioned as well as this special sentence „I certify that the particulars entered above are true to the best of my knowledge and belief", which is a very different element in comparison with Moldovan certificates. The expression „to my best knowledge and belief" [4] is also a difficult one and its correct translation is „*în deplină cunoştinţă de cauză şi cu bună-credinţă*". This case proves that a translator must have vast knowledge in the legal area. Such type of expressions cannot be guessed or translated literally; they have their perfect equivalent in Romanian.

Another interesting peculiarity we consider the Marriage License that are included in the Certificate of Marriage. We have analysed two such examples. The main difficulty in the translation of this type of documents is the lack of concepts in the target language. For example, the Marriage Certificate issued by the authorities of New York State has in its structure a Marriage License. The concept „Marriage License" [5] does not exist in Moldova. That is why this particular term must be translated by means of calque and the translation would sound like „*Licență de Căsător*ie". This particular License provides a lot of personal information about future spouses such as name, date of birth, color, maiden name, civil status, residence, etc. while the Certificate of

Marriage looks just as a statement that confirms the marriage of two persons.

We consider that the translation of certificates is a difficult but very important task. The translator must pay attention to the peculiarities of the country they are issued but he/she must also respect the rules of our country. Translation is a crucial element if speaking about family law documents [2]. The translator's task is precisely to render the original document; particular emphasis must be given to the fact that the translator has to replace all the variations contained in the target text by their equivalents. A translator must pay attention to the terminology, to the message, to the grammar and stylistic rules. The users of family law documents do not expect from the translator to produce parallel texts that are identical in meaning, but they do expect them to produce parallel text that have identical legal effect. Therefore, the translator's main engagement is to create a text that shall have the same legal effect in practice. In order to achieve such performance, the translator must be able to understand not only the meaning of words and sentences, but also the supposed legal effect, and to transfer that legal effect in other language. Translators are obliged to express legal concepts by using legal language in an effective way. They must be familiarised with the compulsory rules and styles of legal documents in all the fields of legal systems.

References:

1. LAURÉN, Ch, NORDMAN, M. *Special Language: From Humans Thinking to Thinking Machines.* Multilingual Matters, Jan 1, 1989. 223 p.
2. UDINA, N.N. *Forensic English. Coursebook for Law Students*. Moscow, 2010. 378 p.
3. *Certificate of Birth* issued by London's authorities in 2015, UK.
4. *Certificate of Birth,* issued by the authorities of State of Hawaii, USA in 1961.
5. *Marriage licence,* issued by the authorities of Michigan, USA in 1880.

Recomandat
Rodica CARAGIA, lector universitar

LINGUISTIC PECULIARITIES OF DRUG SLANG IN MOVIES AND TV SERIES APPROACHING THE TOPIC OF DRUG USE

Liudmila IVANCIUCOVA, Facultatea de Limbi şi Literaturi Străine

În activitatea de cercetare realizată de marea majoritate a lingviștilor importanți și cu renume, fenomenele lingvistice ce țin de limbaj informal au fost deseori trecute cu vederea. Complexitatea subiectului argoului, și anume faptul că acesta adesea este confundat cu expresiile tehnice, folosite de specialiști dintr-un anumit domeniu, dar și stereotipul creat precum că argoul este întotdeauna vulgar și inacceptabil, au contribuit la faptul că acesta nu a fost studiat cu atenție. Pe de altă parte, din studiile existente, dar și analizând definițiile din dicționare, se poate concluziona că este un subiect foarte controversat și chiar simpla definire a fenomenului prezintă o dificultate.

Even though the phenomenon of slang has frequently been discussed, the term was rarely defined in a way that is useful to linguists. Some called it „poetry of the poor", others „poetry of everyday life", it is indeed an amazing linguistic and sociolinguistic phenomenon, due to its constant mutation and ambiguity, that makes slang an extremely interesting, yet far from simple subject of inquiry for linguists and other language-related specialists

The topic of slang is very controversial among linguists, some of them choosing not to distinguish it too much from jargon, while others came up with their own classifications. All in all, the lack of a universally agreed definition of the concept itself, but also the lack of official dictionaries, because of the constant mutation and high level of secrecy among the users of drug slang, makes this topic stay among the most interesting and debated, thus, current for linguists, and naturally, for translators. Drug terminology and the way it penetrates the standard language, its ways of formation and strong colourful informal charging, are valuable knowledge that every specialist in language-related fields of activity should possess.

During the times, different linguists tried to define slang. Two notable linguists of the nineteenth century, James Bradstreet Greenough and

George Lyman Kittredge, referred to slang as a peculiar kind of vagabond language [7, p.55]. The father of slang, Eric Partridge, stated the fact that what in a certain moment is considered slang, may not remain slang in the next [9, p.2]. John Moore, in „You En-glish Words", referred to slang as the poetry of the poor [1, p.7]. Some linguists choose a more categorical definition, such as R. Ginzburg, for example, stating that slang words are those often regarded as a violation of Standard English [5, p.22]. John C. Hodges said that slang is the sluggard's way of avoiding the search for the exact meaningful word [8, p.197]. Norman Foerster and J.M Steadman [4, p.290], referred to slang as a „cheap substitute for good diction" and added that it demonstrates laziness in thought and poverty of vocabulary. Henry Allan Gleason regarded slang as merely that portion of the vocabulary that changes most freely [6, p.6]. Irina Arnold,considers that slang words are identified and distinguished by contrasting them to standard literary vocabulary. They are expressive, mostly ironical words serving to create fresh names for some things that are frequent topics of discourse. For the most part they sound somewhat vulgar, cynical and harsh, aiming to show the object of speech in the light of an off-hand contemptuous ridicule [2, p.249]. In his study, the Italian sociolinguist Gaetano Berruto refers to slang as „secret idiom" or „informal variety of a language" [3, p.154].

As we can see there is much confusion regarding slang since there is no agreed definition of this phenomenon, and it is difficult to give one. On the one hand, it may be agreed that slang is non-standard vo-cabulary composed of words and senses characterized by connotations of extreme informality and a currency that is not limited to a specific re-gion. On the other hand, Elisa Mattiello provides thirty one characte-ristics, which according to her, slang term exhibit, for instance: *group-restriction, informality, time-restriction, playfulness, humour, hybriddi-sm, etc.* After having analyzed the characteristics for identifying slang terms according to Elisa Mattiello, we can say that any given slang term, in our case, approaching the topic of drug use, indeed exhibits at least one of the given criteria.

For the purpose of the study we chose the films: *Trainspotting*, directed by Danny Boyle, with its colourful description of the so-called „junk culture" of heroin abuse, Richard Linklater's *A Scanner Darkly*,

Requiem for a dream by Darren Aronofsky, the TV series *Breaking Bad, Weeds, The Wire, Mr. Robot* and others. There is an entire world behind the production and distribution of drugs, both in real life and movies. The topic of drug use is especially popular among writers and movie makers, as it captures one of the key addictions of humankind - drugs. The language that people use to talk about drugs can tell us many stories: where the drugs come from, how they are made and other. It is not unusual for subcultures to develop their own language to keep their communications secret from the mainstream.

After analyzing the examples, the following classifications have been proposed:

a) simple slang terms: *shard, glass, ice* referring to methamphetamine, *joint, pot, grass, bomber* - for marijuana cigarette, *skag, smack, ballot* referring to heroin, *snow, chalk, flake*, and *sugar* for cocaine and crack, etc.

b) derived slang terms: *tweaker*, derived from *tweak*, meaning the person who is addicted to methamphetamine; *croaker* for doctor who writes prescriptions to drug addicts; *player,* for one involved in the drug trade; *tester* for a free sample of cocaine; *enforcer* for a gunman in a drug crew; *slinger* a low-to mid-level worker in the drug trade who sells drugs on the corner. Other examples: *injected, inhaled, sniffed, snorted, smoked, etc.*

c) compounds: two or more stems written separately - *blue sky, blue stuff, pure stuff* for pure crystal methamphetamine, *sweet sixteen* for a small amount of meth, *big rush* for cocaine, *mary jane* for marijuana, *icebreaker* for DXM, *crew member* for member involved in a drug dealer gang, *cut house* where a drug crew dilutes and packages product, *bed bugs* for fellow addicts; hyphenated compounds - *forget-me pill* for rohypnol and *go-fast* for methcathinone; one word compounds, for example: *airhead*, meaning a user of marijuana, *bonecrusher*, for crack, which is an example with a suffix, *breakdown* having the meaning of crack sold/bought for half price, *burnout* for heavy abuser of drugs.

d) collocations: *golden girls, black pearl, Chinese red, china white* for heroin, *to sling dope* – meaning to sell drugs in the street, *black dust* for PCP, *geek joints* for cigarettes or cigars filled with tobacco and crack. Sniffing heroin, being an unusual and even more dangerous

practice is referred to with the collocation *chase the dragon* which also means to inhale heroin fumes. This structure also gave birth to expressions like *dragon chaser*.

e) phrasal verbs and their use in the field of drugs includes probably an infinite list of possible variants. From our list of films and series we selected the following: *get high* – to use drugs; most commonly used in reference to smoking marijuana; *get stoned, get lifted, hit up, get down, get the wind, get wasted, push off, charge up, chase up, dip in, get through, fire up* - meaning to be under the influence of drugs, or use them.

f) abbreviations: *mj* for marijuana, *h* for heroin, *x* for ecstasy, *c* for cocaine or crack, *DXM* for dextrometorphan, *Mexican v*, the v standing for valium; *crystal m*, m standing for methamphetamine, or *special k* for ketamine, *captain h* for heroin, *c joint* for place where cocaine is sold. In some cases the characters repeated the already abbreviated drug name. For instance: *hh* or *cc*, for heroin and cocaine respectively.

g) clipped words. One of the most frequently used is *meth*, short for methamphetamine, *amph* short for amphetamine, *hash* for hashish, *narco* for narcotics police officer. *Mary* short for marijuana also falls into this category.

h) eponyms: *mary, jane, john, jay, Mary Jane, Mary Jonas, Mary Ann, Meggie, Meg* for marijuana, *Jones, L.A, Georgia, Florida* for heroin, *Johnson* for crack, *Cristina* for methamphetamine, *Abe* for five dollars worth of crack.

If we speak about translation, rendering slang is a difficult task even impossible. However, some techniques may be applied successfully, for example:

1) literal translation: He snorted just *one line of cocaine* rendered as El a tras o *liniuţă de cocainǎ.;*

2) adaptation: Shit, man, then we get us *a pound of pure* and retire, rendered as: Rahat, omule, facem rost de *un kil pur* şi ne retragem. As we know, *pound* is a unit of weight, equal to 16 ounces or 453.5 grams while a kilogram – means 1000 grams. Thus we deal with a stylistic adaptation to the target audience and less semantic, since a pound and kilo are totally different units of weight.

3) equivalence: I'm gonna sit around and watch you *push off* and not go myself? – Să stau şi să mă uit cum *tragi pe nas*?;

4) generalization: Maybe we should *dip in* now. – Ar trebui *să luăm nişte droguri*, acum.; 5) explicitation: We supposed to walk up to some clerk at a hotel and ask him for a *connection*? - Să mergem la vreun hotel şi să întrebăm dacă ştiu pe *cineva care vinde*? (with reference to drugs).;
6) concretization: Get with it. You telling me that you can't nose out some *dope* when it's around? – Vrei să spui că n-o să-ţi dai seama dacă sunt *prafuri* prin zonă?; etc.

In conclusion, we can say that the present investigation was a valuable practice, exploring a wide range of both theoretical and practical aspects of one of the most disorganized varieties of colloquial speech that is slang, which as we concluded, follows no rules, but that socially-driven desire to keep the intended a secret. Slang has its own micro-system of chaotically created, and yet, linguistically organisable elements that are an important part of everyday life. In respect of translation, we may say that with or without the theoretical preparation, the task of the translator when it comes to rendering the meaning of drug slang remains very troublesome.

Bibliography:

1. ADAMS, M. *Slang: People's Poetry*. New York: Oxford University Press, 2009. 238 p.
2. ANDERSSON, L., TRUDGILL, P. *Bad Language*. London: Blackwell Pub, 1990. 202 p.
3. BERRUTTO, G. *Sociolinguistica contemporanea*. Roma: Carocci, 1987. 280 p.
4. FOERSTER, N., STEADMAN, J. *Writing and thinking*. Houghton: Mifflin and Company, 1941. 449 p.
5. GINZBURG, R.S. A Course in Modern English Lexicology. Moscow, 1979. 269 p.
6. GLEASON, H.A. *An Introduction to Descriptive Linguistics*. Holt, Rinehart, & Winston, Revised Edition, 1961, 503 p.
7. GREENOUGH, J., KITTREDGE, G. *Words and their ways in English speech*. New York: Macmillan, 1901. 456 p.
8. HODGES, J. *Harbrace College Handbook*. Harcourt College Pub, 1967. 544 p.
9. LIPKA, L. *English Lexicology: Lexical Structure, Word Semantics & Word-formation*. Gunter Narr Verlag, Turbinge, 2002. 249 p.

Recomandat
Alina BUŞILA

DIFFICULTIES OF TRANSLATING ARCHAISMS IN „ROMEO AND JULIET" (by W. SHAKESPEARE) FROM ENGLISH INTO ROMANIAN

Diana JALBĂ, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

Scopul cercetării este perceperea dificultăților de traducere ale arhaismelor în piesa „Romeo și Julieta" din limba engleză în limba română. Obiectivele cercetării sunt: identificarea anumitor tehnici de traducere, folosite în traducerea arhaismelor din piesa lui William Shakespeare „Romeo și Julieta"; exemplificarea acestora prin compararea textului original al piesei, scris în limba engleză din secolul XVI cu varianta română a operei (traducerea fiind efectuată de Ștefan Octavian Iosif).

Every language has its own peculiarities. We cannot find two absolutely identical languages. The vocabulary and grammar systems vary from one language to another. That is why rendering certain linguistic constructions in another language may cause some difficulties.

On the one hand, a translator can consider himself to be a lucky person if he has managed to find the most suitable equivalent for this or that stylistic device. But, on the other hand, we should not neglect some categories of words which add stylistic colourfulness to the source text but cannot be rendered in the target language using the technique of equivalence. Here we mean such words as archaisms which denote a certain epoch.

We consider this topic to be a relevant one, because the archaic English language is present not only in literary masterpieces of the previous centuries – some specific features of the archaic language can be found nowadays in English legal texts. Moreover, the historical words have the same function as terms, because they do not have any equivalent in Modern English or in the target language (Romanian, in this case).

It is widely known that William Shakespeare's plays abound in archaisms. That is why we have chosen for analysis his most famous play, „Romeo and Juliet".

So, our research is focused on **two main objectives**:

a) to identify general peculiarities of translating archaisms from English into Romanian;

b) to exemplify it by comparing the original „Romeo and Juliet", written in Old English, with Romanian translation of that play performed by Stefan Octavian Iosif.

Before speaking about an archaism, we must define clearly what an archaism is. It represents „a lexical item that once used to belong to the common and stylistically neutral vocabulary but was then ousted to its periphery where it is retained today almost exclusively as a means of stylistic and expressive nomination" [1, p.170].

The main difficulty faced by translators while rendering archaisms is that they cannot find an appropriate archaic target language equivalent to the linguistic unit. A translator should preserve the author's style, but at the same time he must be sure that his translation will be comprehensive enough for the target language readers.

One of the methods of rendering these words in another language is adaptation. We adapt the idea of the source language concept in order to make it understood by the target language audience. Another technique is commentary. We comment the source language word in order to explain it to the target language readers. Omission can also be used as a method of rendering an archaic word into another language.

One of the methods of rendering these words in another language is adaptation. We adapt the idea of the source language concept in order to make it understood by the target language audience. Another technique is commentary. We comment the source language word in order to explain it to the target language readers. Omission can also be used as a method of rendering an archaic word into another language.

When choosing a suitable translation method, we must take into consideration the following factors:

a) Textual presentation of the translation (the type of publication and its peculiarities):
   - components of the publication: foreword, afterword, commentary, glossary, illustrations;
   - compilation methods.

b) Discursive presentation of the translation:
   - translator's aim: the function of the target text, the reader of the target text;
   - the dominant translation method.

c) Linguistic presentation of the translation (the choice of an appropriate translation technique):

- transformations during the translation process:
  - changes at cultural level: transcription, other translation techniques: using a neologism, substitution, indirect translation, contextual translation;
  - changes at linguistic level: addition, deletion, substitution, replacement.
- factors that may cause difficulties during the translation process:
  - language and culture: grammar and culture, linguistic worldview, sociolinguistic aspect, etiquette;
  - language and psychology: associations, explicitness versus implicitness [2, p. 385].

We shall try to summarize the usage of the translation techniques. Omission has been used in most of the cases of translating archaisms (21 of 33 examples). We have come across the technique of equivalence in 9 cases. Generalization technique has been applied in 4 sequences. Antonymic translation has been used thrice by the translator. We have also noticed three sequences, where the translator has chosen the technique of concretization. The word-for-word translation technique has also been used three times. Paraphrase has been also applied thrice. Explanation has been chosen by the translator only once; so has been the technique of addition.

We can also remark the fact, that the technique of shortening (mostly in the case of archaic pronouns and verbs) has been used by the translator 14 times. The grammatical category has been changed about 7 times during the translation process. The verbal tense has been modified approximately 4 times. The translation technique of functional replacement has also been used 4 times. The English Passive Voice has been rendered into the Romanian Active Voice in 4 examples. On the other hand, the opposite transformation has been observed only in 2 cases.

As a conclusion, we would like to say that archaisms and historical words can be omitted, can be replaced in a translation, but their impact on the text cannot be ignored completely. Without these words, phrases and grammatical constructions the target reader will not be able to understand the emotional colouring and the stylistic value of the text.

References:

1. SHEVCHUK, YURKO L. *The Linguistic and Literary Tradition in the Functional and Stylistic Stratification of the English Vocabulary*. Studio

Anglica Posnaniensia, 1991-1993. Available at: http://wa.amu.edu.pl/sap/files/25-27/11_Shevchuk.pdf.
2. TOROP, P., OSIMO, B. *Historical Identity of Translation: from Describability to Translatability of Time*. Trames, 2010. 393 p. Available at: http://www.kirj.ee/public/trames_pdf/2010/issue_4/trames-2010-4-383-393.pdf

Recomandat
Svetlana CORCODEL, lector universitar

L'ENSEIGNEMENT DE LA PRÉFIXATION NÉGATIVE ADJECTIVALE EN CLASSE DE FLE

Cristina LEONTE, Facultatea de Limbi şi Literaturi Străine

This research work is a study in French Language Didactic. The aim of the thesis is to study negative prefixing of adjectives, its status and proposal submission to appropriate methods of teaching-learning-assessment of this phenomenon.

La langue c'est le moyen le plus efficace de connaître le monde et soi-même, de comprendre et d'être compris. Pour s'affirmer dans la société il faut bien maîtriser la langue, ce qui n'est pas très facile. La variété de notre vocabulaire est celle qui nous distingue et nous offre l'individualité.

Le temps nous a fait témoins des changements essentiels dans l'organisation de l'enseignement de notre pays. L'introduction du curriculum modernisé a imposé des modifications importantes dans le processus de l'enseignement en général et en particulier de l'enseignement du français. Aujourd'hui, dans l'enseignement/ apprentissage d'une langue étrangère, on accorde primauté à la formation des compétences communicatives, généralement admises comme finalité majeure.

La création d'un lexème répond à un besoin, à une nécessité de dénommer ce qu'on a le pouvoir, le besoin et la possibilité de faire. La préfixation négative est un moyen très productif de formation des mots nouveaux. Pendant les différentes étapes de son développement, la négation a subi des changements essentiels, quantitatifs et qualitatifs : initialement, on niait dans les langues à l'aide d'un seul opérateur, qui s'est affaibli avec le temps, ayant besoin d'un support, d'un enrichis-

sement morphologique, d'un élément supplémentaire. De cette façon, nous pouvons affirmer que le français se trouve à présent, au sommet de la négation multiple.

Dans le cadre de la négation linguistique on délimite quatre types d'opposition affirmatif-négatives [3, p.36]: contradictoires (François travaille. – François ne travaille pas.), contraires (un homme heureux – un homme malheureux), privatives (une personne avec talent – une personne sans talent) et euphémistiquement contraires (Il m'a visité une seule fois. – Il m'a visité pas une seule fois). Tout comme pour les substantifs, les préfixes des adjectifs les plus répandus et productifs sont ceux qui communiquent aux dérivés un sens opposé à celui du mot primitif : *in-*(et ses variantes), *anti-, non-, a-* : *inexpressif, inabordable, indiscutable, impatient immatériel, irréparable, illisible, antiraciste, antidémocratique, antitank, apolitique, amoral.*

Les exemples analysés nous ont permis de constater que dans certains adjectifs dérivés, le préfixe négatif « in -» ne traduit pas toujours un sens négatif. Comme exemple nous proposons les mots suivants :

innombrable – qu'on ne peut denombrer a cause de son grand nombre: *une foule innombrable*;

innovateur – qui innove, cherche a innover: *esprit innovateur*;

inimaginable – qui depasse l'imagination;

inepuisable – qu'on ne peut epuiser: *source inepuisable. patience inepuisable*.

Un autre exemple curieux c'est le cas du mot ingérable : à ne pas confondre ingérable (1) et ingérable (2) [2, p.170]:

ingérable(1) – formé à l'aide du préfixe négatif *in-* à partir de l'adjectif gérable;

- représentant le contraire de gérable;
- impossible à gérer;

ingérable (2) – formé à l'aide du suffixe - *able* à partir du verbe ingérer;

- que l'on peut ingéré.

L'enseignement est un processus complexe qui doit être bien organisé, avec des buts bien définis. Les apprenants sont des acteurs qui doivent savoir comment jouer leur rôle dans la société. Dans ce contexte les compétences sont des pylônes de l'enseignement. Chaque étape commence par la définition des compétences qu'on veut former aux apprenants.L'enseignement du lexique n'est pas isolé parmi les dif-

férentes composantes du français langue étrangère, il est un maillon de la chaîne qu'est la langue. Malgré la description tardive des règles de la structure lexicale par rapport aux règles syntaxiques dans l'histoire de la linguistique, le lexique a toujours fait l'objet d'interrogations et fait partie des éléments linguistiques très étudiés, pour des applications didactiques notamment.

L'enseignement du lexique dans la classe de FLE constitue un prémisse du système éducationnel contemporain, qui est basé sur la formation des compétences. L'enseignement de la préfixation négative des adjectifs conduit vers l'amélioration de l'expression de l'écrit, de la production orale, de la prononciation, de l'orthographie.

À partir de l'idée d'Aïno Niclas Salminen [1, p.64], nous soutenons que la combinaison des affixes et des bases conduit vers l'apparition des allomorphes. Du point de vue de la didactique, il est important d'argumenter aux élèves l'orthographe des variantes allomorphes. Dans le cas de «in», sa forme peut varier selon la nature du phonème suivant. Et donc, si la base commence par une des consonnes *m, n, r, l* on double cette consonne comme conséquence de la préfixation (par exemple *limité – illimité*). On pourrait distinguer un autre problème qui est lié à la prononciation des mots préfixés :

- une base commence par une consonne, « in » est prononcé [ε□] (ex. incompréhensible) ;
- devant une base qui commence par une voyelle- /in/ (ex. inexplicable)
- devant une consonne sonnante - /i-/ (ex. irréel).

Il est important à mentionner que les exercices de vocabulaire effectués avec les apprenants ont amélioré el leur niveau de langue roumaine, car les adjectifs formés à l'aide des préfixes négatifs roumains ont les origines dans la langue française. Ainsi nous avons touché et le côté plurilingue et interdisciplinaire par l'intermédiaire de la compétence communicative.

La classe c'est un milieu d'interaction sociale, humaine et pédagogique par excellence. C'est un espace où les acteurs de l'acte pédagogique, le professeur et les élèves, devraient agir, interagir et déployer chacun ses efforts afin d'en tirer largement plaisir et profit dans un climat d'entente, de coopération et de respect mutuel. L'enseignement du lexique est seulement une partie de l'entier procès de l'éducation, mais son rôle est primordial. Voilà pourquoi les recherches dans ce domaine

continuent. On doit analyser au maximum possible toutes les possibilités, pour pouvoir venir à la fin avec des solutions innovantes.

Références:

1. AÏNO, N.S. *La Lexicologie*. Paris: Masson & Armand Colin, 1997. 64 p.
2. GÂȚĂ, A., BALEA, M. *Le français en société*. Galaţi: Mongabit, 2001. 170 p.
3. GUȚU, A. *Aspects systémique et fonctionnel des antonymes.* Chișinău: ULIM, 2000. 36 p.

Recomandat
Lidia MORARU, dr., conf. univ.

ASPECTS OF TRANSLATION IN THE SUBTITLING OF THE DRAMA TELEVISION SERIES „HOUSE OF CARDS" FROM ENGLISH INTO ROMANIAN

Constanța MUNTEANU, Facultatea de Limbi şi Literaturi Străine

Traducerea filmelor este o ramură nouă a traducerii. Astfel, începând cu anii 50 și până astăzi, teoreticienii au reușit să definească și să identifice elementele constitutive ale domeniului de traducere a filmelor. Mai mult, s-a reușit o clasificare a metodologiilor de traducere, a aspectelor tehnice ale subtitrărilor, dublărilor etc. Toate acestea își găsesc aplicabilitate reală, având în vedere ritmul în care sunt produse filmele și difuzarea acestora în întreaga lume. Faptul că aceste filme au un public atât de larg și fidel demonstrează calitatea traducerilor și adaptarea acestora la realitatea publicului-țintă – realitatea socială și culturală.

Movie translation is a very popular activity in the era of globalization**.** Scholars have recently agreed that movie translation as any other translations does not take place between words but rather between cultures. The text is perceived as an integral part of the world and not as „an isolated specimen of language" [4, p.43]. Consequently, the process of translation is seen as cross-cultural transfer, which is determined by the degree of prestige the source and target cultures have, as well as by their reciprocal relations.

One of the first theorists who formulated definitions in the field of movie translation was L. Venuti while the first dubbed movies appeared in France in the late 1920s. Since then, scholars distinguished three

important types of film translation: *subtitling, dubbing and voice-over.* If we speak about *subtitling*, it is defined as a presentation of dialogue translation in a film in the form of titles usually at the bottom of image or shot on the screen [1]. Subtitles usually appear and disappear in correspondence to original dialogue part and almost always are added to the image on the screen later as a result of post-production part. The concept of subtitling is defined in Shuttleworth and Cowie's Dictionary of Translation Studies as the process of providing synchronized captions for film and television dialogue [3, p.161]. *Caption* is also a term used to refer to subtitles. The person who writes or creates subtitles is named *subtitler*. This term appeared in 1920s. In his research work, H. Gotlieb following R. Jacobson's classification of texts worked out his own classification of subtitles and divided them into the following four groups. The first group, intralingual subtitles, also called vertical subtitles as they change perceptive modality is the group in which spoken text is converted into written without any change of change. The second group, interlingual or so-called diagonal type of subtitles is the one which changes both perceptive modality and language. The third, open or non-optional, comprises the subtitles which are integral physical part of a film or teleprogramme. The fourth, closed or optional subtitles which are represented in form of teletext which the viewer uses by correspondent decoder [1].

Subtitles have three main peculiarities. The first, correspondence between image, sound and text, means that the transmittance of the translated message should coincide with dialogue in the source text, namely the subtitles should not contradict what characters do on the screen. The second peculiarity is the change of spoken language into written one. This peculiarity often makes translator omit lexical units in translation, in order to render more compact the idea. The third is called temporal and spatial restrictions. Size of a real screen is limited and subtitle text should be adapted to the width of the screen taking into account possibility to read subtitles. In practice a line of subtitles should contain more than thirty-five signs. As only the lowest part of the screen can be used only two-line titles are considered. Thus, the volume of the text per one replica is limited by seventy signs. Such a small number is caused by the fact that subtitles should cover visual information as little as possible and should comprise not more than 20% of image on the screen [2]. From grammatical point of view, each line and every title

should make up meaningful unit. The maximum time of keeping the subtitles on the screen is six seconds which is quite enough for an average person to read a two-line subtitle which consists of 60 or 70 signs.

The examples for the research were collected and selected from the *„House of Cards"* TV series which is an American political drama developed and produced by Beau Willimon. It is an adaptation of the BBC's mini-series of the same name and is based on the novel by Michael Dobbs. The *„House of Cards"* was subtitled in Romanian, Spanish, Polish, Japanese, Chinese and was translated voice-over in Russian, Italian, and other languages. We chose to analyze the subtitling of *„House of Cards"* television series because it tackles the reality of the XXIst century and represents an up-to-date material for research, both from sociolinguistic and pragmatic points of view.

In respect of translation techniques used in the *„House of Cards"* subtitles they are roughly the same as for any type of text. For instance:

a) borrowing is a widely used technique, e.g: *weekend, businessman, leadership;*

b) calque, for example: *White House* which is translated *Casa Albă; the Oval Office – Biroul Oval; House – Cameră; Capitol Police – poliția Capitoliului;*

c) transposition is widely used, as the structure of Romanian language is very different from the English one, and some words can be adjectives, nouns in the ST and adverbs or adjectives in the TT, depending on the situation in order to make seem the TT written by a native speaker. For example: *not interested* translated *nu mă interesează.* We noticed that the adjective from the SL has become a verb in the TL;

d) modulation technique represents a variation of the form of the message obtained by a change in the point of view. Although the main characteristic of modulation is a change of point of view, it may involve also a change of grammatical categories. For example, during the translation process a sentence can change its active voice into the passive one as in this sentence: *Anyone who Havemeyer is backing, I don't work with. – Nu lucrez cu cei sprijiniți de Havemeyer; seasoned colleagues* was translated in Romanian *colegi experimentați; GOP – Republicani; to step out of the sunlight for no reason – a da cu piciorul la ceva fără motiv; to start a new chapter with a clean slate – a începe un nou capitol de la zero; to lack follow-through – a nu duce lucrurile până la*

capăt; to stick to one's guns – a se limita la ceva; to be in a trade war – a face face afaceri; to be comfortable – a trăi bine; to need a place to crash – a avea nevoie de un loc unde să stea; to stay out of the fray – a sta pe margine; to make some room – a face puțin loc;

e) equivalence is one of the most widely used translation technique in the „House of Cards" Romanian subtitles since the movie compri-s-es many socio-political terms, and we know very well that equivalence is the main tool when dealing with terms, for instance: *cyberterrorism – terorismul cibernetic; corporate cyber attacks – atacurile cibernetice corporatiste; post-combat counseling – consilierea post-război; export quota – cotă de export;*

f) adaptation takes place when a simple translation would not work or it would produce a result that is shocking in the target language and culture, for example: the religious organization *Fellowship* was translated in Romanian as *Frăția*. Another example is the name of a contest *Whistle – Stop tour* which was rendered as *Turneu – fulger*. It is considered as the most appropriate technique when we speak about translation of movies: *HMO* (Healthcare Maintenance Organization) rendered as *Casa de Asigurări de Sănătate*;

g) neutralization, which is mostly used in the translation of slang, vulgar slang and vulgarisms, has the aim to reduce the impact of derogatory words, for instance: *big-ass wand* was translated in Romanian as *mahăr; How do I get screwed? – Și care e șpilul; bullshit – baliverne; pull crap on somebody – a-i face cuiva o mizerie; you think you are hot shit* was translated in Romanian as *te crezi mare și tare etc.*

In conclusion we can state that the translation of a movie, as the translation of a book or a legal document, needs preparation on behalf of the translator in terms of subject field, terminology, stylistic aspect and the most important – intertextuality, since movies can be a tremendously influential and extremely powerful vehicle for transferring values, ideas and knowledge.

Bibliography:

1. HURT, C., WIDLER, B. *Handook of Translation*. Tubingen: Stauffenburg, 1998. 263 p.
2. REISS, K. *Criteria of Movie Translatiopn.* München: Hueber, 1971. 124 p.
3. SHUTTLEWORTH, M., COWIE, M. *Dictionary of Translation Studies.* London: Routledge, 1997. 233 p.

4. SNELL-HORNBY, M. *Translation Studies. An Integrated Approach*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 1988. 163 p.

Recomandat
Alina BUŞILA

LE SYMBOLE COMME SIGNE MULTIVALENT DANS LE TEXTE PUBLICITAIRE

Elena NANI, Facultatea de Limbi şi Literaturi Străine

The major aim of the research consists in identifying the usage of the mechanism of the symbol in advertising, itself being considered as a highly beneficial strategy to convince potential customers.

According to the aim the following objectives occur: to identify the role and the importance of the symbol as an advertising strategy which incite the customer, and also identify French and Moldovan advertising strategies by performing a comparative study on billboards and video spots of the two countries.

La présente communication porte sur l'emploi du symbole en tant qu'unité plurivalente et stratégie linguistique clé dans le cadre de la publicité française et moldave.

La publicité est aujourd'hui l'atout d'une société en devenir qui se respecte et qui sait motiver et convaincre les êtres vivants d'accepter et d'acquérir ses offres. Cependant il faut savoir codifier son message, éclaircir par les effets et par les proportions optimales, sans aucune explosion émotionnelle, mais avec un « coup de grâce » imprévisible et fort. Voilà pourquoi la publicité fait appel au symbole.

Il est primordial d'insister sur le fait que le domaine publicitaire est en effet une industrie qui implique du risque, des investissements, mais rien ne se compare au plaisir et aux contentements dus à un succès colossal. Cependant, tout se résume au choix des symboles et au message encodé qui suscite le public.

L'actualité du sujet peut s'expliquer par la relation de proportionnalité directe existant entre le développement méga rapide de la société et les besoins quotidiens des gens et aussi leur désir d'émancipation par des produits de marque face aux interactions diverses et fréquentes avec d'autres gens. La fréquence des panneaux publicitaires, leurs buts, et

leur extravagance qui mise sur la naïveté des gens, contribuent au développement de cette industrie et par conséquent à l'affirmation et à l'augmentation du rôle de l'unité symbolique car s'est elle qui incite l'acheteur.

Le sujet est aussi actuel par le fait qu'il se rapporte et correspond aux tendances de l'économie nationale. Vu le fait que l'export des produits locaux est de plus en plus faible, la publicité sera un atout aidant de promouvoir nos produits au niveau national et international.

Le but que nous nous sommes proposés à résoudre c'est d'identifier le fonctionnement du mécanisme symbolique en tant que stratégie linguistique clé dans le domaine publicitaire pour inciter les acheteurs, l'étude étant réalisée sur les panneaux publicitaires et les spots vidéo des deux pays.

Suite au but envisagé ci-dessus surviennent *les objectifs* suivants :

- Identifier les traits distinctifs du signe linguistique, du symbole et du texte publicitaire.
- Réaliser une étude comparative entre le signe linguistique et le symbole pour identifier les similitudes et les différences entre les deux.
- Démontrer le fonctionnement et le rôle, l'importance du symbole en tant que stratégie publicitaire qui incite l'acheteur.
- Saisir les stratégies publicitaires françaises et roumaines dans le domaine en faisant une étude pratique comparative sur les panneaux publicitaires et les spots vidéo des deux pays.

La nouveauté du mémoire trouve ses raisons dans l'étude comparative qui sera réalisée. Le contraste envisagé entre la société française et celle moldave et les analyses à être faites dans l'industrie de la parfumerie et respectivement celle vinicole, nous permettra d'enrichir les connaissances culturelles et interculturelles sur les deux pays, de saisir les stratégies publicitaires appropriées pour la meilleure promotion des produits emblématiques des deux sociétés.

Tout d'abord il faut préciser que le symbole est plurivalent et inclut en soi plusieurs acceptions. Nous avons étudié le symbole comme signe linguistique à signification particulière.

Ainsi, « le symbole est un signe linguistique spécial créé par la réassociation du symbolisant et du symbolisé sur la base de l'interprétation sélective des sèmes dominants de l'unité nominale à caractère réel/fictif afin d'obtenir des significations esthétiques motivées » [4, p.20].

Après la réassociation, le signe linguistique reçoit une autre dénomination, celle de signe-symbole (dénomination autre que celle de Ch. Peirce) ou signe esthétique (signe culturel dans la variante de Saussure).

En ce qui concerne le fondement du symbole Hegel affirmait que : « Le symbole, est donc, avant tout un signe », or le signe représente la maturité du symbole.

Réalisant une étude comparée avec le signe linguistique nous pouvons facilement déduire les traits distinctifs du symbole et notamment : unité bipolaire formée du symbolisant et du symbolisé ; unité motivée, connotative, polysémique ayant un caractère ouvert, dynamique ; entité exclusivement nominale.

Pour démontrer le mécanisme de fonctionnement du symbole dans la publicité, ce sont les catégories associatives auxquelles on fait référence et qui permettent de motiver le sens symbolique correctement, avec appui aussi sur le contexte. Les catégories référentielles invoquent un des sèmes dominants commun à la classe d'objets respectifs. Exemples: *la qualité, la forme, le contenu, la modalité, la chromatique, la dimension, la spatialité, la temporalité, la sexualité, l'odorat, le goût*, etc.

Il est primordial de faire la différence entre *les catégories symbolisatrices dominantes et secondaires.* En d'autres mots, le symbole présente des traits évidents et perceptibles tout de suite par les gens, mais aussi des traits particuliers qui nécessitent une analyse profonde et spécialisée. Dans le cadre du domaine publicitaire *la forme* et *la couleur* sont les catégories symbolisatrices les plus privilégiées. Ce fait s'explique par la manipulation visuelle sur laquelle mise la publicité. Le potentiel acheteur doit être frappé par l'harmonie des éléments. Si la publicité avait réussi à réaliser l'équilibre le jeu est gagné.

L'analyse des panneaux publicitaires et des spots vidéo nous a permis de saisir à nouveau le talent des français pour la promotion des parfums. Les moldaves sont restés fidèles non seulement à la promotion du vin, mais aussi à la perpétuité de leurs traditions et coutumes.

En guise de conclusion, il faut remarquer que la qualité des panneaux publicitaires et celle des spots vidéo des français est nettement supérieure à celle des moldaves, mais même si les moldaves ne sont pas si forts dans ce domaine ils réalisent la promotion par la participation aux expositions et aux foires nationales et internationales. De surcroît, la notoriété de la marque influence aussi la promotion publicitaire. En

effet, plus un produit est notoire, ou une marque est célèbre, moins on a besoin de la PUB.

La recherche pratique a contribué au développement des compétences sur deux domaines différents, premièrement dans celui linguistique et deuxièmement dans celui de la publicité. Durant les recherches nous avons aussi enrichi notre bagage culturel et interculturel sur les deux pays et sur la culture francophone.

En bref, la publicité est une industrie mystérieuse et pleine de risques. Elle est selon S. Leacock « La science de stopper l'intelligence humaine assez longtemps pour lui soutirer de l'argent. »

Tout compte fait, le symbole devient dans ce contexte une stratégie linguistique, dont le mélange avec d'autres stratégies extra linguistiques donnera la recette parfaite et sans faute de grandes entreprises publicitaires – « les manipulateurs invisibles » qui prennent soin de remettre l'argent dans le circuit financier de la société.

Références:

1. CHEVALIER, J., GHEERBRANT, A., elab. *Dictionnaire des symboles: Mythes, rêves, coutumes, gestes, formes, figures, couleurs, nombres.* Paris: Jupiter, 1992. 1060 p.
2. GUȚU, I. elab. *Semnul estetic şi dimensiunea nivelurilor sale de interpretare: În baza idiolectului poetic hugolian şi eminescian*. Chișinău: USM, 2002. 198 p.
3. GUȚU, I., elab. *Symbologie*. Chișinău: CEP USM, 2014. 214 p.

Recomandat
Ion GUȚU, dr., conf.univ.

L'ENSEIGNEMENT DE LA POLYSEMIE DES UNITES GRAMMATICALES DANS LA CLASSE DE FLE

Claudia PANUTA, Facultatea de Limbi şi Literaturi Străine

Dans ce mémoire en didactique, nous nous sommes proposés de démontrer que le phénomène de la polysémie est un des plus actuels et que la polysémie des unités grammaticales peut être très signifiante dans différents contextes en traitant un des plus importants problèmes linguistiques. Nous ne pouvons pas considérer la polysémie comme un défaut car elle n'est que rarement gênante pour une langue et pour les sujets parlants. Au contraire, elle constitue un apport indispensable au bon fonctionnement du langage.

La polysémie est omniprésente, puisqu'elle concerne les unités lexicales, les unités grammaticales et les structures syntaxiques. On peut donc distinguer différents types de polysémie en fonction du niveau d'analyse linguistique où elle est observée : polysémie lexicale, polysémie grammaticale et polysémie syntaxique.

C'est M. Bréal qui a inventé le terme « polysémie» et en a donné une définition du point de vue diachronique : « Le sens nouveau, quel qu'il soit, ne met pas fin à l'ancien. Ils existent tous les deux l'un à côté de l'autre. Le même terme peut s'employer tour à tour au sens propre ou au sens métaphorique, au sens restreint ou au sens étendu, au sens abstrait ou au sens concret […] A mesure qu'une signification nouvelle est donnée au mot, il a l'air de se multiplier et de produire des exemplaires nouveaux, semblables de forme, mais différents de valeur. Nous appellerons ce phénomène de multiplication la polysémie. » [1, p.154-155].

Selon la définition ci-dessus, la polysémie indique que les mots sont capables d'acquérir de nouveaux sens. Ces derniers n'expulsent pas l'ancien sens mais cherchent à coexister avec lui.

Le linguiste Gr.Cincilei [2] affirme que:

- dans la dimension paradigmatique la polysémie est en correlation avec l'homonymie;
- dans la dimension syntagmatique la polysémie se manifeste en polysémie textuelle.

Dans le cas de la polysémie textuelle il y a deux sémèmes: le dénoté et le connoté. Le phénomène serait dénommé polysémémie au lieu de polysémie.

Ex.: *Les voleurs ont visité le Musée du Louvre.*

Visiter:

1) sens dénoté: action d'examiner, d'étudier avec minutie pour trouver quelquechose.

2) sens second (mais non secondaire) voler, piller – sens en allusion, connotatif, qui s'accorde en plan sémantique avec l'actualisateur (voleurs) Selon Gr.Cincilei, le second sens connotatif adhère au premier en vertu du contexte.

Dans ce qui suit, nous présentons les diverses interprétations de la polysémie, et nous mettons l'accent sur les valeurs typiques de plusieurs unités grammaticales. Les unités grammaticales possèdent à un moindre degré une capacité dénotative autonome sur laquelle s'appuie

habituellement l'analyse sémique. La plupart des auteurs s'accordent à proposer pour chaque unité grammaticale, un ensemble structuré de valeurs qu'elle peut prendre dans différents énoncés.

Nous allons nous concentrer sur la polysémie de l'unité grammaticale *certain:*

Le mot « certain » peut s'employer comme adjectif (indéfini et qualificatif), comme pronom indéfini et comme élément constitutif de la locution verbale « être certain » :

1. Adjectif Indéfini, « certain » se place devant un nom en remplaçant l'article défini ou bien il se place entre l'article indéfini et le nom en déterminant ce dernier. Employé au singulier il a le sens de „imprécis, difficile à fixer'', employé au pluriel il désigne « quelques-uns ». En analyse syntaxique il remplit la fonction de *déterminant*.

Ex : *Christophe était mal à l'aise d'entendre certaines remarques qu'elle faisait à son maître.*

La dame m'a expliqué ce qui se passerait si je ne venais pas reprendre ma fille avant une certaine date: elle ne serait plus à moi. Certaines – adjectif indéfini détermine le nom *remarques* en remplaçant l'article défini et il remplit la fonction de *déterminant.* Certaine – adjectif indéfini, se plaçant entre l'article indéfini et le nom *date*, détermine ce dernier et remplit la fonction de *déterminan*t.

2. Pronom indéfini. Certains (es) – pronom indéfini remplace plusieurs noms en s'employant seulement au pluriel. La forme du masculin est plus fréquente que celle du féminin. Il désigne « plusieurs quelques- uns, quelques-unes »

En analyse syntaxique il remplit diverses fonctions, telles que: *sujet, complément d'objet direct, complément d'objet indirect, complément d'agent,* etc.

Ex. *Christophe s'expliquait la répulsion qu'il avait tout d'abord éprouvée pour certaines de ces œuvres.*

Certaines – pronom indéfini remplace le nom œuvres et remplit la fonction de *complément d'objet indirect*

3. Adjectif qualificatif. Certain est adjectif qualificatif lorsqu'il se place après un nom en le qualifiant ou lorsqu'il se trouve auprès d'un verbe copulatif ou semi copulatif en attribuant, par l'intermédiaire de ces verbes, une qualité au sujet ou complément d'objet direct. Il signifie « sûr, vrai, évident, incontestable ». En analyse syntaxique il remplit la

fonction d'épithète ou d'attribut du sujet ou du complément d'objet direct.

Ex. *On n'a le peuple avec soi que quand on lui apporte des paroles de vie simple, claire, vigoureuse, et certaine.* (R.Rolland)

Ce qui est certain, c'est que notre drame naquit par les pieds. (P. Daninos)

Certaine – adjectif qualificatif qualifie le nom vie et remplit la fonction d'*épithète.*

Certain – adjectif qualificatif attribue une qualité au sujet ce par l'intermédiaire du verbe copulatif est et il remplit la fonction *d'attribut du sujet*.

4. Elément constitutif d'une locution verbale. Certain est élément constitutif de la locution verbale « être certain ». Cette locution peut être significative et alors elle se construit avec un complément d'objet indirect précédé de *de* ou avec une subordonnée complétive complément d'objet indirect. La locution verbale significative, syntaxiquement, remplit la fonction de *prédicat périphrastique* dit en grammaire traditionnelle *prédicat verbal simple.*

Se construisant avec un verbe à l'infinitif accompagné de la préposition de, la locution verbale devient semi – auxiliaire et forme avec cet infinitif une semi – périphrase verbale modale. En analyse syntaxique toute la structure remplit la fonction de *prédicat périphrastico-verbal composé* dit traditionnellement *prédicat verbal composé.*

Ex. *Je suis bien certaine que notre Sire Louis ne vous fait pas de tromperie, ni n'en a même l'idée.* (M. Druon)

Suis certaine – locution verbale significative se construisant avec une subordonnée complétive complément d'objet indirect. En analyse syntaxique elle remplit la fonction de *prédicat périphrastique.*

Ce que nous avons illustré jusqu'ici à partir des données provenant de nos relevés nous permet d'ébaucher quelques observations que nous pouvons résumer dans notre conclusion.

Par le biais des exemples relevés, nous avons pu montrer que la polysémie est essentielle pour la langue et pour la néologie sémantique. Les exemples que nous avons choisis nous ont permis d'appréhender les sens des unités grammaticales à partir de leurs valeurs dans différents contextes. Ces considérations nous ramènent à notre point de départ qui était de mettre en avant les particularités de la polysémie des unités

grammaticales et de démontrer le fait que la polysémie peut être très signifiante en ce qui concerne l'évolution d'une langue.

Nous soulignons le fait que la recherche en polysémie a un intérêt incontestable pour l'étude et la compréhension de l'évolution des langues, pour l'actualisation des dictionnaires et des bases de données et pour l'enseignement de la traduction spécialisé. Nous voulons mettre en évidence encore une fois l'idée que la polysémie ne représente pas un défaut de la langue, car elle ne peut être que parfois gênante. Au contraire, nous considérons qu'une langue sans polysémie serait une langue rigide, incapable d'évoluer.

Références:

1. BREAL, M. *Essai de sémantique.* 1897.
2. CINCILEI, Gr. Aspecte ale polisemiei textuale. 1991.

Recomandat
Lidia Moraru, dr., conf.univ.

HOMOGÉNÉITÉS ET HÉTÉROGÉNÉITÉS DES TEXTES POÉTIQUE ET PUBLICITAIRE: ASPECTS SÉMIOTIQUES, LINGUISTIQUES ET PRAGMATIQUES

Nina SIMILEAC, Facultatea de Limbi şi Literaturi Străine

The present work treats the problem of studying the interpretation process of the advertisements in relation to the poetical text in order to identify their main feature (similarities or differencies). Given the traditional theories on this types of texts and their pragmatic value, we consider that understanding the message is not merely a simple decoding of the linguistic stimuli, but rather the transition from the semantic representation to the communicated message through inferences.

L'étape moderne du développement de la pensée linguistique, qui a su combiner les approches traditionnelles, fonctionnelles et communicationnelles à l'étude de la langue, fixe son attention sur des formes nouvelles ou renouvelées de communication telles que le texte publicitaire, qui est devenu plus actif grâce à des facteurs sociaux qui stimulent les rapports interculturels et les formes utilisées depuis longtemps dans l'étude du texte, notamment du texte poétique. Le présent travail est consacré à l'étude des homogénéités et des hétérogénéités de ces deux

formes et de leur processus d'interprétation par rapport à ceux des codes qui participent à la formation du sens dans son intégrité.

La définition du texte a toujours constitué un problème complexe dans le cadre de la théorie du texte. Même si l'on parle d'une « linguistique du texte » de plus de 20 ans, le statut de cette linguistique est loin d'être clair. Le plus souvent on définit le texte en partant de trois perspectives d'investigation :

- pragmatique – où l'on voit le texte comme processus dynamique de la parole à fonction communicative ;
- sémantique – selon laquelle le texte est un ensemble phrastique interrelationné, caractérisé par la continuité et la stabilité du sens ;
- grammaticale – la dimension du texte peut varier d'une proposition à des centaines de pages, la longueur maximale étant difficile à déterminer.

Un texte est une suite bien formée d'unités (phrases, propositions, actes de langage ou dénonciation) *liées (continuité – répétition) progressant vers une fin (progression)* [1, p.84]. Une fois encodée dans la représentation discursive, une unité textuelle devient le support d'éventuelles opérations de reprise. Du point de vue épistémologique, le texte, dans son acception classique, fait partie d'un ensemble conceptuel dont le centre est le signe. La notion de texte implique que le message écrit est articulé comme le signe : d'un côté le signifiant (matérialité des lettres et de leur enchaînement en mots, en phrases, en paragraphes, en chapitres), et de l'autre le signifié, sens à la fois originel, univoque et définitif, déterminé par la correction des signes qui le véhiculent. Une forme particulière de communication est le texte poétique. Le principe majeur de la poétique c'est que le langage poétique se définit, par rapport à la prose, comme un écart par rapport à une norme. Le texte poétique est avant tout destiné à détourner les différents types de textes ainsi qu'à permettre au lecteur d'évoquer. Le texte poétique appartient au type vocatif. Sa fonction première est de transformer pour créer.

Au sein du grand ensemble des textes dits pragmatiques, les textes publicitaires font assurément figure à part en raison de leur nature même – à la fois persuasive, incitative et informative. «Publicité» ou « texte publicitaire » renvoie au fait « d'exercer une action sur le public à des fins commerciales; de connaître (un produit, un type de produits)

et d'inciter à l'acquérir, ou encore à l'ensemble des moyens qui concourent à cette action », il renvoie aussi au message publicitaire lui-même, peu importe sa forme. On peut noter cette même précision dans le dictionnaire de Claude Cossette, *La publicité de A à Z*, dans lequel la publicité est d'abord définie comme une «technique de communication dont la fonction principale est d'édifier l'image de marque de manière à susciter chez un public cible une attitude favorable envers une marque ou un produit»; on présente ensuite le deuxième sens du terme publicité comme étant « le message publicitaire spécifique » – message qu'en anglais on désigne par *advertisement*, *advert*, *ad* ou encore *spot* [Cossette, 2006, p. 221]. Les acteurs de cet échange communicationnel sont dès lors clairement désignés : d'une part un émetteur (l'annonceur), et d'autre part un destinataire (le client ciblé). Entre les deux est émis un message promotionnel rédigé en plusieurs parties aux fonctions spécifiques, à savoir : l'appellation (nom de la marque ou du produit), le slogan (phrase d'accroche ou phrase d'assise) et le rédactionnel (texte d'explication ou argumentaire commercial). La langue publicitaire est en fait une véritable *langue technique*, du fait de l'ensemble des moyens d'expression auxquels la publicité a recours – particularités du vocabulaire, syntaxe et style. Ces caractéristiques font d'elle une langue spécialisée, littéraire par plus d'un côté, en ce sens que l'annonceur a le même but que l'écrivain: agir sur le lecteur au moyen de mots, – mais une langue beaucoup plus libre, moins soumise aux règles du bien-dire qu'à la « loi de l'efficience » – langue bien caractérisée, et telle qu'un énoncé publicitaire se reconnaît le plus souvent au premier abord à une «couleur» et à une allure irrécusables de la phrase.

Les homogénéités de ces deux types de textes sont d'abord des traits de style, issus de la rhétorique. Autrement dit, les critères du langage publicitaire sont ceux-là même de la poésie : figures rhétoriques, métaphores, jeux de mots, tous ces signes ancestraux, qui sont des signes doubles, élargissent le langage vers des signifiés latents et donnent ainsi à l'homme qui les reçoit la puissance même d'une expérience de totalité. Elles accompagnent des textes courts qui incluent souvent des jeux de mots et de lettres, et parfois de chiffres. Les poèmes utilisent également des techniques typographiques de la culture populaire – celles qui sont typiques de l'affiche (chiffres imprimés en plus petits/grands/gros caractères), pour mettre en relief les divers

membres d'une phrase et fournir une matière à la mesure et au rythme. La mise en page est constitutive des textes étudiés; elle met en valeur l'aspect visuel, ou même pictural, du texte. Ainsi on manipule le regard du lecteur/destinataire, hiérarchise les informations fournies et altère les relations sémantiques des phrases. Tout texte contient deux messages. On sait que tout message est la réunion d'un plan d'expression ou signifiant, et d'un plan de contenu ou signifié. Un ensemble suffisant de signifiants renvoie à un corps, non moins suffisant, de signifiés; ce premier message est appelé message de dénotation. Le second message n'a pas du tout le caractère analytique du premier; c'est un message global, et il tient cette globalité du caractère singulier de son signifié, et qui est le message connotatif.

Dans les textes publicitaires, on constate la présence des énoncés appartenant au « discours répété », discours qui se caractérise par une grande diversité (expressions idiomatiques, locutions expressives, proverbes, sentences etc.), ce qui n'est pas caractéristique pour le texte poétique, qui est surtout une création unique. Le texte publicitaire et aussi bien le marketing que la communication, appartient au monde de l'instantanéité, plongé dans la société de consommation, sa vacuité et sa vulgarité. La poésie, elle, a le regard tourné vers le monde de l'éternité, le „cosmos", plutôt que le „houmous".

Bibliographie:

1. ADAM , J. M., PETITJEAN, A. *Le texte descriptif.* Paris : Nathan Université, 1992.
2. GUŢU, I. *Semnul estetic şi dimensiunea nivelurilor sale de interpretare.* Chişinău: CEP USM, 2002.
3. COSSETTE, C. *La publicité de A à Z; dictionnaire technique français-anglais.* Québec: Presses de l'Université Laval, 2002.
4. RASTIER, F. Problématiques du signe et du texte. In : *Intellectica,* 1996, t. 2, n°23, p.11-52.
5. DASTOT, J.C. *La publicité: principes et méthodes.* Paris: Gérard & Co, 1973.

Recomandat
Ion GUŢU, dr., conf.univ.

CUPRINS

ISTORIE ŞI FILOSOFIE

Diana DODON
Raționalitatea semnificantă și operațională în discursul politic *3*
Natalia BARDUC
Zvonurile ca fenomen sociocultural de influenţă socială. Studiu de caz: Republica Moldova *7*
Dumitru SIMCIUC
Manifestarea imaginarului în sfera audiovizualului *10*
Ina ADAM
Dimensiuni ale habitatului urban: interacțiunea om – spațiu public în contextul politicilor publice autohtone *14*
Alina DICUSAR
Valențele interdisciplinare ale studiului filosofic în contextul reformelor educaționale contemporane *17*
Ecaterina OPREA
Vecinia în ţara Moldovei: geneză, evoluţie, abolire *20*
Costică SÎRBU
Diseminarea responsabilității în contextul postmodern *24*
Ana BOGACIUC
Istoria feminină a dinastiei iulio-claudiene *28*
Vasile GANCEV
Perspectivele societății contemporane în contextul crizei economice și spirituale mondiale *32*
Constantin REPEŞCO
Înţelesul relaţional al subiectivităţii umane *35*
Irina RAEŢCHI
Formarea identității socioculturale la adolescenți în condiții de criză socioculturală *39*
Nicoleta MORARI
Modele filosofico-antropologice în teorii ale dezvoltării economice (Secolele XVIII-XX) *42*

LITERE

Carolina COJOCARU
Particularităţi lexico-semantice în textul psalmic *46*
Suzana CRAVEŢ
Lexic sinestezic în discursul liturgic *50*
Lidia NEGARĂ
Adaptarea la sistemul limbii române a neologismelor proprii discursului didactic *54*
Ecaterina CIORTAN
Creația Lidiei Istrati – un destin revoltat *58*
Tatiana BRAICOV
Perspectiva alegorică a remitizării în creația lui Leo Butnaru *61*

LIMBI ȘI LITERATURE STRĂINE

Doina TALCHIU
Dezvoltarea competenţei sociolingvistice la nivelul B1 *65*
Alina BATEREANU
Lexical and stylistic peculiarities of online articles on fashion *69*
Olesea BATRINCEA
Semantic difficulties encountered in the process of translating literary texts titles *72*
Tatiana BÎRSA
Contrastive analysis of stylistic devices peculiarities in the translation of Martin Luther King și Winston Churchill discourses *76*
Olga BRAGA
English borrowings in magazines for women in the Romanian language *79*
Axenia BUNDUCHI
Linguistic representation of emotions in English and Romanian languages (In „Reign" TV series) *83*
Elena GRATII
Les collisions homonymiques dans le cadre de FLE *87*

Doina HATMANU
Die wiedergabemöglichkeiten der negation im biblischen text *91*
Cristina ȚÎLEA
Difficulties of rendering family law documents from English into Romanian *95*
Liudmila IVANCIUCOVA
Linguistic peculiarities of drug slang in movies and TV series approaching the topic of drug use *99*
Diana JALBĂ
Difficulties of translating archaisms in "Romeo and Juliet" (By W. Shakespeare) from English into Romanian *104*
Cristina LEONTE
L'enseignement de la préfixation négative adjectivale en classe de FLE *107*
Constanța MUNTEANU
Aspects of translation in the subtitling of the drama television series „House of cards" from English into Romanian *110*
Elena NANI
Le symbole comme signe multivalent dans le texte publicitaire *114*
Claudia PANUTA
L'enseignement de la polysemie des unites grammaticales dans la classe de FLE *117*
Nina SIMILEAC
Homogénéités et hétérogénéités des textes poétique et publicitaire: aspects sémiotiques, linguistiques et pragmatiques *121*

Analele ştiinţifice ale Universităţii de Stat din Moldova

Ştiinţe socioumanistice

Volumul I

Bun de tipar 26.09.2016. Formatul 60x84 $^{1}/_{16}$.

Coli de tipar 8. Coli editoriale 8.

Comanda 421. Tirajul 50 ex.

Centrul Editorial-Poligrafic al USM

str. Al.Mateevici, 60, Chişinău, MD 2009